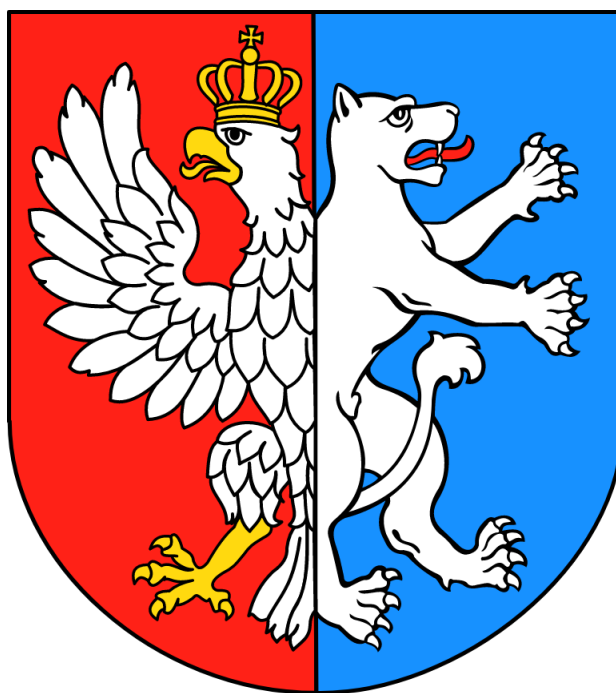

***Strategia Rozwiązywania Problemów
Społecznych w Powiecie Lubartowskim
na lata 2021 -2027***

Lubartów 2021 r.

Spis treści:

Wprowadzenie	4
I. Podstawy formalne tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021 – 2027.	6
I.1. Zgodność Strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie lubartowskim z innymi z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi.	7
I.1.1. Dokumenty strategiczne Unii Europejskiej.....	7
I.1.2. Dokumenty strategiczne na poziomie krajowym.	7
I.1.3. Dokumenty strategiczne województwa lubelskiego.	10
I.2. Krajowe regulacje prawne związane z opracowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021 – 2027	14
II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach powiatu lubartowskiego.....	24
II.1. Położenie i powierzchnia powiatu lubartowskiego.	24
II.2. Ludność powiatu lubartowskiego	26
II.3. Poziom życia mieszkańców powiatu lubartowskiego.	33
II.4. Charakterystyka gospodarcza powiatu lubartowskiego.	35
II.5. Struktura osób pracujących w powiecie lubartowskim w poszczególnych sektorach gospodarczych.	38
II.6. Oświata w powiecie lubartowskim.....	39
II.7. Ochrona zdrowia w powiecie lubartowskim.	43
II.8. Organizacje pozarządowe w powiecie lubartowskim.	44
III. Pomoc społeczna w powiecie lubartowskim.	48
III.1. Charakterystyka systemu pomocy społecznej w powiecie lubartowskim.	50
III.1.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie.....	50
III.1.2. Ośrodki Pomocy Społecznej w powiecie lubartowskim.	57
III.1.3. Powiatowy Urząd Pracy w Lubartowie.	61
III.1.4. Domy Pomocy Społecznej w powiecie lubartowskim.	63
III.1.5. Środowiskowy Dom Samopomocy	67
III.1.6. Warsztaty Terapii Zajęciowej.....	68
III.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w powiecie lubartowskim. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń pomocy społecznej.	70
III.2.1. Wskaźnik deprywacji lokalnej w gminach powiatu lubartowskiego.	72
IV. Diagnoza problemów społecznych na terenie powiatu lubartowskiego.....	74

IV.1.	Ocena warunków życia w powiecie lubartowskim.....	75
IV.2.	Ocena warunków życia w powiecie lubartowskim pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.	76
IV.3.	Skala występowania i dokuczliwości problemów społecznych występujących na terenie powiatu lubartowskiego.	77
IV.4.	Ocena działań podejmowanych na terenie powiatu lubartowskiego w obszarze przeciwdziałania problemom społecznym.....	79
IV.5.	Grupy społeczne zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym w powiecie lubartowskim.	81
IV.6.	Problemy rodzin z dziećmi w powiecie lubartowskim.	82
IV.7.	Problemy osób niepełnosprawnych w powiecie lubartowskim.	83
IV.8.	Problemy osób starszych w powiecie lubartowskim.	85
IV.9.	Problemy dzieci i młodzieży w powiecie lubartowskim.	87
IV.10.	Problemy społeczne w edukacji.....	88
IV.11.	Problem uzależnień od alkoholu na terenie powiatu lubartowskiego.....	90
IV.12.	Zjawisko przemocy domowej w powiecie lubartowskim.....	90
IV.13.	Najczęściej spotykane formy przemocy w powiecie lubartowskim.	92
IV.14.	Sprawcy przemocy w rodzinie.....	93
IV.15.	Ofiary przemocy w rodzinie.	94
IV.16.	Sytuacja lub miejsce doświadczenia przemocy.	95
IV.17.	Okoliczności sprzyjające wystąpieniu przemocy fizycznej i psychicznej.....	96
V.	Analiza SWOT	98
VI.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021-2027 – część programowa.	105
VII.	Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021-2027.....	116
VIII.	Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Lubartowskiego na lata 2021 – 2027.	128
	Podsumowanie	130
	Spis rysunków.....	131
	Spis tabel	133

Wprowadzenie

Przedstawiona *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021-2027* jest wyrazem komplementarnego i zintegrowanego planowania społecznego, którego celem jest identyfikacja i ukazanie problemów społecznych występujących w powiecie oraz podjęcie próby wskazania metod ich rozwiązania, zgodnie z możliwościami, wynikającymi z zadań nałożonych na samorząd powiatowy. Strategia stanowi punkt wyjścia do opracowania szczegółowych programów. Poszukiwanie efektywnych sposobów rozwiązywania problemów społecznych powinno uwzględniać fakt, że nie są one odosobnione - wystąpienie jednego problemu inicjuje powstanie kolejnych. W związku z powyższym niezbędne jest uwzględnienie wielokierunkowego i kompleksowego oddziaływania nie tylko na skutki wystąpienia danych problemów, a przede wszystkim na źródło ich wystąpienia. Najważniejszym zadaniem jest stworzenie kompleksowej (holistycznej) współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej w zakresie minimalizacji tych negatywnych zjawisk. Realizacja powyższych oczekiwań w tym zakresie wymaga podejmowania wieloaspektowych i wielokierunkowych działań strategicznych, w tym interwencyjnych – o cechach ratownictwa i likwidacji niedoborów, których źródłem jest niedostatek, ubóstwo, nierówności społeczne, niedostosowanie, patologie społeczne; asekuracyjnych – uprzedzających pojawienie się sytuacji zagrażających bezpieczeństwu socjalnemu; kompensacyjnych – niwelujących luki i deficyty; oraz partycypacyjnych – poszerzających uczestnictwo społeczne w życiu publicznym i zapobiegających wszelkim przejawom dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021-2027 składa się z ośmiu zasadniczych części. **Pierwsza** przedstawia podstawy formalne tworzenia *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021-2027* i określa umocowania prawne niniejszej Strategii w kontekście dokumentów nadrzędnych. **Druga** część ukazuje specyfikę społeczności lokalnej i ma na celu prezentację podstawowych informacji o powiecie, ludności, gospodarce, edukacji, służbie zdrowia na terenie powiatu. W części **trzeciej** scharakteryzowano system pomocy społecznej w powiecie lubartowskim. **Czwarty** rozdział stanowi diagnozę problemów społecznych powiatu lubartowskiego opracowanych na podstawie analizy źródeł zastanych. Rozdział **piąty** to analiza SWOT. W rozdziale **szóstym** zawarto cele strategiczne, operacyjne i związane z nimi

kierunki działań. **Siódmy** rozdział opisuje realizację poszczególnych celów strategicznych oraz celów szczegółowych, wskazuje realizatorów, źródła finansowania, wskaźniki mierzące realizację celu. W części **ósmej** zostały zaprezentowane informacje na temat prowadzenia monitoringu strategii oraz jej ewaluacji. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów z zakresu polityki społecznej realizowanych na terenie powiatu lubartowskiego.

Niniejszy dokument powstał pod kierunkiem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie we współpracy z Zespołem do spraw opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021-2027 powołanym przez Starostę Lubartowskiego Zarządzeniem nr 14/21 z dnia 16 marca 2021 r. oraz Ośrodkiem Badań Społecznych INDEKS. Dokument opracowano przy wykorzystaniu analiz i materiałów sprawozdawczych będących w dyspozycji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie, materiałów statystycznych zamieszczonych na stronach Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Statystycznego w Lublinie, Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie, materiałów przygotowanych przez powiatowe jednostki organizacyjne. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Lubartowskiego na lata 2021-2027 nie ogranicza się w swych zapisach do zadań realizowanych bezpośrednio przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie. Proponuje zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji działających na polu polityki społecznej w powiecie.

I. Podstawy formalne tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021 – 2027.

W tworzeniu strategii rozwiązywania problemów społecznych zasadniczą podstawę prawną stanowi Konstytucja RP i ustawy krajowe, które wyznaczają cele i kierunki działań w rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych oraz w profilaktyce ich występowania. Dla większości problemów społecznych przyjęte są odrębne ustawy regulujące kluczowe kwestie dotyczące kompetencji podmiotów publicznych i procedur działania w walce z niekorzystnymi zjawiskami, np. przemocą w rodzinie, alkoholizmem, narkomanią, niskim poziomie zatrudnienia (w tym zatrudnienia socjalnego oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych), wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Wśród głównych ustaw, które zostały uwzględnione w strategii rozwiązywania problemów społecznych jako podstawy prawne, należy wymienić przede wszystkim:

- ✓ Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
- ✓ Ustawa o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 r.,
- ✓ Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r.,
- ✓ Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. wraz z aktami wykonawczymi,
- ✓ Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r.,
- ✓ Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r.,
- ✓ Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r.
- ✓ Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. wraz z aktami wykonawczymi,
- ✓ Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. wraz z aktami wykonawczymi,
- ✓ Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. wraz z aktami wykonawczymi,
- ✓ Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r.,
- ✓ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Najważniejsze programy oraz kierunki planowanych działań zawarte w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021-2027*

są zgodne i skorelowane z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie kraju, na poziomie regionalnym oraz lokalnym. W poniższej części zaprezentowano opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią podstawę i odniesienie do tworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

I.1. Zgodność Strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie lubartowskim z innymi z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021-2027 jest spójna z następującymi dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej, przygotowanymi na poziomie: krajowym, wojewódzkim i powiatowym.

I.1.1. Dokumenty strategiczne Unii Europejskiej.

✓ Strategia Europa 2020

Strategia Europa 2020 jest ukierunkowana na inteligentny, zrównoważony rozwój, zakłada potrzebę stworzenia inteligentnej i zrównoważonej gospodarki, która sprzyja włączeniu społecznemu. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021 – 2027* zakłada aktywną integrację osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

I.1.2. Dokumenty strategiczne na poziomie krajowym.

✓ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku i stanowi kluczowy dokument państwa polskiego w obszarze średnio i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia wyznacza cele polityki rozwoju do roku 2020, z perspektywą do roku 2030. Zawarte w Strategii rekomendacje dla polityk publicznych stanowią podstawę dla zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym w obszarze rozwiązywania problemów społecznych na poziomie lokalnym. Celem głównym SOR jest

tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Cele szczególne:

- ✓ Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: reindustrializacja, rozwój innowacyjnych firm, małe i średnie przedsiębiorstwa, kapitał dla rozwoju, ekspansja zagraniczna);
- ✓ Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: spójność społeczna, rozwój zrównoważony terytorialnie);
- ✓ Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu (obszary: prawo w służbie obywatelom i gospodarce, instytucje pro rozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, e-państwo, finanse publiczne, efektywność wykorzystania środków UE).

✓ **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego**

SRKL została przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 18 czerwca 2013 roku jako 1 z 9 strategii sektorowych realizujących średnio i długookresową strategię rozwoju kraju. Celem głównym SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób tak, aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Cele szczególne:

- ✓ Wzrost zatrudnienia;
- ✓ Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- ✓ Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- ✓ Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności opieki zdrowotnej;
- ✓ Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

Priorytetowe kierunki interwencji:

- ✓ integracja społeczna imigrantów i osób powracających z zagranicy;
- ✓ rozwój aktywnych, w tym innowacyjnych, form pomocy osobom zagrożonym lub wykluczonym społecznie, w tym innowacji społecznych w sferze integracji oraz ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej;
- ✓ wsparcie dla osób zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie;
- ✓ wsparcie dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia;

- ✓ zapobieganie nowym typom wykluczeń społecznych, w tym wykluczeniu cyfrowemu i energetycznemu;
- ✓ dostosowanie opieki zdrowotnej do wyzwań demograficznych poprzez działania odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom w szczególności matek i dzieci oraz osób starszych, a także uwzględnienie aktualnych i prognozowanych trendów epidemiologicznych;
- ✓ dostosowanie do potrzeb systemu ochrony zdrowia modelu kształcenia kadr medycznych i innych zawodów mających zastosowanie w ochronie zdrowia;
- ✓ rozwój alternatywnych wobec opieki instytucjonalnej form opieki środowiskowej dla osób przewlekle chorych, starszych, niesamodzielnych;
- ✓ zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług medycznych, w tym nowoczesnej rehabilitacji;
- ✓ zwiększenie dostępności mieszkań, w tym poprzez rozbudowę systemu najmu oraz rozwój mieszkalnictwa społecznego, przy założeniu, że będzie ono formą doraźnego i ograniczonego czasowo wsparcia osób w trudnej sytuacji materialnej;
- ✓ ułatwienie zatrudniania osób podlegających karze pozbawienia wolności.

Obecnie trwają prace nad nowym dokumentem – Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

✓ **Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020.
Nowy wymiar aktywnej integracji.**

Program zawiera kompleksowe działania nakierowane na trwałe zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Istotne znaczenie dla tworzenia i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych posiadają wyznaczone w KPPUiWS kluczowe kierunki działań na lata 2014-2020:

- ✓ zmniejszenie wykluczenia dzieci i młodzieży,
- ✓ stworzenie szansy na bezpieczne wejście na rynek pracy dla osób młodych,
- ✓ ułatwienie ludziom młodym godzenia pracy zawodowej z zakładaniem rodziny,
- ✓ aktywna integracja osób wykluczonych społecznie,
- ✓ wsparcie osób starszych,
- ✓ zapobieganie niepewności mieszkaniowej.

Obecnie trwają prace nad aktualizacją KPPUiWS. Celem głównym KPPUiWS jest trwale zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln osób oraz wzrost spójności społecznej.

Dla realizacji celu głównego wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- ✓ usługi dla aktywności i profilaktyki – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży,
- ✓ gwarancje dla przyszłości młodzieży - stworzenie szansy dla młodzieży wejścia na rynek pracy i tworzenia rodzin,
- ✓ aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko,
- ✓ zapobieganie niepewności mieszkaniowej,
- ✓ seniorzy – bezpieczni, aktywni, potrzebni.

KPPUiWS w szerokim zakresie odwołuje się do instrumentarium ekonomii społecznej.

- ✓ **Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.**

KPRES wyznacza kluczowe kierunki polityki publicznej na rzecz ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych. Program posiada istotne znaczenie dla realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych, gdyż położono w nim szczególny nacisk na zwiększenie efektywności działań na rzecz tworzenia miejsc pracy, reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, jak również rozwój usług społecznych użyteczności publicznej i zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego. Zachowanie zgodności z KPRES i podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej otwiera nowe szanse na zatrudnienie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zwiększa dostępność lepiej zaplanowanych usług społecznych, które będą świadczone bliżej odbiorców. Ponadto, współpraca ta wzmocni konkurencyjność podmiotów nastawionych na realizowanie celów społecznych. W KPRES mocno zaakcentowano wpisanie nowych instrumentów i podmiotów w dotychczasowy system wsparcia osób, które z różnych przyczyn znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Rozwinięto także wątki dotyczące współpracy między podmiotami ekonomii społecznej oraz biznesem i administracją publiczną. Współdziałanie z podmiotami ekonomii społecznej pozwala na efektywniejszą realizację strategii.

I.1.3. Dokumenty strategiczne województwa lubelskiego.

- ✓ **Strategia rozwoju województwa lubelskiego do 2030 roku.**

Strategia rozwoju województwa lubelskiego do 2030 roku wyznacza cele strategiczne, priorytety rozwoju oraz określa kierunki działań w ramach poszczególnych priorytetów. Realizowanie wyznaczonych zadań w ramach zdefiniowanych kierunków służy przełamywaniu strukturalnych problemów gospodarczych, społecznych oraz podnoszeniu konkurencyjności regionu. W Strategii została określona wizja rozwoju województwa lubelskiego: *Województwo lubelskie racjonalnie wykorzystując specyfikę społeczno-gospodarczą, zasoby środowiska, a także policentryczność sieci ośrodków miejskich rozwija się w sposób zrównoważony. Kreatywność i otwartość mieszkańców, aktywność naukowo-badawcza, tworzenie i stosowanie rozwiązań innowacyjnych oraz partnerstwo w zarządzaniu kształtują nowoczesny charakter regionu. Wzrasta jego znaczenie jako strategicznego producenta finalnych wyrobów bazujących na surowcach rolniczych, dostarczyciela usług prozdrowotnych i czasu wolnego. W efekcie region oferuje atrakcyjną przestrzeń do życia, pracy i inwestowania w zdrowym i bezpiecznym otoczeniu.* Wyznaczono cztery główne obszary strategiczne rozwoju województwa lubelskiego. W obrębie celów strategicznych zostały określone priorytety rozwoju, a w poszczególnych priorytetach wyznaczone zostały kierunki działań oraz zadania jakie będą realizowane, aby zostały osiągnięte zamierzone cele.

Obszarami strategicznymi są:

- Cel strategiczny 1: Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych.
- Cel strategiczny 2: Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych.
- Cel strategiczny 3: Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu.
- Cel strategiczny 4: Wzmacnianie kapitału społecznego.

✓ **Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021 – 2030.**

Stanowi ona jeden z najważniejszych dokumentów wyznaczających główne kierunki rozwoju i wdrażania polityki społecznej w regionie. Będąc integralną częścią Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego, podejmuje również próbę odpowiedzi na pytanie o działania, które należałoby podjąć, by skutecznie podnosić poziom życia mieszkańców województwa oraz zaspokajać ich różnorodne potrzeby. Strategia Polityki Społecznej jest dokumentem wyznaczającym priorytetowe kierunki regionalnej polityki społecznej, które jednocześnie staną się wyznacznikiem i inspiracją do podejmowania działań mających na celu wyrównywanie szans środowisk i grup społecznych naszego województwa.

W ramach Strategii zostały zdefiniowane dla Województwa Lubelskiego następujące obszary strategiczne polityki społecznej:

1. Bezrobocie i bierność zawodowa oraz ubóstwo i dziedziczenie biedy.
2. Starzejące się społeczeństwo.
3. Wsparcie dziecka i rodziny.
4. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami.
5. Zdrowie psychiczne.
6. Rozwój społeczności lokalnej.
7. Ekonomia społeczna i solidarna.

Misją Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021 – 2030 jest: Skuteczne przeciwdziałanie problemom społecznym na terenie województwa lubelskiego oraz organizowanie odpowiedniego do potrzeb wsparcia dla osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez efektywne wykorzystanie posiadanych zasobów instytucjonalnych, finansowych i potencjału kapitału ludzkiego, w celu zapewnienia mieszkańcom Lubelszczyzny możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

✓ **Regionalny program rozwoju ekonomii społecznej w województwie lubelskim na lata 2021-2027.**

Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Lubelskim na lata 2021-2027 to dokument stanowiący podstawę do planowania szczegółowych interwencji na poziomie regionu w zakresie rozwoju ekonomii społecznej, w tym tworzenia, wzmocnienia i poprawy sytuacji podmiotów ekonomii społecznej. Dokument ten ujmuje problematykę sektora ekonomii społecznej jako istotny element rozwoju województwa.

✓ **Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Lubelskim na lata 2021-2025.**

Dokument ten precyzuje założenia lubelskiej polityki społecznej w obszarze wsparcia rodziny i dziecka. Zawarte w nim treści w ujęciu regionalnym nawiązują do założeń preambuły ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a więc:

- dobra dzieci potrzebujących wszechstronnej ochrony i pomocy, a także dbałości o zaspokojenie ich potrzeb dla prawidłowego rozwoju oraz uzyskania przez nie w przeszłości samodzielności życiowej,

- dobra podstawowej komórki społeczeństwa jaką jest rodzina – naturalne środowisko rozwoju, a zatem i wszystkich jej członków,
- przekonania, że skuteczne wsparcie rodziny oraz ochrona i pomoc dzieciom osiągnąć można poprzez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji działających w tym obszarze.

Cele i działania Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Lubelskim na lata 2021-2025.

Cel główny: Profesjonalne wsparcie rodzin województwa lubelskiego w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskich, celem zapewnienia ich trwałości i stabilności oraz sprawnie działający system pieczy zastępczej dostosowany do zmieniających się warunków i potrzeb.

Obszary:

- ✓ rodzina biologiczna,
- ✓ rodzinna piecza zastępcza,
- ✓ instytucjonalna piecza zastępcza,
- ✓ adopcja,
- ✓ profesjonalne kadry.

1. Cel szczegółowy: Wsparcie poszerzenia i udoskonalania działalności jednostek i podmiotów wspierających rodzinę pochodzenia.
2. Cel szczegółowy: Wspieranie profilaktyki kryzysu opiekuńczo - wychowawczego rodzin. Budowanie pozytywnego wizerunku rodzin województwa lubelskiego z uwzględnieniem roli więzi emocjonalnej w rodzinie biologicznej dla rozwoju dziecka.
3. Cel szczegółowy: Wspieranie rozwoju systemu rodzinnej pieczy zastępczej.
4. Cel szczegółowy: Upowszechnianie wzmocnienia i usprawnienia istniejących form instytucjonalnej pieczy zastępczej w oparciu o proces deinstytucjonalizacji.
5. Cel szczegółowy: Wspieranie promowania i upowszechniania idei adopcji jako formy opieki najbardziej zbieżnej ze środowiskiem rodzinnym dziecka.
6. Cel szczegółowy: Wspieranie wzmocnienia kompetencji zawodowych kadry wspierającej rodziny uwzględniające zmieniające się warunki życia i potrzeb.

I.2. Krajowe regulacje prawne związane z opracowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021 – 2027

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021–2027, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych powiatu przewiduje „*opracowanie i realizację powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami*”. Ten akt prawny nakłada na wszystkie szczeble samorządu terytorialnego obowiązek opracowania i realizacji terytorialnych strategii rozwiązywania problemów społecznych. Kompleksowa strategia obejmuje wszystkie obszary polityki społecznej, które powinny przyczynić się do lepszego funkcjonowania społeczności lokalnej, a w konsekwencji poprawy warunków życia mieszkańców danej społeczności lokalnej. Ustawodawca wskazuje również na niezbędne elementy, jakie powinna zawierać strategia, a mianowicie: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki działań, sposób realizacji strategii i jej ramy finansowe oraz wskaźniki realizacji działań. Oprócz wspomnianych aktów prawnych, biorąc pod uwagę szerokie rozumienie polityki społecznej, uwzględniające elementy społecznego zabezpieczenia dochodu (np. ubezpieczenia społeczne, pomoc społeczną, świadczenia rodzinne), a także instrumenty z zakresu prawa pracy i zatrudnienia, edukacji, ochrony zdrowia, opieki długoterminowej, usług socjalnych i innych, przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Zgodnie z ustawą o samorządzie powiatowym, powiat realizuje określone zadania publiczne. Szczegółowe zadania dotyczące pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Pomoc społeczną w skali powiatu zgodnie z ustawą o pomocy społecznej świadczą wyspecjalizowane instytucje tj. ośrodki pomocy społecznej podległe władzom gmin oraz od 01.01.1999 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - jednostka podległa władzom powiatu. Ustawa przypisuje tym instytucjom określone kompetencje w postaci zadań własnych

samorządu gminnego i powiatowego oraz zadań zleconych samorządom przez administrację rządową. Pełna realizacja tych zadań jest możliwa tylko w partnerskim współdziałaniu z otoczeniem tj. oświatą, służbą zdrowia, sądem, policją, prokuraturą, kościołami. Zależy też od aktywności społecznej przejawiającej się np. w inicjatywach, istnieniu i działaniu organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej.

Do podstawowych zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej należy:

- ✓ opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- ✓ prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- ✓ przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;
- ✓ pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze dla młodocianych, mających braki w przystosowaniu się;
- ✓ pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, mającym trudności w integracji ze środowiskiem;
- ✓ prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- ✓ prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi

i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

- ✓ prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
- ✓ udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- ✓ szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
- ✓ doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
- ✓ podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- ✓ sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- ✓ sporządzanie, zgodnie z art. 16a Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, oceny w zakresie pomocy społecznej;
- ✓ utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- ✓ pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której 13 mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,;
- ✓ w zakresie indywidualnego programu integracji, oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- ✓ prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- ✓ realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- ✓ udzielanie cudzoziemcom pomocy w zakresie interwencji kryzysowej.

Zadania powiatu w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym:

Zadania obejmujące zakres pomocy osobom niepełnosprawnym określone zostały w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Należą do nich:

- ✓ opracowywanie i realizacja zadań zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:
 - a) rehabilitacji społecznej,
 - b) rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
 - c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych:
- ✓ współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów;
- ✓ udostępnianie na potrzeby Pełnomocnika i samorządu województwa oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie uchwalonych przez radę powiatu programów oraz rocznej informacji z ich realizacji;
- ✓ podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;
- ✓ opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
- ✓ współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób;
- ✓ finansowanie z Funduszu wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu;
- ✓ dofinansowanie:
 - a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
 - b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
 - c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze
 - d) przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
 - e) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku

- f) z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
 - g) rehabilitacji dzieci i młodzieży,
 - h) usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika;
- ✓ zmiany samodzielnego lokalu mieszkalnego, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali, dotychczas zajmowanego przez osobę niepełnosprawną, w sytuacji braku możliwości zastosowania w tym lokalu lub w budynku racjonalnych usprawnień, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności lub jeżeli ich zastosowanie byłoby nieracjonalne ekonomicznie;
 - ✓ dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej;
 - ✓ pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie;
 - ✓ przyznawanie środków, o których mowa w art. 12a i art. 26g;
 - ✓ realizacja zadań, o których mowa w art. 26, art. 26d i art. 26e;
 - ✓ zlecanie zadań zgodnie z art. 36;
 - ✓ kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej, do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo-rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej;
 - ✓ współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów;
 - ✓ doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne;
 - ✓ współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych.

Zadania z zakresu pieczy zastępczej

Dzieciom pozbawionym opieki ze strony rodziców biologicznych Starosta Lubartowski od 1999 roku zapewnia opiekę i wychowanie w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Zgodnie z art. 34 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, piecza zastępcza sprawowana jest w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Rodzinne formy pieczy zastępczej

Na system rodzinnej pieczy zastępczej składają się:

1) rodziny zastępcze:

- ✓ spokrewnione – które tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, będący wstępniymi lub rodzeństwem dziecka,
- ✓ niezawodowe - którą tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędący wstępniymi lub rodzeństwem dziecka,
- ✓ zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne - które tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędący wstępniymi lub rodzeństwem dziecka;

2) rodzinne domy dziecka.

Do zakresu działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie należą wszystkie sprawy z zakresu pieczy zastępczej niezastrzeżone na rzecz innych podmiotów:

- opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej;
- zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - ✓ grup wsparcia;
 - ✓ specjalistycznego poradnictwa;
- zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- finansowanie:

- ✓ świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu;
- ✓ pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne;
- ✓ szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej Starosta wykonuje za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Zarządzeniem Starosty Lubartowskiego nr 71/11 z dnia 30 grudnia 2011 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie zostało wyznaczone organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy m.in.:

- ✓ kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnieniu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- ✓ organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- ✓ zapewnianie rodzinom zastępczym szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
- ✓ prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;

- ✓ dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- ✓ zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

Rodzina zastępcza zapewnia tymczasową lub stałą opiekę i wychowanie dziecka pozbawionego całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. W wypełnianiu swoich funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw.

Na podstawie w/w ustawy rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznacza organizator rodzinnej pieczy zastępczej. Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- ✓ Udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- ✓ Przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
- ✓ Pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- ✓ Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- ✓ Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- ✓ Udzielenia wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- ✓ Przedstawienie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej;
- ✓ Koordynator jest zatrudniany przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej i nie może mieć pod opieką więcej niż 15 rodzin zastępczych.

Na terenie powiatu lubartowskiego funkcjonują rodziny zastępcze spokrewnione oraz rodziny zastępcze niezawodowe. Liczbę rodzin oraz liczbę dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2016-2020 przedstawiają poniższe zestawienia.

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim
na lata 2021 - 2027*

Tabela 1. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu lubartowskiego w latach 2016-2020. (źródło: opracowanie na podstawie danych PCPR w Lubartowie)

Rodzaj rodziny zastępczej	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
spokrewniona	41	44	40	36	34
Niezawodowe	30	33	32	31	40

Tabela 2. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu lubartowskiego w latach 2016-2020. (źródło: opracowanie na podstawie danych PCPR w Lubartowie)

Rodzaj rodziny zastępczej	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Spokrewniona	55	55	57	58	48
Niezawodowe	41	47	49	47	48

Usamodzielniani

Osoba usamodzielniana, to osoba, która osiągnęła pełnoletność w rodzinie zastępczej oraz osoba pełnoletnia opuszczająca placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy. Pomoc na usamodzielnienie przyznawana jest w oparciu o indywidualny program usamodzielnienia, który opracowywany jest przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności, a następnie jest zatwierdzany przez dyrektora Centrum.

Tabela 3. Usamodzielniani wychowankowie z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2020. (źródło: opracowanie na podstawie danych PCPR w Lubartowie)

Wychowankowie z:	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
rodzin zastępczych	28	27	25	23	20
placówek opiekuńczo-wychowawczych	19	13	11	6	4
Razem	47	40	36	29	24

Pomoc dla usamodzielnianych:

- 1) pieniężna na kontynuowanie nauki,
- 2) w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, 3. w uzyskaniu zatrudnienia,
- 3) na zagospodarowanie,
- 4) pieniężna na usamodzielnienie.

Na terenie powiatu lubartowskiego nie funkcjonują placówki opiekuńczo-wychowawcze. W przypadku konieczności umieszczenia dziecka w placówce, zgodnie z art. 191 ust. 5 Ustawy, powiat lubartowski zawiera porozumienie z innym powiatem na terenie, którego funkcjonuje placówka opiekuńczo-wychowawcza.

Zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie:

Zadania powiatu obejmujące zakres pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie określone zostały między innymi w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Należą do nich:

- ✓ opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- ✓ opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- ✓ zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- ✓ zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- ✓ tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- ✓ opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych jest obligatoryjnym zadaniem własnym powiatu. *Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie lubartowskim na lata 2021 - 2027* jest dokumentem określającym priorytety w przyszłych działaniach powiatu w zakresie polityki społecznej. Ma ona również pomóc w umocowaniu prawnym konkretnych działań, ma być istotnym ogniwem w hierarchii dokumentów strategicznych, zachowując w stosunku do nich pełną kompatybilność i komplementarność.

II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach powiatu lubartowskiego.

II.1. Położenie i powierzchnia powiatu lubartowskiego.

Powiat lubartowski położony jest w części północnej województwa lubelskiego. Zajmuje obszar leżący na granicy trzech krain geograficznych: Mazowsza, Wyżyny Lubelskiej i Polesia Lubelskiego. Powiat lubartowski od północy graniczy z powiatem ryckim, łukowskim i radzyńskim. Zachodnią granicę powiatu stanowi granica z powiatem puławskim, zaś wschodnią – z powiatem parczewskim. Południowa część powiatu graniczy z powiatem lubelskim i łączyńskim. Powiat lubartowski zajmuje obszar 1289 km², co stanowi 5,14% powierzchni województwa i 0,4% powierzchni Polski. Gęstość zaludnienia w powiecie wynosi 70 osób/km² i jest niższa niż średnia dla województwa lubelskiego i Polski (odpowiednio: 85 osób/km² i 123 osoby/km²).

Stolicą powiatu i siedzibą władz powiatowych jest Miasto Lubartów.

W skład powiatu wchodzi:

- ✓ 1 gmina miejska: Lubartów
- ✓ 3 gminy miejsko-wiejskie: Kock, Ostrów Lubelski i Kamionka
- ✓ 9 gmin wiejskich: Abramów, Firlej, Jeziorzany, Lubartów, Michów, Niedźwiada, Ostrówek, Serniki i Uścimów.

Rysunek 1. Mapa Powiatu Lubartowskiego. (źródło: <http://www.starostwo2.home.pl/portal/index.php/o-powiecie/mapy/mapa-powiatu>).

Najsilniejszym ośrodkiem miejskim jest miasto Lubartów, będące centrum aktywności gospodarczej i społecznej powiatu. Lubartów, jako jedyne miasto powiatu dysponuje znacznym potencjałem demograficznym. Miasta: Kock, Ostrów Lubelski i Kamionka zaliczane są do kategorii miast o lokalnym oddziaływaniu. Powiat cechuje dobra dostępność komunikacyjna. Przez środkową część powiatu przebiega droga krajowa S19 (Białystok–Lublin–Rzeszów) oraz linia kolejowa nr 30 (Siedlce–Łuków–Lublin). Stolica powiatu – Lubartów znajduje się w odległości 24 km od Lublina.

W skład powiatu wchodzi 196 miejscowości, a ogólna liczba sołectw to 198. Największą powierzchnię – 158 km² i posiada gmina wiejska Lubartów. Z kolei najmniejszą gminą w powiecie jest gmina miejska Lubartów 14 km² powierzchni.

Tabela 4. Podstawowe dane charakteryzujące gminy powiatu lubartowskiego. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).

	Powierzchnia w km²	Liczba sołectw	Liczba miejscowości
Lubartów gmina miejska	14	0	1
Abramów gmina wiejska	85	11	11
Firlej gmina wiejska	126	20	20
Jeziorzany gmina wiejska	66	8	10
Kamionka gmina wiejska	112	20	20
Kock gmina miejsko - wiejska	101	17	16
Lubartów gmina wiejska	158	23	26
Michów gmina wiejska	136	29	30
Niedźwiada gmina wiejska	96	16	14
Ostrów Lubelski gmina miejsko - wiejska	122	15	11
Ostrówek gmina wiejska	90	15	15
Serniki gmina wiejska	76	13	11
Uścimów gmina wiejska	107	11	11
Powiat lubartowski	1 289	198	196

II.2. Ludność powiatu lubartowskiego

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec grudnia 2020 roku powiat lubartowski zamieszkiwało 87 850 osób – 4,2% ludności całego województwa lubelskiego. Wśród ogółu mieszkańców powiatu nieznacznie przeważały kobiety 44 985 osób, co stanowi 51,2% wszystkich mieszkańców powiatu lubartowskiego. Liczba mężczyzn w powiecie lubartowskim na koniec 2020 roku wynosiła 42 865 – 48,8% ogółu mieszkańców powiatu. Mieszkańcy powiatu zamieszkują na obszarze 1 289 km², co oznacza, że na 1 km² przypada średnio 68 osób. Warto zauważyć, że przeciętna liczba mieszkańców województwa lubelskiego przypadająca na 1 km² jest wyższa i wynosi 83 osoby. Powiat lubartowski charakteryzuje się stabilnością pod względem stanu ludności i ma typową strukturę płciową. Na 100 mężczyzn przypada 105 kobiet, co oznacza, że w stosunku do województwa (106) i kraju (107), zachowuje równowagę płci. Dane dotyczące poszczególnych gmin powiatu lubartowskiego zamieszczono w tabeli 5.

Zgodnie z przedstawionymi danymi największa liczba mieszkańców zamieszkuje miasto Lubartów – 21 636 osób, co stanowi 24,6% ogólnej liczby mieszkańców powiatu lubartowskiego oraz w gminie Lubartów – 11 868 osób (13,5% ogółu mieszkańców powiatu lubartowskiego). Najmniej osób mieszka w gminie wiejskiej Jeziorzany – 2 722. Udział

mieszkańców pozostałych gmin, w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu, kształtuje w przedziale pomiędzy 3% a 7%.

Największa gęstość zaludnienia występuje w mieście Lubartów, natomiast najmniejsza w gminach: Uścimów, Jeziorzany, Michów oraz Ostrówek. Liczba ludności w porównaniu do roku poprzedniego nieznacznie zmniejszyła się w skali całego powiatu lubartowskiego. Wzrost liczby ludności odnotowano jedynie w trzech gminach: Lubartów, Serniki oraz Kamionka. Największy spadek liczby ludności zanotowano w gminach wiejskich: Jeziorzany, Michów oraz Uścimów.

Tabela 5. Charakterystyka gmin powiatu lubartowskiego na koniec 2020 roku. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego)

	Liczba mieszkańców	Odsetek mieszkańców w powiecie	Liczba kobiet	Ludność na 1 km ²	zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców
Lubartów gmina miejska	21 636	24,6%	11 411	1 555	-8,8
Abramów gmina wiejska	4 029	4,6%	2 004	48	-2,5
Firlej gmina wiejska	5 840	6,6%	2 953	46	-7,7
Jeziorzany gmina wiejska	2 722	3,1%	1 414	41	-18,4
Kamionka gmina wiejska	6 491	7,4%	3 352	58	0,9
Kock gmina miejsko – wiejska	6 311	7,2%	3 200	62	-6,0
Lubartów gmina wiejska	11 868	13,5%	6 030	75	4,7
Michów gmina wiejska	5 751	6,5%	2 881	42	-16,8
Niedźwiada gmina wiejska	6 139	7,0%	3 077	64	-7,1
Ostrów Lubelski gmina miejsko – wiejska	5 226	5,9%	2 652	43	-3,4
Ostrówek gmina wiejska	3 794	4,3%	1 951	42	-9,1
Serniki gmina wiejska	4 923	5,6%	2 478	65	1,8
Uścimów gmina wiejska	3 120	3,6%	1 582	29	-13,3
Powiat lubartowski	87 850	100,0%	44 985	68	-5,7

W ostatnich latach liczba ludności powiatu lubartowskiego sukcesywnie zmniejsza się, co związane jest z procesami migracyjnymi oraz ujemnym przyrostem naturalnym. W porównaniu do danych z 2011 roku liczba mieszkańców powiatu lubartowskiego zmniejszyła się o 2 620 osób, co stanowi procentowy spadek liczby mieszkańców wynoszący 2,9%.

Rysunek 2. Liczba mieszkańców powiatu lubartowskiego w latach 2011 – 2020 r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego)

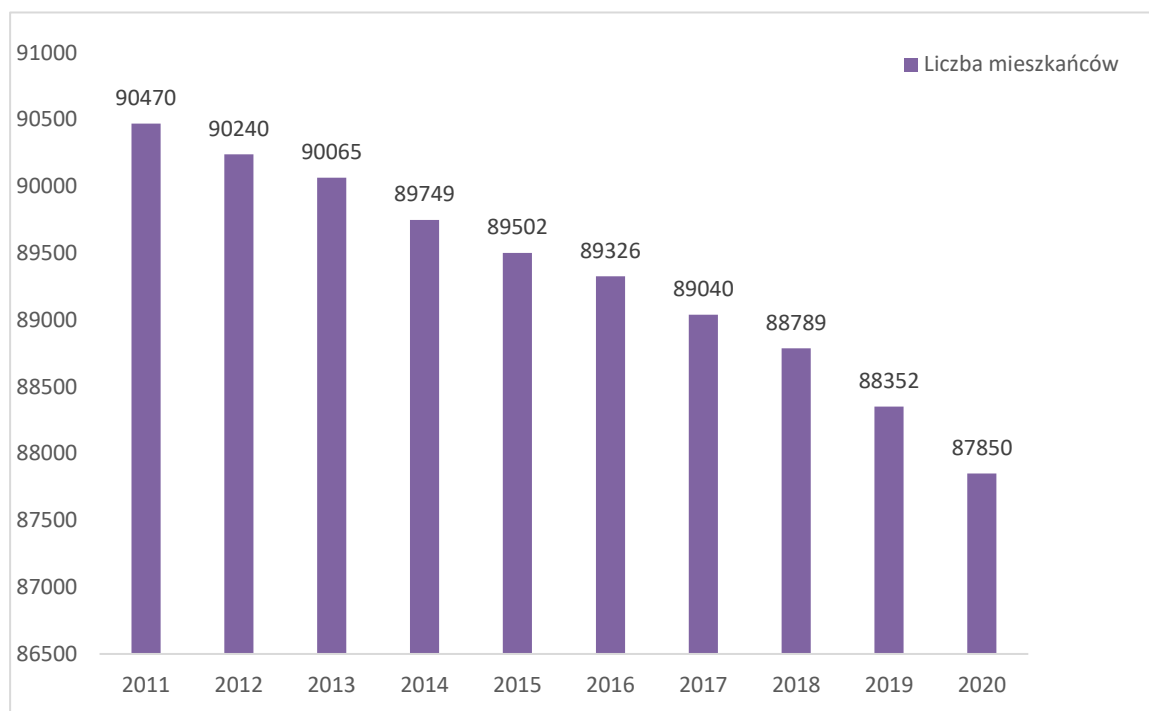

Tabela 6. Liczba mieszkańców powiatu lubartowskiego w latach 2011 – 2020 r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).

Lata	Liczba mieszkańców powiatu lubartowskiego w latach 2011 – 2020
2020	87 850
2019	88 352
2018	88 789
2017	89 040
2016	89 326
2015	89 502
2014	89 749
2013	90 065
2012	90 240
2011	90 470

Porównując liczbę ludności w poszczególnych gminach powiatu w latach 2011 – 2020, należy stwierdzić, iż wzrost liczby ludności odnotowano jedynie w trzech gminach (Kamionka, Serniki oraz Lubartów). Największy wzrost liczby ludności odnotowano w gminie wiejskiej Lubartów (wzrost o 8,3%). Spadek liczby ludności obserwowany był w pozostałych gminach powiatu lubartowskiego. Spadek liczby ludności, w analizowanym okresie był najbardziej widoczny w gminie Jeziorzany (-8,7%) oraz w gminie Uścimów (-7,4%). Szczegółowe zmiany w liczbie ludności w analizowanym okresie przedstawia tabela 7.

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim
na lata 2021 - 2027*

Tabela 7. Liczba ludności w poszczególnych gminach powiatu w latach 2011 – 2020. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).

	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Lubartów gmina miejska	22 746	22 654	22 543	22 463	22 369	22 220	22 138	21 995	21 828	21 636
Abramów gmina wiejska	4 225	4 179	4 192	4 182	4 147	4 124	4 071	4 066	4 039	4 029
Firlej gmina wiejska	6 037	6 050	6 020	5 969	5 933	5 915	5 896	5 914	5 885	5 840
Jeziorzany gmina wiejska	2 982	2 972	2 945	2 903	2 856	2 849	2 837	2 816	2 773	2 722
Kamionka gmina wiejska	6 450	6 435	6 414	6 396	6 448	6 469	6 455	6 467	6 485	6 491
Kock gmina miejsko - wiejska	6 794	6 704	6 667	6 620	6 568	6 512	6 477	6 438	6 349	6 311
Lubartów gmina wiejska	10 958	11 086	11 158	11 245	11 272	11 485	11 627	11 736	11 812	11 868
Michów gmina wiejska	6 155	6 123	6 140	6 074	6 059	6 020	5 951	5 905	5 849	5 751
Niedźwiada gmina wiejska	6 327	6 301	6 280	6 263	6 312	6 281	6 246	6 221	6 183	6 139
Ostrów Lubelski gmina miejsko – wiejska	5 481	5 446	5 448	5 428	5 349	5 307	5 248	5 228	5 244	5 226
Ostrówek gmina wiejska	4 050	4 053	4 026	3 993	3 976	3 947	3 913	3 882	3 829	3 794
Serniki gmina wiejska	4 896	4 889	4 896	4 892	4 906	4 913	4 925	4 927	4 914	4 923
Uścimów gmina wiejska	3 369	3 348	3 336	3 321	3 307	3 284	3 256	3 194	3 162	3 120
Powiat lubartowski	90 470	90 240	90 065	89 749	89 502	89 326	89 040	88 789	88 352	87 850

Struktura wieku ludności w powiecie lubartowskim na koniec 2020 roku z uwzględnieniem grup funkcjonalnych przedstawiała się następująco – 18,3% mieszkańców stanowiło grupę osób w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), 60,1% grupę osób w wieku produkcyjnym (18-60 lub 65 lat, w zależności od płci), a 21,6% zaliczało się do grupy osób w wieku poprodukcyjnym (powyżej 60 lub 65 lat). Przekrój wiekowy ludności zamieszkującej powiat lubartowski nieznacznie różni się od struktury wiekowej mieszkańców całego województwa lubelskiego. Wśród mieszkańców powiatu lubartowskiego notuje się większy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym niż w województwie lubelskim oraz mniejszy odsetek osób w poprodukcyjnym niż w całym województwie lubelskim.

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim
na lata 2021 - 2027*

Tabela 8. Ludność powiatu lubartowskiego oraz województwa lubelskiego według kategorii na koniec 2020 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).

	powiat lubartowski	województwo lubelskie
w wieku przedprodukcyjnym	18,3%	17,6%
w wieku produkcyjnym	60,1%	59,6%
w wieku poprodukcyjnym	21,6%	22,8%

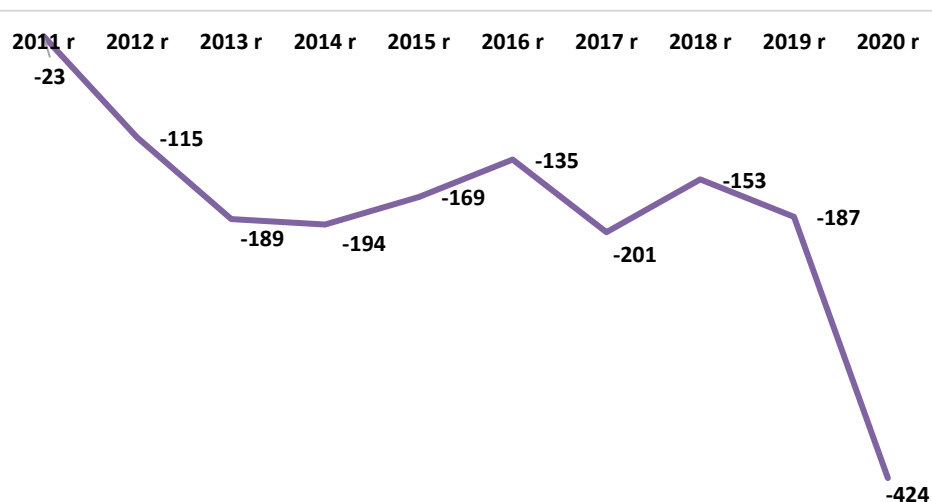
Wśród gmin najkorzystniejsza sytuacja demograficzna występuje w gminie wiejskiej Lubartów (17,5% osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do 19,5% w wieku przedprodukcyjnym). Relatywnie najgorsza sytuacja notowana jest w mieście Lubartów, gdzie na 24,7% osób w wieku poprodukcyjnym przypada zaledwie 18,1% osób w wieku przedprodukcyjnym. Udział procentowy ludności według wieku w poszczególnych gminach przedstawia tabela 9.

Tabela 9. Udział procentowy ludności według wieku w poszczególnych gminach powiatu - stan na koniec grudnia 2020 roku. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego)

	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
Lubartów gmina miejska	18,1%	57,2%	24,7%
Abramów gmina wiejska	16,7%	61,1%	22,2%
Firlej gmina wiejska	18,4%	60,9%	20,7%
Jeziorzany gmina wiejska	16,5%	60,2%	23,3%
Kamionka gmina wiejska	19,1%	61,4%	19,5%
Kock gmina miejsko - wiejska	17,5%	61,5%	21,0%
Lubartów gmina wiejska	19,5%	63,0%	17,5%
Michów gmina wiejska	16,7%	59,8%	23,5%
Niedźwiada gmina wiejska	18,5%	61,9%	19,6%
Ostrów Lubelski gmina miejsko - wiejska	18,5%	58,7%	22,8%
Ostrówek gmina wiejska	19,2%	58,1%	22,7%
Serniki gmina wiejska	19,1%	62,0%	18,9%
Uścimów gmina wiejska	17,3%	60,3%	22,4%
Powiat lubartowski	18,3%	60,1%	21,6%

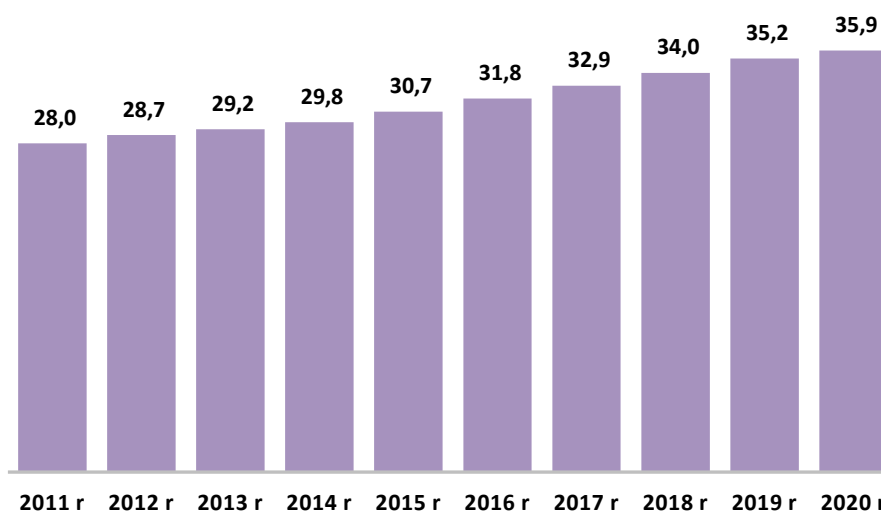
Przyrost naturalny w powiecie lubartowskim w ostatnich latach wykazuje stałą tendencją zniżkową. W ostatnich latach notuje się zdecydowanie większą liczbę zgonów niż narodzin. W 2020 roku przyrost naturalny był ujemny i wynosił (-424).

Rysunek 3. Przyrost naturalny w powiecie lubartowskim w latach 2011 – 2020. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku poprodukcyjnym. Jednym z przydatnych wskaźników demograficznych określających przyszłe tendencje demograficzne jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wartość tego wskaźnika stopniowo wzrasta, osiągając w 2020 roku wartość 35,9 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób pracujących oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym. Warto zauważyć, że wskaźnik obciążenia demograficznego w powiecie lubartowskim jest niższy od wskaźnika charakterystycznego dla województwa lubelskiego, który na koniec 2020 roku wynosił aż 38,2.

Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w powiecie lubartowskim w latach 2011-2020. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).

Powiat lubartowski w kolejnych latach ze względu na swoją specyfikę będzie charakteryzował się dodatnim bilansem migracyjnym i ujemnym bilansem naturalnym, co skutkować będzie faktem, że liczba ludności będzie się powoli zmniejszać. W 2030 roku szacowana liczba mieszkańców wyniesie 85 958. W kolejnych dekadach zgodnie z ogólnopolską prognozą demograficzną liczba ludności będzie się sukcesywnie zmniejszać. W 2040 roku liczba mieszkańców ma się zmniejszyć do 81 862, a w 2050 do 76 819 osób. W prognozowanym okresie nastąpią zmiany w strukturze ludności według grup wiekowych. Przewidywany jest jedynie stały wzrost ludności w wieku emerytalnym, spadek liczby urodzeń (spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym), co będzie stanowiło problem dla całego powiatu lubartowskiego. Szacuje się również, że liczba osób mieszkających w miastach zmniejszać będzie się szybciej niż liczba osób mieszkających na wsi. Zjawisko jest to związane m.in. z powstawaniem tzw. „sypialni” w okolicach uprzemysłowionych i zurbanizowanych terenów. Zjawisko to od lat obserwowane w innych większych miejscowościach również będzie coraz bardziej widoczne w powiecie lubartowskim. Takie zjawisko może pociągnąć za sobą możliwość rozwoju gmin sąsiadujących z większymi ośrodkami miejskimi i terenami uprzemysłowionymi. Przewidywane zmiany liczby ludności w powiecie lubartowskim – prognoza demograficzna w latach 2030-2050 przedstawia tabela 10.

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim
na lata 2021 - 2027*

Tabela 10. Przewidywane zmiany liczby ludności w powiecie lubartowskim w latach 2030-2050. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).

	Prognoza na 2030 r.	Prognoza na 2040 r.	Prognoza na 2050 r.
Ogółem	85 958	81 862	76 819
Mężczyźni	42 354	40 428	38 172
Kobiety	43 604	41 434	38 647
Miasto	25 658	23 396	20 880
Wieś	60 300	58 466	55 939
Przedprodukcyjny	14 114	12 248	10 954
Produkcyjny	53 190	50 261	42 873
Poprodukcyjny	18 654	19 353	22 992

II.3. Poziom życia mieszkańców powiatu lubartowskiego.

Ważnym elementem określającym stan rozwoju gospodarczego są przychody i wydatki budżetu powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Tabela 11 pokazuje te kategorie w porównaniu do wszystkich powiatów województwa lubelskiego. Podczas analizy powyższych danych należy zwrócić uwagę na dwa istotne elementy. Po pierwsze, kilka powiatów województwa lubelskiego wykazuje niekorzystną różnicę pomiędzy dochodami a wydatkami. Taka sytuacja nie dotyczy powiatu lubartowskiego, gdzie dochody i wydatki są zbilansowane. Dochody powiatu lubartowskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca są relatywnie niskie w porównaniu z dochodami innych powiatów województwa lubelskiego.

Tabela 11. Dochody i wydatki budżetu powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 roku w powiatach województwa lubelskiego. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).

	Dochody	Wydatki	Różnica
POLSKA	1 340,16 zł	1 252,75 zł	87,41 zł
LUBELSKIE	1 484,71 zł	1 361,71 zł	123,00 zł
Powiat bialski	1 458,24 zł	1 338,18 zł	120,06 zł
Powiat biłgorajski	1 668,08 zł	1 420,29 zł	247,79 zł
Powiat chełmski	1 501,36 zł	1 388,93 zł	112,43 zł
Powiat hrubieszowski	1 456,63 zł	1 319,10 zł	137,53 zł
Powiat janowski	1 741,63 zł	1 702,30 zł	39,33 zł
Powiat krasnostawski	1 981,15 zł	1 846,58 zł	134,57 zł
Powiat kraśnicki	1 523,91 zł	1 363,53 zł	160,38 zł
Powiat lubartowski	1 417,83 zł	1 304,65 zł	113,18 zł
Powiat lubelski	1 185,27 zł	1 083,30 zł	101,97 zł
Powiat łęczyński	1 561,64 zł	1 324,94 zł	236,70 zł
Powiat łukowski	1 573,69 zł	1 398,95 zł	174,74 zł
Powiat opolski	1 416,01 zł	1 277,42 zł	138,59 zł
Powiat parczewski	1 443,17 zł	1 463,49 zł	-20,32 zł
Powiat puławski	1 366,09 zł	1 329,38 zł	36,71 zł
Powiat radzyński	1 508,42 zł	1 523,20 zł	-14,78 zł
Powiat rycki	1 837,99 zł	1 755,83 zł	82,16 zł

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim
na lata 2021 - 2027*

Powiat świdnicki	1 420,31 zł	1 335,24 zł	85,07 zł
Powiat tomaszowski	1 388,25 zł	1 203,84 zł	184,41 zł
Powiat włodawski	2 216,86 zł	2 152,76 zł	64,10 zł
Powiat zamojski	1 100,50 zł	945,61 zł	154,89 zł

Zgodnie z danymi GUS w grudniu 2020 roku przeciętne wynagrodzenie w powiecie lubartowskim, wynosiło 4 369,45 zł i było znacznie niższe niż średnie wynagrodzenie w Polsce i średnie wynagrodzenie brutto w województwie lubelskim. Przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie lubartowskim jest relatywnie niskie w porównaniu do przeciętnego wynagrodzenia w innych powiatach województwa lubelskiego. Tabela 12 pokazuje rozkład wynagrodzeń we wszystkich powiatach województwa lubelskiego.

Tabela 12. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej w powiatach województwa lubelskiego w 2020 roku. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).

Jednostka terytorialna	Ogółem	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)
POLSKA	5 523,32 zł	100,0
LUBELSKIE	4 914,95 zł	89,0
Powiat łączyński	6 391,65 zł	115,7
Powiat m. Lublin	5 412,39 zł	98,0
Powiat puławski	5 311,80 zł	96,2
Powiat świdnicki	5 074,45 zł	91,9
Powiat m. Zamość	5 013,44 zł	90,8
Powiat m. Chełm	4 581,83 zł	83,0
Powiat krasnostawski	4 548,95 zł	82,4
Powiat biłgorajski	4 522,48 zł	81,9
Powiat hrubieszowski	4 518,56 zł	81,8
Powiat m. Biała Podlaska	4 504,47 zł	81,6
Powiat parczewski	4 478,61 zł	81,1
Powiat janowski	4 437,27 zł	80,3
Powiat rycki	4 386,95 zł	79,4
Powiat radzyński	4 385,35 zł	79,4
Powiat lubartowski	4 369,45 zł	79,1
Powiat tomaszowski	4 337,56 zł	78,5
Powiat włodawski	4 333,34 zł	78,5
Powiat chełmski	4 291,62 zł	77,7
Powiat bialski	4 258,54 zł	77,1
Powiat lubelski	4 253,09 zł	77,0
Powiat opolski	4 252,35 zł	77,0
Powiat kraśnicki	4 244,39 zł	76,8
Powiat łukowski	4 146,78 zł	75,1
Powiat zamojski	4 135,39 zł	74,9

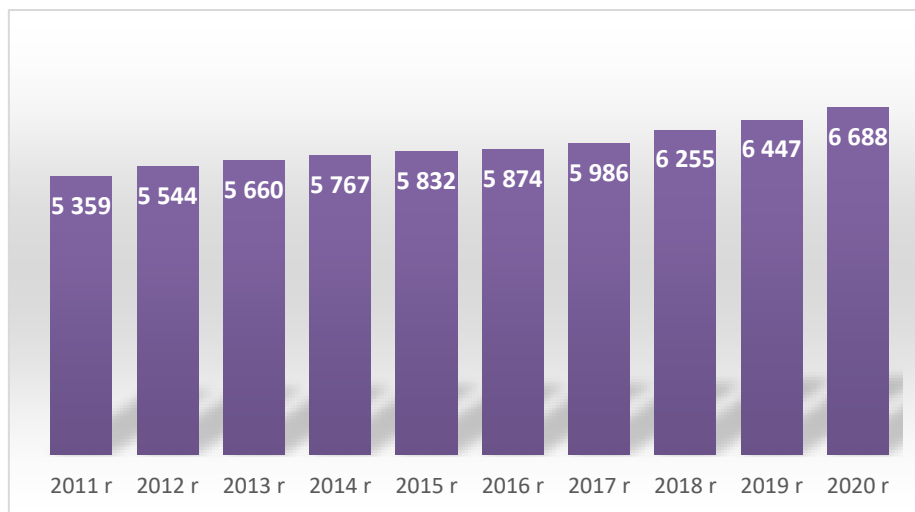
II.4. Charakterystyka gospodarcza powiatu lubartowskiego.

W ostatnich latach gospodarka powiatu lubartowskiego dynamicznie się rozwija. Powiat lubartowski jest miejscem atrakcyjnym inwestycyjnie. Atuty inwestycyjne powiatu lubartowskiego to między innymi: korzystna lokalizacja (blisko Lublina – stolicy województwa i ważnego ośrodka naukowego, przy drodze krajowej nr 19, blisko wschodniej granicy UE), dobrze rozwinięta sieć dróg, duży potencjał młodej kadry pracowniczej, liczne tereny inwestycyjne znajdujące się w granicach powiatu ich duża atrakcyjność pod względem lokalizacyjnym i cenowym, możliwość uzyskania ulg w podatku od nieruchomości przeznaczonych na działalność gospodarczą oraz turystyczną, bogate dziedzictwo kulturowe (liczne zabytki architektury i kultury), rozwijająca się baza turystyczna (w tym noclegowo-gastronomiczna), wolne tereny rekreacyjne do rozwoju różnych form turystyki (w tym agroturystyki) oraz aktywna społeczność lokalna.

Różnorodne i nieskażone środowisko naturalne stwarza korzystne warunki dla rozwoju sektora żywności ekologicznej. Na terenie powiatu działają instytucje wspomagające rozwój przedsiębiorczości - Agencja Rozwoju Lokalnego (powiązana organizacyjnie z Lubelską Fundacją Rozwoju), świadcząca szeroki wachlarz usług w zakresie wspierania przedsiębiorczości i promowania zatrudnienia. Główną organizacją zrzeszającą przedsiębiorców jest Stowarzyszenie Kupców i Przedsiębiorców Ziemi Lubartowskiej.

Na koniec grudnia 2020 roku, według danych GUS w powiecie lubartowskim funkcjonowało 6 688 podmiotów gospodarczych. Biorąc pod uwagę wszystkie podmioty zarejestrowane w REGON powiat lubartowski zajmuje 11 miejsce na 24 powiaty w województwie lubelskim. W ostatnich latach liczba podmiotów gospodarczych w powiecie lubartowskim systematycznie wzrasta. W porównaniu do danych z końca 2011 roku liczba podmiotów gospodarczych wzrosła aż o 1 329. Procentowy wzrost liczby podmiotów wyniósł 24,8%.

Rysunek 5. Liczba podmiotów gospodarczych w powiecie lubartowskim na koniec grudnia w latach 2011 – 2020 r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych REGON).

Według danych GUS i spisu REGON na koniec grudnia 2020 roku w powiecie lubartowskim zdecydowanie najwięcej przedsiębiorstw funkcjonowało na terenie miasta Lubartów – 2 398, co stanowiło 35,9% ogółu podmiotów gospodarczych w powiecie lubartowskim. Znaczna liczba podmiotów zlokalizowanych jest w gminie Lubartów – 945. W pozostałych gminach powiatu lubartowskiego odsetek podmiotów gospodarczych jest zdecydowanie niższy. Tabela 13 przedstawia ilość oraz odsetek przedsiębiorstw w poszczególnych gminach powiatu lubartowskiego.

Tabela 13. Zarejestrowane przedsiębiorstwa w poszczególnych gminach powiatu lubartowskiego na dzień 31.12.2020 r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych REGON).

Jednostka terytorialna	Liczba podmiotów	%
Lubartów gmina miejska	2 398	35,9%
Abramów gmina wiejska	216	3,2%
Firlej gmina wiejska	329	4,9%
Jeziorzany gmina wiejska	141	2,1%
Kamionka gmina wiejska	505	7,6%
Kock gmina miejsko – wiejska	488	7,3%
Lubartów gmina wiejska	945	14,1%
Michów gmina wiejska	335	5,0%
Niedźwiada gmina wiejska	320	4,8%
Ostrów Lubelski gmina miejsko – wiejska	330	4,9%
Ostrówek gmina wiejska	223	3,3%
Serniki gmina wiejska	283	4,2%
Uścimów gmina wiejska	175	2,6%
Powiat lubartowski	6 688	100,0%

W powiecie lubartowskim dominują najmniejsze przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (w tym mikroprzedsiębiorstwa). Na dzień 31.12.2020 roku takich podmiotów odnotowano 6 451 – 96,5% wszystkich podmiotów gospodarczych. Liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników to – 204. W tym okresie w powiecie lubartowskim odnotowano 29 przedsiębiorstw zatrudniających od 50 do 249 pracowników 4 podmiotów zatrudniających od 250 do 999 pracowników. W powiecie lubartowskim nie ma podmiotów zatrudniających powyżej 1 000 pracowników.

Tabela 14. Struktura podmiotów gospodarczych z uwzględnieniem liczby zatrudnionych pracowników na dzień 31.12.2020 r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych REGON).

Liczba pracowników	Ilość podmiotów
0 – 9	6 451
10 – 49	204
50 – 249	29
250 – 999	4
1000 i więcej	0
Suma	6 688

Opierając się na danych ze spisu REGON na dzień 31.12.2020 roku w ramach sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności widać wyraźnie, iż największy odsetek przedsiębiorstw w powiecie lubartowskim stanowią firmy działające w branży handel detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych – 1 535 podmioty gospodarcze oraz w branży budownictwo – 1 417 podmiotów. Tabela 15 przedstawia rozkład wszystkich podmiotów gospodarczych według sekcji PKD w powiecie lubartowskim.

Tabela 15. Branże i liczba podmiotów w powiecie lubartowskim na dzień 31.12.2020 r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych REGON).

Rodzaj działalności	Ilość podmiotów
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	1 535
Sekcja F – Budownictwo	1 417
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa	625
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	543
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	447
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	347
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	290
Sekcja P – Edukacja	213
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	172

Sekcja J - Informacja i komunikacja	168
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	159
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	149
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	144
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	138
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	133
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	132
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	21
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami	21
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę	19

II.5. Struktura osób pracujących w powiecie lubartowskim w poszczególnych sektorach gospodarczych.

Największa grupa mieszkańców powiatu lubartowskiego zatrudniona jest w sekcjach rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo – 55,2%, przemysł i budownictwo – 18,0% oraz pozostałe usługi – 16,9%. Należy jednak zauważyć, iż prezentowane dane nie uwzględniają pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego oraz bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Tabela 16. Struktura zatrudnienia w powiecie lubartowskim w 2020 roku ze względu na sektor działalności PKD. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).

Dział gospodarki	Liczba zatrudnionych ogółem	%
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	15 188	55,2%
przemysł i budownictwo	4 938	18,0%
handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	2 462	8,9%
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	288	1,0%
pozostałe usługi	4 645	16,9%

Liczba osób pracujących w przeliczeniu na 1 000 ludności w większości gmin powiatu lubartowskiego w ostatnich latach ulega systematycznemu wzrostowi. Wzrost liczby osób pracujących dotyczy większości gmin (z wyjątkiem gmin Abramów, Jeziorzany, Kock, Michów oraz Ostrówek). Najbardziej dynamiczny wzrost odnotowano w gminach: Serniki, Firlej oraz Niedźwiada.

Tabela 17. Pracujący na 1 000 ludności w gminach powiatu lubartowskiego w latach 2015 – 2020. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).

	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Lubartów gmina miejska	322	341	347	363	382	354
Abramów gmina wiejska	42	35	41	40	40	38
Firlej gmina wiejska	75	81	89	92	92	88
Jeziorzany gmina wiejska	102	125	80	79	85	83
Kamionka gmina wiejska	89	88	101	93	95	100
Kock gmina miejsko - wiejska	77	69	68	62	69	67
Lubartów gmina wiejska	88	90	89	91	96	94
Michów gmina wiejska	82	84	90	88	85	81
Niedźwiada gmina wiejska	35	33	41	39	38	41
Ostrów Lubelski gmina miejsko – wiejska	87	87	95	86	89	93
Ostrówek gmina wiejska	43	41	42	40	48	40
Serniki gmina wiejska	26	31	25	23	25	31
Uścimów gmina wiejska	64	66	75	63	70	66
Powiat lubartowski	133	138	141	143	149	142

II.6. Oświata w powiecie lubartowskim.

Powiat lubartowski cechuje się równomiernie rozmieszczoną siecią placówek oświatowych na wszystkich poziomach edukacji. Dostęp do edukacji przedszkolnej i na poziomie ponadpodstawowym jest swobodny i pozbawiony utrudnień. Mieszkańcy powiatu nie muszą wyjeżdżać poza powiat, aby zdobywać wykształcenie ponadpodstawowe. Niewielka odległość od ośrodka akademickiego, jakim jest Lublin, dodatkowo daje możliwość pobierania nauki w tamtejszych placówkach edukacyjnych i uczelniach wyższych. Jest to zasób umożliwiający przygotowanie potrzebnych zakładom pracy kadr pracowniczych zgodnie z ich zapotrzebowaniem. Ważne jest by istniejące szkoły dostosowywały kierunki kształcenia do potrzeb rynku pracy, systematycznie podnosiły poziom kształcenia, rozwijały swoją bazę dydaktyczną oraz nawiązywały ścisłą współpracę z zakładami pracy przy kształceniu kierunkowym pod potrzeby pracodawców. Obok placówek oświatowych zmianą lub podwyższaniem kwalifikacji zawodowych, bądź też poszerzeniem umiejętności zajmują się również instytucje szkolące.

Placówki nadzorowane przez Wydział Oświaty i Sportu w Starostwie Powiatowym w Lubartowie to:

✓ **Zespół Szkół nr 2 im. Księcia Pawła Karola Sanguszki w Lubartowie.
ul. Chopina 6, 21-100 Lubartów.**

W skład Zespołu Szkół nr 2 im. Księcia Pawła Karola Sanguszki w Lubartowie wchodzi następujące szkoły: Liceum Ogólnokształcące oraz Technikum Zawodowe nr 2. Ogółem w 2020 roku Ogółem w Zespole Szkół było 870 uczniów.

✓ **Regionalne Centrum Edukacji Zawodowej w Lubartowie. ul. 1 Maja 82, 21-100
Lubartów.**

Regionalne Centrum Edukacji Zawodowej w Lubartowie jest zespołem szkół działających w ramach systemu oświaty. Centrum jest wielofunkcyjnym ośrodkiem szkoleniowym, w którym występuje kształcenie zawodowe na różnych poziomach i o różnych cyklach kształcenia. Centrum jest placówką oświatową kształcąca na potrzeby rynku pracy. Regionalne Centrum Edukacji Zawodowej jest zespołem szkół, w którego skład wchodzi: Technikum Zawodowe 20 oddziałów, 492 uczniów, Branżowa Szkoła I stopnia nr 1 – 12 oddziałów, 341 uczniów, I Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych - 2 oddziały – 48 słuchaczy /forma zaoczna/, Bursa Szkolna – 89 wychowanków z: RCEZ w Lubartowie, I LO w Lubartowie oraz II LO w Lubartowie oraz Centrum Kształcenia Zawodowego.

✓ **Zespół Szkół w Kocku, ul. Warszawska 41, 21-150 Kock.**

Zespół Szkół w Kocku jest publiczną placówką oświatową. W jego skład wchodzi: Liceum Ogólnokształcące im. Marcina Stępnia oraz Branżowa Szkoła I stopnia Nr 1 kształcąca w oddziałach wielozawodowych. Do Zespołu Szkół w Kocku uczęszczało 128 uczniów, z tego 50 do Liceum Ogólnokształcącego (3 oddziały) i 78 do Branżowej Szkoły I stopnia (4 oddziały).

✓ **Zespół Szkół w Ostrowie Lubelskim, ul. Unicka 5, 21-110 Ostrów Lubelski.**

Liczba uczniów na 30.09.2020 r. – 239 (148 uczniów w szkole dziennej i 91 słuchaczy w CKU), oddziały w roku szkolnym 2019-20: 8 oddziałów w szkole dziennej i 4 w szkole zaocznej, w roku szkolnym 2020-21: 8 oddziałów w szkole dziennej i 4 w CKU. Liczba mieszkańców internatu na dzień 30.09.2019 – 64 (64 uczniów Zespołu Szkół).

✓ **Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Firleju, Choiny 7, 21-136 Firlej.**

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Firleju jest placówką dydaktyczno-opiekuńczą, wychowawczą i rewalidacyjną przeznaczoną dla dzieci i młodzieży w wieku od 7 do 24 roku życia z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym, z autyzmem, z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Do szkoły przyjmowani są uczniowie posiadający orzeczenie wydane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczne o potrzebie kształcenia specjalnego. Głównym celem ośrodka jest przygotowanie wychowanków do niezależnego, samodzielnego, aktywnego i twórczego życia oraz zaspokajanie ich specjalnych potrzeb edukacyjnych i rehabilitacyjnych. Ośrodek realizuje zadania edukacyjno-terapeutyczne, rehabilitacyjne, rewalidacyjne, wychowawcze i opiekuńcze. Zadania te realizowane są zgodnie z zasadami współczesnej pedagogiki specjalnej przy wykorzystaniu nowoczesnych metod dostosowanych do niepełnosprawności wychowanków. W skład Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego wchodzi:

- Szkoła Podstawowa Specjalna - liczba oddziałów: 4; liczba uczniów: 27
- Branżowa Szkoła Specjalna I stopnia Nr 1 - liczba oddziałów: 2; liczba uczniów: 12
- Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy - liczba oddziałów: 3; liczba uczniów: 23
- Internat - liczba wychowanków: 31.

✓ **Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury w Lubartowie, ul. Juliusza Słowackiego 7, 21-100 Lubartów.**

Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury w Lubartowie jest publiczną placówką wychowania pozaszkolnego działającą w strukturach powiatu lubartowskiego. Działania Powiatowego Młodzieżowego Domu Kultury uzupełniają edukację szkolną, pozwalając na rozwój zainteresowań i talentów, a także stanowią propozycję wartościowego i przyjemnego spędzania czasu wolnego przez wychowanków w wieku od 5 – do 19 lat. Rozwój i realizacja zajęć pozaszkolnych jest też jedną ze skuteczniejszych metod przeciwdziałania patologiom społecznym, znakomitym uzupełnieniem działań wychowawczych podejmowanych w domu rodzinnym i w szkole, ale także ważnym dla młodych ludzi źródłem kontaktu ze sztuką i kulturą. W roku szkolnym 2020/2021 do placówki zgłosiło się 715 wychowanków (stan na grudzień 2020), którzy uczestniczą w 50 stałych formach zajęć skoncentrowanych w 4 pracowniach.

✓ **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lubartowie, ul. Juliusza Słowackiego 7,
21-100 Lubartów.**

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lubartowie jest publiczną placówką oświatową, działającą na mocy ustawy Prawo Oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r. oraz Rozporządzenia MEN z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych. Celem działania jednostki jest udzielanie specjalistycznej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży uczącej się, pomoc w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, pomoc rodzicom w rozwiązywaniu problemów związanych z wychowaniem i kształceniem ich dzieci, współpraca i pomoc nauczycielom we wspieraniu wychowawczej i edukacyjnej funkcji szkoły. Poradnia swoim działaniem obejmuje miasto Lubartów oraz 13 gmin powiatu lubartowskiego. Uprawnionych do korzystania z usług poradni jest około 16 tys. dzieci i młodzieży. W roku 2020 skorzystało 1058 osób. W strukturze organizacyjnej poradni znajduje się również Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. Działa on na podstawie: Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r., o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych, Rozporządzenia MPiPS z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia. Realizuje zadania z zakresu administracji rządowej dotyczące orzekania o niepełnosprawności. Finansowany jest przez Skarb Państwa w formie dotacji celowej. Zespół wydaje odpowiednio orzeczenia o:

- niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16-tego roku życia,
- stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia.

Orzeczenia wydawane są do celów:

- odpowiedniego zatrudnienia,
- szkolenia,
- uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji (korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych),
- korzystania z karty parkingowej,
- korzystania ze świadczeń pomocy społecznej,
- uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego,
- uzyskania przez opiekuna świadczenia pielęgnacyjnego,

- zamieszkiwania w oddzielnym pokoju (art. 5 ust. z dnia 21.06.2001 r. o dodatkach mieszkaniowych),
- uzyskania przez opiekuna urlopu wychowawczego w dodatkowym wymiarze,
- korzystania z innych ulg.

II.7. Ochrona zdrowia w powiecie lubartowskim.

W powiecie lubartowskim opieka zdrowotna realizowana jest przez publiczne i niepubliczne ośrodki zdrowia, które świadczą usługi na podstawie umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia. Na terenie powiatu świadczenia zdrowotne w zakresie leczenia szpitalnego, poradni specjalistycznych, specjalistycznej opieki ambulatoryjnej oraz prowadzenia profilaktyki zdrowotnej świadczy:

✓ Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lubartowie.

SPZOZ w Lubartowie realizuje umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z Narodowym Funduszem Zdrowia w rodzajach: ambulatoryjna opieka specjalistyczna, ratownictwo medyczne, rehabilitacja lecznicza, opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień, leczenie szpitalne (umowa PSZ zawiera zakresy: leczenie szpitalne, nocna i świąteczna opieka zdrowotna, rehabilitacja neurologiczna, ambulatoryjna opieka specjalistyczna kosztochłonna), podstawowa opieka zdrowotna. Statystyka wybranych działań realizowanych przez SPZOZ w Lubartowie w 2020 roku to:

1. Ilość hospitalizacji – 8 724
2. Ilość zabiegów operacyjnych – 2 383
3. Ilość porad udzielonych w ramach AOS – 51 492
4. Ilość porad udzielonych w ramach POZ – 98 938
5. Ilość porad udzielonych w ramach NiŚ – 8 961

Strukturę organizacyjną podmiotu leczniczego tworzą komórki organizacyjne działalności medycznej oraz komórki pomocnicze (administracyjne, gospodarcze i technicznej). W skład komórek organizacyjnych działalności medycznej zalicza się jednostki organizacyjne podmiotu leczniczego.

II.8. Organizacje pozarządowe w powiecie lubartowskim.

Na terenie powiatu działa kilkadziesiąt stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych. Organizacje pozarządowe, obok sektora publicznego i prywatnego są trzecim sektorem działającym na rzecz dobra publicznego. Stanowią one bazę dla rozwoju lokalnych społeczności, zrzeszają bowiem najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli danego środowiska. Podejmują cenne działania dla dobra mieszkańców oraz integrują i aktywizują społeczność lokalną. Z tego względu stanowią znakomite uzupełnienie działań podejmowanych przez lokalne samorządy. Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi stwarza szansę na lepsze zorganizowanie wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Wciąż jednak brakuje środków na rozwijanie ich działalności. Na terenie powiatu lubartowskiego działają stowarzyszenia i organizacje społeczne o charakterze formalnym (zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, koła) oraz nieformalnym.

Tabela 18. Wykaz stowarzyszeń i OPP funkcjonujących na terenie powiatu lubartowskiego w 2021 r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Lubartowie).

Lp.	Nazwa organizacji	Dane kontaktowe
1	Stowarzyszenie Kupców i Przedsiębiorców Polskich Ziemi Lubartowskiej w Lubartowie	ul. Józefa Bema 4, 21-100 Lubartów
2	Klub Abstynenta „Nadzieja” w Lubartowie	ul. 3-go Maja, 21-100 Lubartów
3	Stowarzyszenie Ekologiczne „Dla Ziemi”	ul. Bratnik 5, 21-132 Kamionka
4	Towarzystwo Regionalne w Jeziorzanach	ul. Rynek 35, 21-146 Jeziorzany
5	Stowarzyszenie Właścicieli Lokali w Lubartowie	ul. Parkowa 1, 21- 100 Lubartów
6	Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych w Lubartowie	ul. Kościuszki 5a, 21-100 Lubartów
7	Niezależna Grupa Działań Lokalnych w Lubartowie	ul. Słowackiego 56, 21- 100 Lubartów
8	Lubartowskie Towarzystwo Regionalne	ul. Kościuszki 28, 21-100 Lubartów
9	Towarzystwo Ziemi Ostrowa Lubelskiego	ul. Partyzantów 14, 21-110 Ostrów Lubelski
10	Polskie Towarzystwo Turystyczno- Krajoznawcze w Lubartowie	ul. Nowodworska 18c/15, 21-100 Lubartów
11	Lubartowskie Towarzystwo Muzyczne Stowarzyszenie	ul. Lubelska 68, 21-100 Lubartów
12	Społeczny Komitet Odbudowy Zespołu Szkół w Kocku	ul. Warszawska 41, 21-150 Kock
13	Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Zamoyskich w Kozłowie	Kozłówka, 21-132 Kamionka

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim
na lata 2021 - 2027*

14	Stowarzyszenie Ekologiczno- Społeczne „Zielona Swoboda” w Michowie	ul. Szkolna 2/4, 21-140 Michów
15	Stowarzyszenie na rzecz Edukacji i Ekorozwoju wsi „Nadzieja” w Nowej Wsi	Nowa Wieś 37A, 21-107 Serniki
16	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Szczekarków	Szczekarków 27, 21-100 Lubartów
17	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Pałecznicza	Pałecznicza 131A, 21-104 Niedźwiada
18	Stowarzyszenie Przyjaciół Jeziorzan	Rynek 22, 21-146 Jeziorzany
19	Stowarzyszenie Miłośników Twórczości Ludowej „ROKICZANKA” Z/S w Rokitnie	Wólka Rokicka 88, 21-100 Lubartów
20	Stowarzyszenie Izba Tradycji Kolejowej „Stacja Lubartów” Z/S w Lubartowie	ul. Kolejowa 10, 21-100 Lubartów
21	Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „ROZWÓJ” z/s w Łuce	Łucka 125, 21-100 Lubartów
22	Stowarzyszenie Miejskie Koło Turystyki Rowerowej „RELAX”	ul. Lubelska 68, 21-100 Lubartów
23	Stowarzyszenie Inicjatyw Edukacyjnych „PRO – EDUCATIO” w Ostrowie Lubelskim	ul. Unicka 5, 21-110 Ostrów Lubelski
24	Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Kocku	ul. Przechodnia 11, 21-150 Kock
25	Lubartowskie Stowarzyszenie Hospicjum Św. Anny	ul. Słowackiego 6, 21-100 Lubartów
26	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „NIECH SIĘ SERCE OBUDZI” im. JANA PAWŁA II w Lubartowie	ul. Kosmonautów 11, 21-100 Lubartów
27	Stowarzyszenie Oświatowo-Kulturalne na Rzecz Rozwoju Wsi Nowy i Stary Antonin	Antonin Nowy 72, 21-136 Firlej
28	Stowarzyszenie Przyjaciół Niepełnosprawnych „LIBRA”	ul. Lubelska 119, 21-100 Lubartów
29	Kockie Stowarzyszenie Ekologiczno -Gospodarcze Z/S w Kocku	ul. J. Krasickiego 27, 21-150 Kock
30	Stowarzyszenie Aktywności Społecznej	ul. M. Fornalskiej 7, 21-100 Lubartów
31	Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Uścimowskiej w Uścimowie	Stary Uścimów 42, 21-109 Uścimów
32	Kockie Stowarzyszenie Oświatowo- Regionalne z/s w Kocku	ul. Przechodnia 11, 21-150 Kock
33	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Serniki „Wspólny Cel” z/s w Sernikach Stowarzyszenie „Wspólny Cel” z/s w Sernikach	Serniki 1A, 21-107 Serniki Wola Sernicka 174 21-107 Serniki
34	Stowarzyszenie ALWERNIA- Franciszkańskie Dzieło Promocji Młodzieży i Rodziny	Annobór Kol. 66, 21-100 Lubartów
35	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Ostrówek – WSPÓLNA SPRAWA z/s w Ostrówku	Ostrówek 3, 21-102 Ostrówek
36	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Gminy Firlej	ul. Kościelna 4, 21-136 Firlej
37	Stowarzyszenie Sympatyków Ziemi Michowskiej	ul. Szkolna II 2B, 21- 140 Michów
38	Stowarzyszenie Sąsiedzi z siedzibą w Lubartowie	ul. Hutnicza 40, 21-100 Lubartów
39	„INNYM I SOBIE”- Stowarzyszenie Mieszkańców i Przyjaciół Gm. Kamionka	ul. Grobelna 14, 21-132 Kamionka
40	Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych „Nasz Dom” w Ostrowie Lubelskim	ul. Unicka 7, 21-110 Ostrów Lubelski
41	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Górka Lubartowska „Wspólne Marzenia”	Górka Lubartowska 66, 21-104 Niedźwiada

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim
na lata 2021 - 2027*

42	Stowarzyszenie Sympatyków Ziemi Michowskiej	ul. Szkolna II, 21-140 Michów
43	Stowarzyszenie Kobiet „Być Aktywną”	Lisów 32B, 21-100 Lubartów
44	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Skrobowa	Skrobów 46, 21-100 Lubartów
45	Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych Gminy Abramów	Abramów 2
46	Stowarzyszenie „Ignorantia Iuris Nocet”	Górka Lubartowska 107, 21-104 Niedźwiada
47	Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych Pożarów	Pożarów 23, 21-150 Kock
48	Stowarzyszenie Przyjaciół Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Firleju „Wodnik Szuwarek”	ul. Choiny 6, 21-136 Firlej
49	Stowarzyszenie Widowisk Sportowych I Artystycznych „Integralni”	ul. Lubelska 69, 21-100 Lubartów
50	Stowarzyszenie Pszczelarzy Ziemi Michowskiej	Kierzkówka 1, 21-132 Kamionka
51	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Kierzkówki „Działajmy Razem” z/s w Kierzkówce	Polny Młyn 9, 21-132 Kamionka
52	Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Lubartowie	ul. Lubelska 36, 21-100 Lubartów
53	Stowarzyszenie Odnowa przy Kościele O. Kapucynów w Lubartowie	ul. Lubelska 32, 21-100 Lubartów
54	Towarzystwo Przyjaciół Michowa	ul. Rynek 1, 21-140 Michów
55	Stowarzyszenie Przystań Uścimów z/s w Starym Uścimowie	Stary Uścimów 40/42, 21-109 Uścimów
56	Stowarzyszenie budownictwa drewnianego, rozwiązań ekologicznych i prospołecznych Zdrowy Dom	ul. Szkolna II nr 3, 21-140 Michów
57	Stowarzyszenie historyczne im. Piątego oddziału wojsk narodowych województwa lubelskiego zw. Ćwiekami	Starościń 4, 21-132 Kamionka
58	Lubartowskie Bractwo Św. Huberta	ul. Szaniawskiego 57, 21-100 Lubartów
59	Stowarzyszenie Nowoczesna Gmina Z/S W Sernikach	Serniki 1A, 21-107 Serniki
60	Federacja Zmotoryzowanych	ul. Różana 10, 21-100 Lubartów
61	Stowarzyszenie Razem dla Gminy Lubartów	ul. Lubelska 18A, 21-100 Lubartów
62	Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych nad Wieprzem w Czerniejowie	Czerniejów 42, 21-107 Serniki
63	Stowarzyszenie Aktywni Razem	Wolica 66, 21-143 Abramów
64	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju „KOPALNIA”	Nowodwór 3, 21-100 Lubartów
65	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka „W Dolinie Tyśmienicy i Wieprza”	ul. Słowackiego 8, 21-100 Lubartów
66	Stowarzyszenie Mieszkańców Gminy Ostrów Lubelski	ul. Partyzantów 14, 21-110 Ostrów Lubelski
67	Stowarzyszenie Nowoczesna Gmina	Serniki 1A, 21-107 Serniki
68	Stowarzyszenie Pomysłowych i Aktywnych „Alternatywa”	ul. 1-go Maja 66/74, 21-100 Lubartów
69	Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych „Drzewo”	ul. Szaniawskiego 64, 21-100 Lubartów
70	Stowarzyszenie Niezależny Klub Hodowców Gołębi Poczтовых i Rasowych Lubartów w Lubartowie	Kosmonautów 18, 21-100 Lubartów

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim
na lata 2021 - 2027*

71	Stowarzyszenie Komitet Obywatelski Gminy Ostrów Lubelski	ul. Partyzantów 14, 21-110 Ostrów Lubelski
72	Inicjatywa Regionalna Stowarzyszenie Rozwoju Lokalnego i Społecznego	ul. Partyzancka 38, 21-140 Michów
73	Kockie Stowarzyszenie Oświatowo-Regionalne	ul. Apeeczna 4, 21-150 Kock
74	Stowarzyszenie Aktywne Dębiny z/s w Dębinach	Dębiny 114
75	Stowarzyszenie Budownictwa Drewnianego, Rozwiązań Ekologicznych i Prospołeczny Dom	Ul. Szkolna II 3, 21-140 Michów
76	Stowarzyszenie Historyczne im. Piątego Oddziału Wojsk Narodowych woj. Lubelskiego zw. Ćwiekami	Starościń 73
77	Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły z Chopina	ul. Chopina 6, 21-100 Lubartów

Profil działania organizacji jest bardzo różny. Promują one lokalne walory kulturowe, rozwiązują bieżące problemy społeczności lokalnych (ubóstwo, choroby, marginalizacja, poprawa jakości życia), wspierają inicjatywy gospodarcze, ekologiczne i społeczne. W celu lepszego wykorzystania aktywności oddolnej społeczności został opracowany wieloletni program współpracy powiatu lubartowskiego z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Program określa cele, zasady, zakres i formy współpracy Powiatu z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a także priorytetowe zadania publiczne, które będą zlecane do realizacji organizacjom pozarządowym i finansowane lub dofinansowane z budżetu powiatu. Celem głównym współpracy Samorządu powiatu lubartowskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego jest budowanie i umacnianie partnerstwa przy realizacji zadań publicznych w taki sposób, aby coraz lepiej zaspokajać potrzeby mieszkańców powiatu. Poprzez te działania samorząd pragnie włączyć organizacje pozarządowe w system demokracji lokalnej do wspólnego rozwiązywania problemów środowiska lokalnego i budowania społeczeństwa obywatelskiego.

III. Pomoc społeczna w powiecie lubartowskim.

Pomoc społeczna stanowi ważny filar systemu zabezpieczenia społecznego. W myśl przepisów ustawy o pomocy społecznej z 2004 roku pomoc społeczna stanowi instytucję polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zgodnie z art. 2 pkt. 2 ustawy, pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) na poziomie gmin. Organy te realizując zadania pomocy społecznej współpracują, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Zadaniem pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwianie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Artykuł 7 ustawy precyzuje przesłanki, w których udziela się pomocy społecznej osobom i rodzinom. Są to:

- ubóstwo;
- sieroctwo;
- bezdomność;
- bezrobocie;
- niepełnosprawność;
- długotrwała lub ciężka choroba;
- przemoc w rodzinie;
- potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 przesłanki obligatoryjnego udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną ust. 1 pkt. 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 roku o cudzoziemcach;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;

- alkoholizm lub narkomania;
- zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa;
- klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej w zestawieniu z zadaniami gmin i województwa dotyczą wspierania osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwiania im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ponadto przy współpracy z ośrodkami pomocy społecznej mają za zadanie zapobiegać trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin, oraz ich integracji ze środowiskiem. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje:

- ✓ osobom posiadającym obywatelstwo polskie mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- ✓ cudzoziemcom mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej posiadającym zezwolenie na osiedlenie się, zgodę na pobyt tolerowany lub status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej,
- ✓ obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którzy uzyskali zezwolenie na pobyt.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- ✓ przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- ✓ pracy socjalnej,
- ✓ prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- ✓ analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- ✓ realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- ✓ rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Główne cele pomocy społecznej:

- ✓ wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie - w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- ✓ zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,
- ✓ zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,
- ✓ zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- ✓ integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- ✓ stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Pomoc społeczna od dnia 1 maja 2004 r. funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Zadania z zakresu pomocy społecznej, leżące w kompetencji powiatu realizowane są za **pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie ul. Szaniawskiego 64, 21-100 Lubartów**. Szczegółowy zakres tych zadań określa art. 19 w/w ustawy o pomocy społecznej.

III.1. Charakterystyka systemu pomocy społecznej w powiecie lubartowskim.

Na terenie powiatu lubartowskiego istnieje wiele instytucji wspomagających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Należą do nich między innymi powiatowe centrum pomocy rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, powiatowy urząd pracy, domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy, warsztaty terapii zajęciowej oraz organizacje pozarządowe działające w obszarze pomocy społecznej.

Poniżej przedstawiono i scharakteryzowano instytucje świadczące pomoc na terenie powiatu lubartowskiego.

III.1.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie.

Podstawy prawne funkcjonowania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie jest jednostką organizacyjną powiatu lubartowskiego powołaną Uchwałą Rady Powiatu Nr IV/26/99 z dnia 8 marca 1999 r. do realizacji zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie i wspierania osób niepełnosprawnych oraz innych zadań określonych właściwymi przepisami prawa.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie, działa jako samodzielna jednostka organizacyjno-budżetowa na podstawie:

1. Ustawy o samorządzie powiatowym,
2. Ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych,
3. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
4. Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
5. Statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie przyjętego Uchwałą nr XXXIV/239/06 Rady Powiatu w Lubartowie z dnia 28 sierpnia 2006 roku w sprawie: nadania Statutu jednostce budżetowej – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie, zmienionego Uchwałą nr XVI/116/12 Rady powiatu w Lubartowie z dnia 25 maja 2012 roku w sprawie zmiany Statutu nadanego jednostce budżetowej – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie,
6. Ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
7. Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
8. Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
9. Innych obowiązujących aktów prawnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie jest jednostką organizacyjną Powiatu, działającą w formie jednostki budżetowej. Realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej mające na celu poprawę funkcjonowania rodziny, zapobieganie i przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym oraz dysfunkcyjności rodzin. Ponadto realizuje zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. PCPR jest również wyznaczonym przez Starostę Lubartowskiego organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Ponadto Starosta sprawuje nadzór nad działalnością jednostek specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego oraz ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej działającymi na terenie powiatu.

Do zadań powiatu wynikających z ustawy o pomocy społecznej należy:

- ✓ Opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.
- ✓ Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa.
- ✓ Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze.
- ✓ Pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się.
- ✓ Pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy.
- ✓ Prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób.
- ✓ Prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- ✓ Prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej.
- ✓ Udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach.
- ✓ Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu.
- ✓ Doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu.
- ✓ Podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

- ✓ Sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie.
- ✓ Utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Do zadań powiatu wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy:

- ✓ Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa.
- ✓ Opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.
- ✓ Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
- ✓ Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.
- ✓ Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.
- ✓ Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.
- ✓ Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.
- ✓ Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa.
- ✓ Wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.
- ✓ Prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych lub pełniących funkcję rodziny zastępczej.
- ✓ Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.
- ✓ Finansowanie:
 - świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych

w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo - wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo - terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu.

- pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo terapeutyczne.
 - szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.
- ✓ Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie.
- ✓ Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty.

Do zadań powiatu wynikających z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych należy:

- ✓ finansowanie kosztów działalności i nadzoru nad Warsztatami Terapii Zajęciowej – WTZ w Kocku i WTZ w Ostrowie Lubelskim.
- ✓ dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych – w ramach tego zadania pomoc finansową otrzymują zarówno osoby niepełnosprawne: dorosłe, dzieci i młodzież niepełnosprawna, ale także opiekunowie pod warunkiem, iż wyjazd opiekuna jest uzasadniony przez lekarza,
- ✓ dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze - z dofinansowań w ramach tego zadania mogą skorzystać zarówno indywidualne osoby niepełnosprawne ale także osoby prawne – organizacje społeczne prowadzące działalność na rzecz osób niepełnosprawnych,
- ✓ dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych – ze środków przeznaczonych na realizację tego zadania mogą korzystać organizacje społeczne działające na rzecz osób niepełnosprawnych,

- ✓ dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w ramach indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych,
- ✓ dofinansowanie w ramach programu „Aktywny Samorząd”- środki w ramach tego zadania służą zmniejszeniu barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i dostępie do edukacji.

Program „Aktywny Samorząd”

Program powstał w celu ulepszenia modelu polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych. Działania, które program przewiduje uzupełniają plany ujęte w powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych i programach działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Samorządom dają możliwość aktywnego włączenia się w działania na rzecz inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych. Przewidziane formy wsparcia w programie dotyczą likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych.

Celem głównym programu „Aktywny Samorząd” jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym oraz dostępie do edukacji. Program składa się z kilku modułów.

Poszczególne Moduły programu zakładają następujące wsparcie:

Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową:

- Obszar A – likwidacja bariery transportowej:
 - ✓ Zadania: 1 i 4 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
 - ✓ Zadania: 2 i 3 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy;
- Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:
 - ✓ Zadania: 1, 3 i 4 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,
 - ✓ Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,
 - ✓ Zadanie 5 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego;
- Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

- ✓ Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- ✓ Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- ✓ Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
- ✓ Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
- ✓ Zadanie 5 – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego;
- Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

Moduł II – pomoc niepełnosprawnym w uzyskaniu wykształcenia poprzez dofinansowanie kosztów edukacji w szkole policealnej, kolegium lub w szkole wyższej, a także dla osób, które przewód doktorski otworzyły poza studiami doktoranckimi.

Cele szczegółowe programu „Aktywny Samorząd to:

- ✓ przygotowanie beneficjentów programu z zaburzeniami ruchu i percepcji wzrokowej do pełnienia różnych ról społecznych poprzez umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego,
- ✓ przygotowanie beneficjentów programu do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych,
- ✓ umożliwianie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie,
- ✓ poprawa szans beneficjentów programu na rywalizację o zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższanie kwalifikacji,

Moduł III programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”.

W ramach tego programu udzielona jest pomoc finansowa osobom niepełnosprawnym, które na skutek wystąpienia zagrożenia epidemicznego w okresie od 9 marca do 16 listopada 2020 r. straciły możliwość korzystania z opieki świadczonej w placówkach rehabilitacyjnych /m.in. Warsztaty Terapii Zajęciowej, Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze i inne

wyodrębnione w wykazie adresatów programu/. Kwota dofinansowania wynosiła 500,00 zł miesięcznie na jedną osobę niepełnosprawną. Świadczenie mogło być przyznane maksymalnie za okres 5 miesięcy.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy m.in.:

- ✓ Pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, w zakresie indywidualnego programu integracji, oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
- ✓ Prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- ✓ Realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.
- ✓ Udzielanie cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a, pomocy w zakresie interwencji kryzysowej.
- ✓ Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
- ✓ Finansowanie pobytu w pieczy zastępczej małoletnich cudzoziemców.
- ✓ Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych lub terapii dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

III.1.2. Ośrodki Pomocy Społecznej w powiecie lubartowskim.

Ośrodki Pomocy Społecznej realizują zadania z zakresu pomocy społecznej. Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym, przez podejmowanie działań zmierzających do samodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Na terenie powiatu lubartowskiego funkcjonuje trzynaście ośrodków pomocy społecznej. Są to:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Abramowie, ul. Szkolna 2, 21-143 Abramów.
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Firleju, ul. Partyzancka 21, 21-136 Firlej.
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorzanach, ul. Rynek 22, 21-146 Jeziorzany.
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamionce, ul. Lubartowska 1, 21-132 Kamionka.
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Kocku, ul. Jana Pawła II 29, 21-150 Kock.
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie, ul. 3-go Maja 24A, 21-100 Lubartów.
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie, ul. Lubelska 18A, 21-100 Lubartów.
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Michowie, ul. Tysiąclecia 2, 21-140 Michów.
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Niedźwiadzie, Niedźwiada-Kolonia 42B, 21-104 Niedźwiada.
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie Lubelskim, ul. Partyzantów 14, 21-110 Ostrów Lubelski.
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrówku, Ostrówek-Kolonia 24, 21-102 Ostrówek-Kolonia.
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Sernikach, Serniki 1A, 21-107 Serniki.
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Uścimowie, Uścimów 37, 21-109 Stary Uścimów.

Powyżej wymienione jednostki mają bezpośredni kontakt z potrzebującymi pomocy, świadczą głównie pomoc finansową, rzeczową i socjalną zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej.

Świadczenia pomocy społecznej są udzielane na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego, bądź innych osób, za zgodą zainteresowanego lub przedstawiciela ustawowego. Natomiast diagnozowanie spraw odbywa się w oparciu o wywiad środowiskowy, a decyzje w sprawach świadczeń wydawane są w pisemnej formie. Ośrodki Pomocy Społecznej realizując ustawowe zadania własne gminy, przyznają i wypłacają zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, specjalne zasiłki celowe. Do ich zadań własnych należą także: usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, zasiłki z tytułu zdarzenia losowego, dożywianie dzieci w szkołach, opłaty przedszkoli, sprawianie pogrzebów, kierowanie do Domów Pomocy Społecznej, dodatki mieszkaniowe, składki na ubezpieczenia zdrowotne, stypendia dla uczniów o charakterze socjalnym.

Zasiłek stały przysługuje:

- ✓ pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu

wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej,

- ✓ pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Zasiłek stały ustala się w wysokości:

- ✓ W przypadku osoby samotnie gospodarującej – różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym, że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 604,00 zł miesięcznie, kwota zasiłku nie może być niższa niż 30,00 zł miesięcznie.
- ✓ W przypadku osoby w rodzinie – różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie, a dochodem na osobę w rodzinie.
- ✓ W przypadku zbiegu uprawnień do zasiłku stałego i renty socjalnej zasiłek stały nie przysługuje. Za osoby pobierające zasiłek stały jest odprowadzana składka do ZUS na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 9% od kwoty zasiłku.

Zasiłek okresowy jest świadczeniem pieniężnym z pomocy społecznej, którego otrzymanie uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Jego beneficjentem może być osoba samotnie gospodarująca i rodzina (nie osoba w rodzinie jak przy zasiłku stałym). Nie można jednocześnie pobierać zasiłku okresowego i emerytury lub renty z ubezpieczenia społecznego.

Analizowany zasiłek okresowy z pomocy społecznej przysługuje w szczególności ze względu na:

- ✓ długotrwałą chorobę,
- ✓ niepełnosprawność,
- ✓ bezrobocie,
- ✓ możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego,
- ✓ inne.

Zgodnie z art. 147 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej od 2008 r. minimalna wysokość zasiłku okresowego wynosiła 50% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny. Zasiłki celowe przyznaje się na zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych w szczególności na dofinansowanie kosztów zakupu:

- żywności,
- leków i leczenia (udokumentowanych),

- opału,
- odzieży,
- drobnych remontów i napraw w mieszkaniu,
- kosztów pogrzebu,
- wydatki na świadczenia zdrowotne (osoby bezdomne, nie posiadające dochodu nie ubezpieczone w NFZ),
- zdarzenie losowe,
- klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Bardzo ważne i istotne miejsce w ustawie o pomocy społecznej odgrywa praca socjalna. To zespół powiązanych ze sobą i umiejętnie zaplanowanych działań prowadzonych przez wykształconych pracowników socjalnych we współpracy z osobą wspieraną. To mechanizm polityki społecznej służący rozwiązywaniu problemów społecznych, zapobieganiu ich natężeniu oraz aktywizowaniu jednostek i grup do samopomocy. To działalność profesjonalna polegająca na udzielaniu pomocy jednostkom, grupom lub społecznościom we wzbogacaniu lub odbudowywaniu ich zdolności społecznego funkcjonowania oraz na tworzeniu sprzyjających warunków społecznych. Celem pracy socjalnej jest pomoc w nauczaniu się samodzielności. Pracownicy socjalni realizują swoje zadania w ośrodkach pomocy społecznej, domach pomocy społecznej, organizacjach pozarządowych i różnorodnych placówkach świadczących pomoc społeczną.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych Ośrodków Pomocy Społecznej polega w szczególności na:

- ✓ zapewnianiu uzyskiwania niezbędnych środków materialnych,
- ✓ zapewnianiu godziwych warunków mieszkaniowych,
- ✓ rozwiązywaniu problemu bezrobocia,
- ✓ poprawie stanu zdrowia klienta,
- ✓ zapewnianiu opieki osobom starszym i niepełnosprawnym,
- ✓ wskazywaniu uprawnień osób niepełnosprawnych,
- ✓ wspieraniu i pomaganiu we właściwym rozwoju psychospołecznym dzieci i młodzieży,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania rodziny,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym.

Praca socjalna jest świadczona m. in. w zakresie pomocy w wypełnianiu wniosków do instytucji, informowaniu o różnych uprawnieniach oraz pomoc w ustaleniu niepełnosprawności, pomoc socjalna świadczona jest również z uwagi na występującą w rodzinie przemoc.

III.1.3. Powiatowy Urząd Pracy w Lubartowie.

Powiatowy Urząd Pracy w Lubartowie jako urząd administracji samorządowej realizuje wspólnie z partnerami zadania na rzecz łagodzenia skutków bezrobocia, zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób poszukujących pracy oraz na rzecz rozwoju lokalnego rynku pracy. Powyższe zadania Urząd realizuje w granicach wyznaczonych przez obowiązujące przepisy prawa, kierując się jednocześnie wytycznymi zawartymi w Strategii rozwiązywania problemów społecznych. Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy do zadań Powiatowego Urzędu Pracy funkcjonującego w ramach samorządu powiatu, należy:

- ✓ opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych,
- ✓ pozyskiwanie i gospodarowanie środkami finansowymi na realizację zadań z zakresu aktywizacji lokalnego rynku pracy, w tym udzielanie informacji o możliwościach i zakresie pomocy określonej w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy przez pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe,
- ✓ udzielanie pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników przez pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe,
- ✓ kierowanie bezrobotnych do realizatora działań aktywizacyjnych, któremu marszałek województwa zlecił wykonanie działań aktywizacyjnych,
- ✓ realizacja zadań związanych z KFS, w szczególności udzielanie pomocy pracodawcom poprzez finansowanie kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawcy,
- ✓ rejestrowanie bezrobotnych i poszukujących pracy oraz ustalanie profili pomocy dla bezrobotnych,
- ✓ inicjowanie, organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy,
- ✓ inicjowanie, organizowanie i finansowanie szkoleń i przygotowania zawodowego dorosłych,

- ✓ opracowywanie badań, analiz i sprawozdań, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych oraz dokonywanie ocen dotyczących rynku pracy na potrzeby powiatowej rady rynku pracy oraz organów zatrudnienia,
- ✓ inicjowanie i realizowanie przedsięwzięć mających na celu rozwiązanie lub złagodzenie problemów związanych z planowanymi zwolnieniami grup pracowników z przyczyn dotyczących zakładu pracy,
- ✓ współdziałanie z powiatowymi radami rynku pracy w zakresie promocji zatrudnienia oraz wykorzystania środków Funduszu Pracy,
- ✓ współpraca z gminami w zakresie upowszechniania ofert pracy i informacji o usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, stażach, organizacji robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych, realizacji Programu Aktywizacja i Integracja oraz zatrudnienia socjalnego na podstawie przepisów o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia,
- ✓ wydawanie decyzji o:
 - uznaniu lub odmowie uznania danej osoby za bezrobotną oraz utracie statusu bezrobotnego,
 - przyznaniu, odmowie przyznania, wstrzymaniu lub wznowieniu wypłaty oraz utracie lub pozbawieniu prawa do zasiłku, stypendium i innych finansowanych z Funduszu Pracy świadczeń niewynikających z zawartych umów,
 - obowiązku zwrotu nienależnie pobranego zasiłku, stypendium, innych nienależnie pobranych świadczeń lub kosztów szkolenia i przygotowania zawodowego dorosłych finansowanych z Funduszu Pracy,
 - odroczeniu terminu spłaty, rozłożeniu na raty lub umorzeniu części albo całości nienależnie pobranego świadczenia udzielonego z Funduszu Pracy, należności z tytułu zwrotu refundacji lub przyznanych jednorazowo środków oraz innych świadczeń finansowanych z Funduszu Pracy,
- ✓ realizowanie zadań wynikających z koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego państw oraz państw, z którymi Rzeczpospolita Polska zawarła dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym, w zakresie świadczeń dla bezrobotnych, w tym realizowanie decyzji,
- ✓ realizowanie zadań wynikających z prawa swobodnego przepływu pracowników między państwami, w szczególności przez:

- ✓ realizowanie działań sieci EURES we współpracy z ministrem właściwym do spraw pracy, samorządami województw oraz innymi podmiotami uprawnionymi do realizacji działań sieci EURES,
- ✓ realizowanie zadań związanych z udziałem w partnerstwach transgranicznych EURES na terenie działania tych partnerstw,
- ✓ badanie i analizowanie sytuacji na lokalnym rynku pracy w związku z postępowaniem o wydanie zezwolenia na pracę cudzoziemca lub postępowaniem o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, w tym realizowanie zadań związanych z podejmowaniem przez cudzoziemców pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- ✓ organizowanie i finansowanie szkoleń pracowników powiatowego urzędu pracy,
- ✓ opracowywanie i realizowanie indywidualnych planów działania,
- ✓ realizowanie projektów w zakresie promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych, wynikających z programów operacyjnych współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Pracy,
- ✓ organizacja i realizowanie programów specjalnych, w tym realizowanie programów regionalnych na podstawie porozumienia zawartego z wojewódzkim urzędem pracy,
- ✓ przetwarzanie informacji o bezrobotnych, poszukujących pracy i cudzoziemcach zamierzających wykonywać lub wykonujących pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- ✓ współpraca z ministrem właściwym do spraw pracy w zakresie tworzenia rejestrów centralnych,
- ✓ inicjowanie i realizowanie projektów pilotażowych.

III.1.4. Domy Pomocy Społecznej w powiecie lubartowskim.

Osoba wymagająca całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogąca samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych może zostać umieszczona w domu pomocy społecznej. Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających.

Decyzję o umieszczeniu w domu pomocy społecznej wydaje Starosta Powiatu prowadzącego dom. Natomiast decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą opłatę

za pobyt w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy właściwej dla miejsca zamieszkania osoby kierowanej. Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania, ustalonego przez Starostę.

Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej ustala Starosta i ogłasza w dzienniku urzędowym danego województwa w terminie do dnia 31 marca danego roku. Średni miesięczny koszt utrzymania w domu pomocy społecznej zgodnie z art. 6 ust. 15 ustawy o pomocy społecznej oznacza: „kwotę rocznych kosztów działalności domu wynikającą z utrzymania mieszkańców, z roku poprzedniego, bez kosztów inwestycyjnych i wydatków na remonty, powiększoną o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy, podzieloną przez liczbę miejsc, ustaloną jako sumę rzeczywistej liczby mieszkańców w poszczególnych miesiącach roku poprzedniego w domu”.

Na terenie powiatu lubartowskiego funkcjonują trzy Domy Pomocy Społecznej:

- ✓ **Dom Pomocy Społecznej im. Macieja Rataja w Kocku** ul. T. Kościuszki 1
21-150 Kock (dla 80 kobiet i mężczyzn w podeszłym wieku, przewlekłe somatycznie chorych i przewlekłe psychicznie chorych)
- ✓ **Dom Pomocy Społecznej w Ostrowie Lubelskim** ul. Unicka 7
21-110 Ostrów Lubelski (dla 100 kobiet i mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie)
- ✓ **Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych Zgromadzenia Sióstr Felicjanek w Jadwinowie** ul. Łucka 71, 21-100 Lubartów (dla 95 kobiet w podeszłym wieku i przewlekłe somatycznie chorych)

Dom Pomocy Społecznej im. Macieja Rataja w Kocku

Dom Pomocy Społecznej im. Macieja Rataja, mieści się w zespole pałacowo-parkowym ksiąząt Jabłonowskich. Złożony jest z 5 budynków otoczonych 13 hektarowym parkiem i ogrodem. Dom przeznaczony jest dla 80 osób (kobiet i mężczyzn) w podeszłym wieku, przewlekłe somatycznie chorych (65 osób) i przewlekłe psychicznie chorych (15 osób). Mieszkańcy zamieszkują pokoje 1, 2, 3 i 4 osobowe, przy których znajdują się łazienki. DPS świadczy holistyczną opiekę i pielęgnację, rehabilitację ruchową, terapię zajęciową oraz wsparcie socjalne, psychologiczne i duchowe. Mieszkańcy mają zapewnioną całodobową opiekę lekarza rodzinnego oraz lekarza psychiatry raz w tygodniu. Dom zapewnia atrakcyjne formy spędzania czasu wolnego. Organizowane są: wycieczki, turnieje warcabowe, gry i zabawy ruchowe w okresie letnim na dziedzińcu zespołu pałacowo-parkowego, projekcje

filmowe, imprezy integracyjno-rekreacyjne i okolicznościowe. Dużym zainteresowaniem cieszą się zajęcia terapeutyczne (ergoterapia, biblioterapia, muzykoterapia, silwoterapia). Na potrzeby Mieszkańców sprawnych ruchowo została zorganizowana gimnastyka poranna prowadzona przez instruktora terapii zajęciowej. Rehabilitacja i aktywizacja ruchowa mieszkańców realizowana jest w indywidualnej formie uwzględniającej sprawność, występujące przeciążenia, tendencje w mogących wystąpić dysfunkcjach. Działania fizjoterapeutyczne wykonywane są ściśle według zaleceń lekarskich. Wszystkie działania rehabilitacyjne realizowane są przez masażystę i fizjoterapeutę w ścisłej koordynacji z zespołem terapeutyczno-opiekuńczym, w tym z terapią zajęciową i zabiegami pielęgnacyjnymi. Zespół terapeutyczno-opiekuńczy stanowi wykwalifikowana kadra składająca się z pielęgniarek, opiekunów medycznych, opiekunów osób starszych, instruktorów terapii zajęciowej, rehabilitanta, masażysty, psychologa, pracowników socjalnych, dietetyka, kapelana, pokojowych.

Dom Pomocy Społecznej w Ostrowie Lubelskim

Funkcjonujący od listopada 2004 roku Dom jest jednostką organizacyjną powiatu lubartowskiego, realizującą zadania Powiatu z zakresu pomocy społecznej. Dom przeznaczony jest dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. Budynek dostosowany jest do wymagań stawianych przez regulacje unijne, spełnia wszystkie niezbędne standardy dotyczące warunków obowiązujących w domach pomocy społecznej. Na każdym z trzech pięter zamieszkiwanych przez mieszkańców znajdują się pokoje dziennego pobytu i pracownie terapeutyczne. W Domu funkcjonuje gabinet lekarski. Mieszkańcy mają zapewnioną pomoc stomatologiczną, psychiatryczną, psychologiczną oraz doraźną lekarza rodzinnego. Na zaplecze socjalno-bytowe składają się jadalnia oraz pralnia. Na terenie obiektu mieszkańcy mają możliwość bezpośredniego odpoczynku, spacerów i relaksu w otoczeniu zieleni. Podstawowym zadaniem Domu jest zapewnienie mieszkańcom jak najlepszej opieki i wsparcia. Zespoły pielęgniarek, opiekunów i pokojowych zapewniają całodobową opiekę medyczną, usługi opiekuńcze i pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb. W trosce o sprawność fizyczną i zdrowie mieszkańców w Domu funkcjonuje gabinet rehabilitacyjny. W zakresie fizjoterapii wykonywane są zabiegi i ćwiczenia odpowiednio dobrane i nakierowane na konkretne problemy, potrzeby i możliwości mieszkańca. Głównymi formami usprawniania jest kinezyterapia/ leczenie ruchem /oraz fizykoterapia /masaż, hydromasaż/. Działania terapeutyczne dostosowane są do indywidualnych potrzeb i możliwości mieszkańców. Celem

pracy z mieszkańcami jest kształtowanie w nich postaw za pomocą określonych czynności, które pozwalają wypracować nowe umiejętności. Jest to jedna z form leczenia usprawniającego. Główne formy i techniki terapii zajęciowej: rysunek, malarstwo, zdobnictwo, dekoratorstwo, rzeźba /zabawa z masą solną/, zabawoterapia, trening umiejętności społecznych, rekreacja, hafciarstwo, dziewiarstwo (szydełkowanie), ogrodnictwo. Mieszkańcy DPS biorą czynny udział w przeglądach artystycznych, konkursach plastycznych i sportowych oraz różnego rodzaju wystawach/przeeglądach twórczości osób niepełnosprawnych. Mieszkańcy uczestniczą w spotkaniach integracyjnych, zabawach tanecznych, podczas których nawiązują znajomości z osobami z zaprzyjaźnionych domów pomocy. Dom gwarantuje mieszkańcom optymalne zabezpieczenie potrzeb życiowych, socjalnych, zdrowotnych, kulturalnych, obyczajowych, religijnych i społecznych oraz umożliwia kontakt z rodziną.

W roku 2010 powstało Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych „Nasz Dom”. Celem stowarzyszenia jest inicjowanie, wspieranie i prowadzenie działalności na rzecz osób niepełnosprawnych; przyczynianie się do rozwoju psychofizycznego, społecznego i emocjonalnego osób niepełnosprawnych poprzez działalność sportową i rekreacyjną; stwarzanie warunków do wyrównywania szans tych osób i ich rodzin oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Stowarzyszenie pozyskuje środki od licznych sponsorów i aktywnie włącza się w organizację cyklicznych działań na rzecz mieszkańców DPS, przede wszystkim Balu Karnawałowego – integrującego podopiecznych placówek całego województwa lubelskiego oraz mityngu sportowo-rekreacyjnego „Radość nie zna barier” z udziałem dofinansowania ze środków PFRON.

Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych Zgromadzenia Sióstr Felicjanek w Jadwinowie

Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych Zgromadzenia Sióstr Felicjanek w Jadwinowie działa na podstawie umowy o powierzenie realizacji zadania publicznego pod nazwą: Prowadzenie Domu Pomocy Społecznej o zasięgu ponadgminnym przeznaczonego dla 95 mieszkańców – osób w podeszłym wieku przewlekłe somatycznie chorych, która została zawarta pomiędzy Powiatem Lubartowskim a Zgromadzeniem Sióstr Felicjanek w sprawie prowadzenia i finansowania Domu Pomocy w Jadwinowie. Dom, jako własność Zgromadzenia, jest placówką stacjonarną, przeznaczoną dla 95 kobiet w podeszłym wieku oraz przewlekłe somatycznie chorych. Przy Domu jest duży ogród, a nieco dalej lasy i dwa stawy. Dom

Pomocy Społecznej w Jadwinowie od stycznia 2007 r. posiada wymagane standardy, na podstawie których świadczy usługi bytowe, opiekuńcze oraz wspomagające (kontakt z psychologiem, terapia zajęciowa, zaspokajanie potrzeb duchowych). Dom zapewnia stałą opiekę: pielęgniarską, lekarską, terapeutyczną, psychologiczną, psychiatryczną (w razie potrzeby) oraz duchową. Mieszkanki w ciągu roku uczestniczą w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych, jak imieniny, zabawy karnawałowe, spotkania integracyjne z innymi DPS-ami, spacer, bądź w corocznej pielgrzymce do wskazanego sanktuarium. Mieszkanki aktywizowane są poprzez kulturoterapię (zajęcia plastyczne, gry świetlicowe i na świeżym powietrzu, muzykoterapia i biblioterapia) oraz ergoterapię (sadzenie i podlewanie kwiatów, zbieranie i suszenie roślin, wzajemna pomoc Mieszkankom, robótki ręczne, zajęcia ruchowe). Zajęcia rehabilitacyjne prowadzone są według zleceń lekarskich, psychoterapeutyczne – indywidualne i grupowe z psychologiem oraz zajęcia we wspólnocie Mieszkanek.

III.1.5. Środowiskowy Dom Samopomocy

Prowadzenie środowiskowych domów samopomocy jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej realizowanym przez jednostki samorządu terytorialnego. Pomoc świadczona w tych ośrodkach ma na celu utrzymanie osoby w jej naturalnym środowisku i przeciwdziałanie instytucjonalizacji. Środowiskowe Domy Samopomocy są alternatywą dającą szansę osobom przewlekle chorym psychicznie i niepełnosprawnym intelektualnie na godne życie i samodzielny wybór jego stylu. Środowiskowy Dom Samopomocy zgodnie z art. 51a ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej jest ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Środowiskowy Dom Samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Lubartowie

Środowiskowy Dom Samopomocy w Lubartowie powstał w 2004 roku. Przeznaczony jest dla 60 osób z niepełnosprawnością intelektualną i zaburzeniami psychicznymi z terenu miasta Lubartów i powiatu lubartowskiego. Placówka działa od poniedziałku do piątku. Dom zatrudnia wykwalifikowaną kadrę: psychologa, pedagoga, lekarza psychiatrę, pielęgniarkę, pracownika

socjalnego, fizjoterapeutę, terapeutów i instruktorów terapii, wspieranych przez wolontariuszy i przyjaciół Domu. W razie potrzeby istnieje możliwość skorzystania z konsultacji i porad lekarza psychiatry. Realizowane zadania służą: utrzymaniu i poprawnemu funkcjonowaniu uczestników w ich środowisku rodzinnym i społecznym poprzez podtrzymanie i rozwijanie umiejętności do samodzielnego życia oraz kształtowaniu akceptowanych przez otoczenie zachowań i relacji interpersonalnych. Podnoszeniu poziomu umiejętności związanych ze współżyciem społecznym, gospodarowaniem pieniędzmi, załatwianiem spraw poza domem i placówką, w tym spraw urzędowych. Motywowaniu do poszukiwania pracy. Rozwijaniu zdolności, umiejętności jak również indywidualnego potencjału uczestnika poprzez zajęcia w pracowniach terapeutycznych. Celem działalności placówki jest podnoszenie jakości życia i zapewnienie oparcia społecznego osobom mającym z racji niepełnosprawności trudności z kształtowaniem swoich stosunków z otoczeniem. Podejmowane działania służą utrzymaniu i poprawnemu funkcjonowaniu uczestników w ich środowisku rodzinnym i społecznym poprzez podtrzymanie i rozwijanie umiejętności do samodzielnego życia oraz kształtowanie akceptowanych przez otoczenie zachowań i relacji interpersonalnych. Proponowany program wspierająco - aktywizujący pomaga uczestnikom rozwijać jak największy stopień autonomii oraz wspierać środowisko rodzinne. Głównym celem terapii w ŚDS w Lubartowie jest zatem kształtowanie motywacji do akceptowanych przez otoczenie zachowań, wyrabianie nawyków celowej aktywności, trening w sposobie życia zbliżonym do zwyczajowych norm. Środowiskowy Dom Samopomocy oferuje szeroki wachlarz zajęć o charakterze wspierającym, aktywizującym, edukacyjnym i integracyjnym.

III.1.6. Warsztaty Terapii Zajęciowej.

Działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej oparta jest o rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 roku w sprawie warsztatów terapii zajęciowej a finansowana ze środków PFRON - 90% i przez samorząd powiatowy ze środków własnych - 10%.

Warsztat jest placówką pobytu dziennego, zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku. Czas trwania zajęć wynosi nie więcej niż 7 godzin dziennie i 35 godzin tygodniowo. Wymiar zajęć określany jest więc normą analogiczną do tej, która wskazuje wymiar czasu pracy osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim
na lata 2021 - 2027*

W powiecie lubartowskim funkcjonują dwa warsztaty terapii zajęciowej Warsztaty Terapii Zajęciowej w Kocku ul. Przechodnia 9A 21-150 Kock oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej w Ostrowie Lubelskim ul. Unicka 5 B, 21-110 Ostrów Lubelski.

Warsztaty to miejsce pobytu dla osób niepełnosprawnych, w stosunku do których orzeczono niezdolność do pracy. Warsztat Terapii Zajęciowej, jest placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym z upośledzeniem umysłowym możliwość udziału w rehabilitacji społecznej i zawodowej przez terapię zajęciową. Osoby niepełnosprawne przebywające w warsztatach posiadają wskazania do uczestnictwa w terapii zajęciowej, określone w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności, wydanym przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Celem działania warsztatu jest rehabilitacja, zmierzająca do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności niezbędnych do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia w środowisku. Realizacja przez warsztat powyższego celu, odbywa się poprzez:

- ✓ ogólne usprawnianie,
- ✓ rozwijanie umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
- ✓ przygotowanie do życia w środowisku społecznym, między innymi przez,
- ✓ rozwój umiejętności planowania i komunikowania się, dokonywania wyborów, decydowania o swoich sprawach oraz innych umiejętności niezbędnych w niezależnym życiu, a także poprawę kondycji psychicznej,
- ✓ rozwijanie umiejętności przy zastosowaniu różnych technik terapii zajęciowej,
- ✓ rozwijanie psychofizycznych sprawności niezbędnych w pracy,
- ✓ rozwijanie podstawowych oraz specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających podjęcie pracy w zakładzie aktywności zawodowej lub innej pracy zarobkowej, albo szkolenia zawodowego.

Zajęcia rehabilitacyjne są prowadzone w warsztacie zgodnie z indywidualnym programem przygotowanym dla uczestnika warsztatu przez radę programową warsztatu. Warsztat co do zasady prowadzi działalność o charakterze niezarobkowym, ewentualny dochód ze sprzedaży produktów i usług, wykonanych przez uczestników warsztatu w ramach realizowanego programu terapii, przeznacza się w porozumieniu z uczestnikami warsztatu

- na pokrycie wydatków związanych z ich zbiorowym uczestnictwem w życiu społecznym organizowanym przez warsztaty.

III.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w powiecie lubartowskim. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń pomocy społecznej.

Dokonując szczegółowej analizy problemów osób korzystających z pomocy społecznej obserwujemy różnorodność potrzeb społecznych dotyczących kwestii zatrudnienia, problemów zdrowotnych czy procesu starzenia się społeczeństwa, które korelują z poziomem życia mieszkańców. Według danych pochodzących z ośrodków pomocy społecznej zlokalizowanych na terenie powiatu lubartowskiego ogólna liczba rodzin, którym Ośrodki udzieliły w 2020 roku pomocy wynosiła 2 736. W porównaniu do 2019 roku liczba rodzin, którym ośrodki pomocy społecznej udzieliły pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 180. Największa liczba rodzin, która korzystała z pomocy społecznej zamieszkuje w gminie Kock – 472 rodziny oraz w mieście Lubartów – 460 rodzin korzystających z pomocy. Najmniej rodzin, którym udzielono wsparcia w 2020 roku zamieszkuje w gminie Abramów (70 rodzin).

Tabela 19. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w powiecie lubartowskim w 2019 i 2020 roku. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS.).

Jednostka terytorialna	2019 r.	2020 r.	%
Lubartów gmina miejska	494	460	16,8%
Abramów gmina wiejska	69	70	2,6%
Firlej gmina wiejska	222	233	8,5%
Jeziorzany gmina wiejska	133	119	4,3%
Kamionka gmina wiejska	228	192	7,0%
Kock gmina miejsko – wiejska	395	472	17,3%
Lubartów gmina wiejska	280	222	8,1%
Michów gmina wiejska	232	196	7,2%
Niedźwiada gmina wiejska	177	143	5,2%
Ostrów Lubelski gmina miejsko – wiejska	225	193	7,1%
Ostrówek gmina wiejska	158	160	5,8%
Serniki gmina wiejska	120	117	4,3%
Uścimów gmina wiejska	183	159	5,8%
Powiat lubartowski	2 916	2 736	100,0%

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim
na lata 2021 - 2027*

W 2020 roku świadczenia przyznano 3 387 osobom w powiecie lubartowskim. W porównaniu do 2019 roku liczba przyznanych świadczeń ulega zmniejszeniu. W 2019 roku świadczenia przyznano 3 675 osobom. Liczba przyznanych świadczeń uległa zmniejszeniu w większości gmin powiatu lubartowskiego z wyjątkiem gmin Firlej oraz Serniki, w których odnotowano wzrost przyznanych świadczeń. Największa liczba świadczeniobiorców mieszka w gminie Kock – 633 osoby, najmniejsza w gminie Abramów – 61 osób.

Tabela 20. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w powiecie lubartowskim w 2019 i 2020 roku. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS.).

Jednostka terytorialna	2019 r.	2020 r.
Lubartów gmina miejska	505	457
Abramów gmina wiejska	66	61
Firlej gmina wiejska	308	313
Jeziorzany gmina wiejska	229	213
Kamionka gmina wiejska	253	252
Kock gmina miejsko – wiejska	635	633
Lubartów gmina wiejska	421	337
Michów gmina wiejska	228	203
Niedźwiada gmina wiejska	234	174
Ostrów Lubelski gmina miejsko – wiejska	263	216
Ostrówek gmina wiejska	261	244
Serniki gmina wiejska	83	96
Uścimów gmina wiejska	189	188
Powiat lubartowski	3 675	3 387

Liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej w 2020 roku wynosiła 2 088 była niższa niż w 2019 roku – 2 493. W 2020 roku największa liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej zamieszkiwała w gminie Kock – 550 osób.

Tabela 21. Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej powiecie lubartowskim w 2019 i 2020 roku. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS.).

Jednostka terytorialna	2019 r.	2020 r.
Lubartów gmina miejska	271	252
Abramów gmina wiejska	49	41
Firlej gmina wiejska	195	194
Jeziorzany gmina wiejska	125	111
Kamionka gmina wiejska	222	98
Kock gmina miejsko – wiejska	550	550
Lubartów gmina wiejska	303	222
Michów gmina wiejska	143	106
Niedźwiada gmina wiejska	100	83
Ostrów Lubelski gmina miejsko – wiejska	160	139
Ostrówek gmina wiejska	241	152

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim
na lata 2021 - 2027*

Serniki gmina wiejska	40	34
Uścimów gmina wiejska	94	106
Powiat lubartowski	2 493	2 088

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej przyznawanymi przez ośrodki pomocy społecznej w powiecie lubartowskim są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają takie same, warto jednak zauważyć, że w okresie ostatnich lat zmniejsza się ranga i znaczenia niemal każdego z problemów społecznych kwalifikujących się do uzyskania pomocy z OPS. Konieczne jest nieustanne monitorowanie skali problemów społecznych i odpowiednie dobieranie instrumentów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu w stosunku do aktualnych problemów. Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej wymaga oprócz spełnienia kryterium dochodowego, wystąpienia innych przesłanek. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej podają jeszcze inne powody wystąpienia z wnioskiem o pomoc. Poniższa tabela zawiera zestawienie przyczyn udzielania pomocy społecznej w 2020 roku ustalone na podstawie przeprowadzonych wywiadów środowiskowych.

Tabela 22. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej w 2020. Liczba rodzin. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).

Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej	2020 r.
Ubóstwo	1258
Bezrobocie	983
Długotrwała lub ciężka choroba	896
Niepełnosprawność	698
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	343
Potrzeba ochrony macierzyństwa	324
Alkoholizm	203
Przemoc w rodzinie	91
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	31
Bezdomność	25
Zdarzenie losowe	15
Narkomania	6

III.2.1. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminach powiatu lubartowskiego.

Poniżej przedstawiono wskaźnik deprivacji lokalnej w gminach powiatu lubartowskiego w 2020 roku. Wskaźnik wyraża stosunek liczby osób w rodzinach pobierających świadczenia

pomocy społecznej do ogólnej liczby mieszkańców w przeliczeniu na 1 000 osób. Największy wskaźnik deprivacji lokalnej odnotowano w gminach: Kock, Jeziorzany oraz Ostrówek. Najniższe natężenie problemów społecznych występuje w gminach: Abramów, Serniki oraz w mieście Lubartów.

Rysunek 6. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminach powiatu lubartowskiego w 2020 roku. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS).

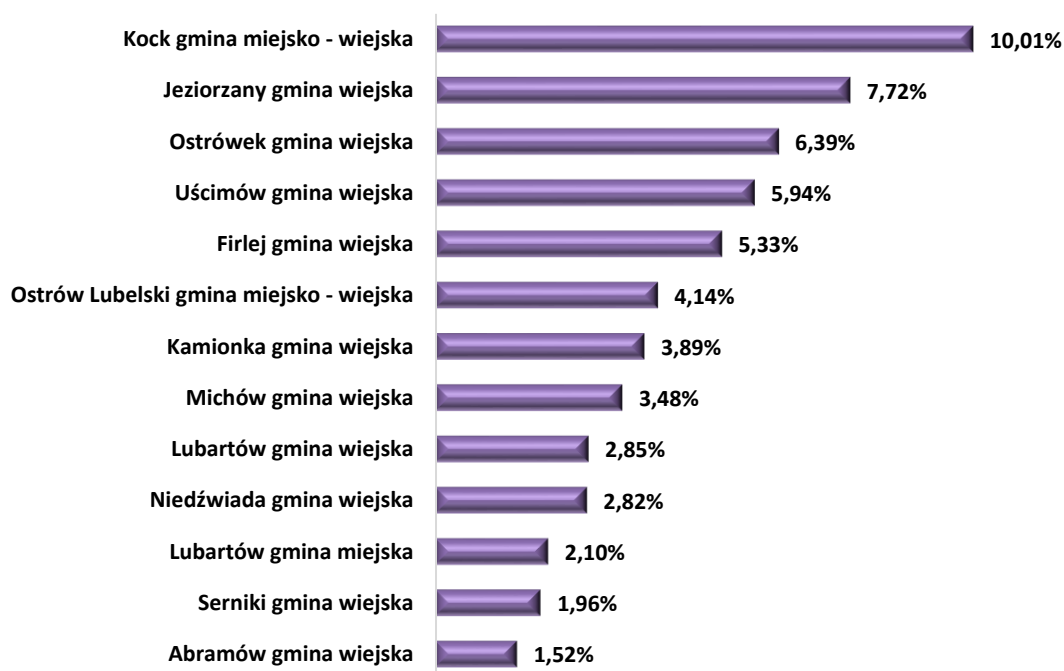

Tabela 23. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminach powiatu lubartowskiego w 2020 roku. (opracowanie na podstawie danych OPS).

Jednostka terytorialna	Wskaźnik deprivacji lokalnej
Lubartów gmina miejska	2,10%
Abramów gmina wiejska	1,52%
Firlej gmina wiejska	5,33%
Jeziorzany gmina wiejska	7,72%
Kamionka gmina wiejska	3,89%
Kock gmina miejsko – wiejska	10,01%
Lubartów gmina wiejska	2,85%
Michów gmina wiejska	3,48%
Niedźwiada gmina wiejska	2,82%
Ostrów Lubelski gmina miejsko - wiejska	4,14%
Ostrówek gmina wiejska	6,39%
Serniki gmina wiejska	1,96%
Uścimów gmina wiejska	5,94%

IV. Diagnoza problemów społecznych na terenie powiatu lubartowskiego.

Problemy społeczne to powtarzające się, masowe zjawiska uznane przez daną grupę społeczną lub społeczeństwo za negatywne, złe, niekorzystne, których nasilenie budzi zaniepokojenie opinii społecznej i może przyczynić się do dezorganizacji społecznej.

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie lubartowskim na lata 2021 – 2027* jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej powiatu lubartowskiego oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Określenie i zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na terenie powiatu lubartowskiego było możliwe poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród przedstawicieli instytucji i podmiotów zajmujących się problematyką społeczną. Narzędziem badawczym służącym do określenia celów był kwestionariusz wywiadu – w formie ankiety on – line oraz w wersji papierowej, który został udostępniony na stronach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie, Starostwa Powiatowego w Lubartowie oraz na profilach społecznościowych oraz w instytucjach działających na obszarze powiatu. W badaniach wzięło udział 334 mieszkańców powiatu lubartowskiego.

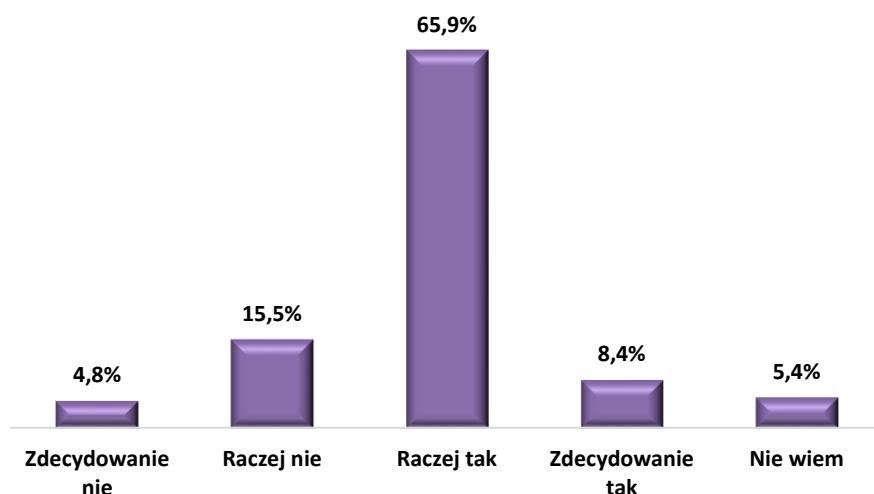
Kwestionariusz ankiety poprzez swoją konstrukcję umożliwił dokonanie analizy zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym. Ankieta zawierała zarówno pytania o charakterze zamkniętym jak i otwartym. Dane uzyskane w trakcie realizacji badań poddane zostały wielostopniowej analizie, zarówno ilościowej jak i jakościowej. W opracowaniu zaprezentowano wyniki badań pod kątem ogólnych tendencji i średnich występujących w całej badanej zbiorowości. Porównywane i dokładniej analizowane były wyniki uzyskane w podgrupach badanych o największym i najmniejszym nasileniu danej zmiennej niezależnej, a także pojawiające się tendencje (malejące lub rosnące) w wewnętrznej strukturze odpowiedzi. Opisane zostały także podgrupy badanych o największym i najmniejszym procencie odpowiedzi na dane pytanie. Kwestionariusz ankiety składał się z zasadniczych dwóch części zawierających; ogólną charakterystykę stopnia i dotkliwości problemów społecznych oraz szczegółową analizę wskazanych problemów. Pytania zawarte w ankiecie dotyczyły diagnozowania problemów społecznych w szerokim spektrum i różnego rodzaju. Odpowiedzi uzyskane w badaniu ankietowym wstępnie diagnozują problemy społeczne występujące

w powiecie lubartowskim i jednocześnie są punktem wyjścia w formułowaniu zaleceń mających zmienić ten stan rzeczy.

IV.1. Ocena warunków życia w powiecie lubartowskim.

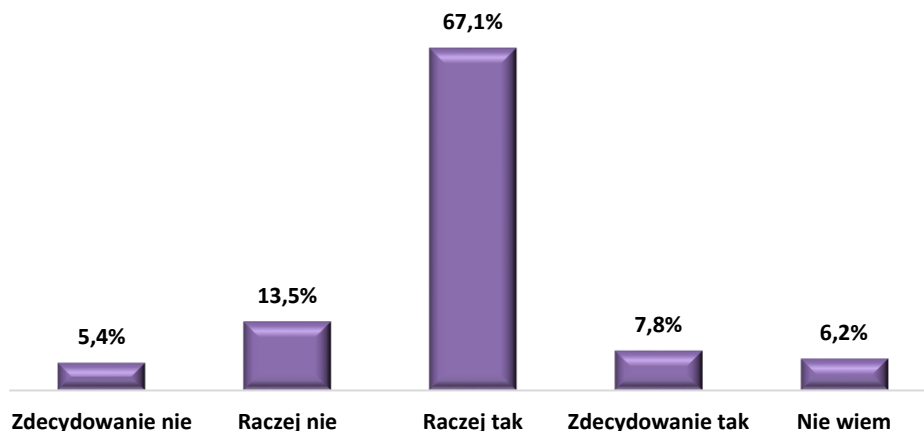
Stosunek badanych respondentów do warunków życia w powiecie lubartowskim jest bardzo pozytywny. Zdecydowana większość badanych łącznie – 74,3% respondentów pozytywnie ocenia warunki życia w powiecie, w tym 65,9% jest raczej zadowolonych, natomiast 8,4% jest zdecydowanie zadowolonych z warunków życia w powiecie. Odmiennego zdania było łącznie 20,3% badanych. Odpowiedzi *nie wiem / trudno powiedzieć* wskazało 5,4% badanych.

Rysunek 7. Czy jest Pani/Pan zadowolony(a) z warunków życia w powiecie lubartowskim?

Uczestnicy badania pozytywnie ocenili powiat lubartowski jako miejsce do życia. Jakość życia w powiecie została oceniona przez badanych wysoko lub bardzo wysoko. Większość badanych – łącznie 74,9% uważa, że powiat lubartowski jest dobrym miejscem do życia, w tym 67,1% ankietowanych wskazało odpowiedź *raczej tak*, natomiast 7,8% *zdecydowanie tak*. 18,9% badanych uważa, że powiat lubartowski nie jest dobrym miejscem do życia. Dane potwierdzają pozytywną percepcję powiatu jako miejsca do mieszkania i funkcjonowania. Odpowiedź *nie wiem / trudno powiedzieć* wskazało 6,2% ankietowanych.

Rysunek 8. Czy powiat lubartowski jest dobrym miejscem do życia?

IV.2. Ocena warunków życia w powiecie lubartowskim pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.

Poza ogólną oceną warunków i jakością życia w powiecie lubartowskim uczestnicy badania dokonali także oceny takich aspektów jak: poczucie bezpieczeństwa, jakość środowiska naturalnego, dostępność i jakość transportu zbiorowego, dostęp do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakość i dostępność do opieki zdrowotnej. Spośród analizowanych aspektów respondenci najwyżej ocenili dostęp do terenów zielonych, rekreacyjnych – 43,3% oraz jakość środowiska naturalnego – 36,5% pozytywnych wskazań. 30,8% badanych wysoko oceniło poczucie bezpieczeństwa w powiecie. Bardzo nisko badani ocenili takie elementy warunków życia w powiecie lubartowskim jak - dostępność i jakość transportu zbiorowego oraz jakość i dostępność do opieki zdrowotnej. Odsetek pozytywnych wskazań w przypadku wymienionych elementów składowych jakości życia w powiecie był bardzo niski i wyniósł odpowiednio 13,5% oraz 6,6%. Taki odsetek odpowiedzi wskazuje na bardzo duże problemy w wymienionych obszarach życia mieszkańców powiatu lubartowskiego.

Tabela 24. Ocena warunków życia w powiecie lubartowskim pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.

	Bardzo nisko	Raczej nisko	Przeciętnie	Raczej wysoko	Bardzo wysoko
Bezpieczeństwa mieszkańców	2,1%	9,3%	57,8%	27,2%	3,6%
Jakości środowiska naturalnego	2,7%	12,9%	47,9%	32,6%	3,9%
Dostępności i jakość transportu zbiorowego	19,5%	29,9%	37,1%	10,2%	3,3%
Dostęp do terenów zielonych, rekreacyjnych	4,8%	14,4%	37,4%	32,6%	10,8%
Jakość i dostępność do opieki zdrowotnej	33,5%	26,6%	33,3%	4,5%	2,1%

IV.3. Skala występowania i dokuczliwości problemów społecznych występujących na terenie powiatu lubartowskiego.

Respondentom uczestniczącym w badaniu przedstawiono listę problemów społecznych, które występują na terenie powiatu lubartowskiego z prośbą o wskazanie skali występowania i uciążliwości danego problemu. Każdy z respondentów mógł wskazać na jedną, z gradujących odpowiedzi od *bardzo duży problem* do *brak problemu*. Skalę problemów przedstawiono według rangowania zsumowanych odpowiedzi wskazujących na uciążliwość danego problemu (odpowiedzi *bardzo duży problem* oraz *raczej duży problem*). Suma tych odpowiedzi wskazuje, które z wymienionych problemów społecznych są najbardziej odczuwalne i występują w największym stopniu na terenie powiatu lubartowskiego. Dla badanych respondentów największym problemem jest brak dostępu do specjalistycznych usług zdrowotnych w tym poradnictwa psychologicznego. Taki problem wskazało – 67,7% badanych. Istotnym problemem społecznym jest także problem alkoholizmu na terenie powiatu lubartowskiego. Suma wskazań wyniosła w tym przypadku 62,6%. Problem alkoholizmu ma najbardziej negatywne skutki, ponieważ jest swoistego rodzaju katalizatorem innych problemów społecznych i zawsze współwystępuje z innymi problemami. Kolejne problemy, które w znacznym stopniu występują na terenie powiatu lubartowskiego i są obserwowane przez respondentów to przede wszystkim: problemy zdrowotne lokalnej społeczności oraz trudna sytuacja ludzi starszych. Wymienione problemy wskazała ponad połowa badanych odpowiednio 56,0% oraz 51,8%. Inne istotne problemy dostrzegane przez badanych to w kolejności: bezrobocie – 49,4% wskazań, długotrwała lub ciężka choroba - 48,5%, trudna sytuacja mieszkaniowa (brak mieszkań) - 46,4% oraz trudna sytuacja rodzin

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim
na lata 2021 - 2027*

wielodzietnych i niepełnych - 42,5% wskazań. Więcej niż co trzeci uczestnik badania wskazał na uciążliwość takich problemów społecznych jak: przemoc w rodzinie - 39,8%, rozpad rodzin/rodziny niepełne - 38,6%, ubóstwo (niedostatek środków do życia) - 38,3%, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - 37,4%, brak dostępu do informacji i poradnictwa - 34,7% oraz problemy edukacyjne (szkoły – ich liczba, profil, dostępność, dojazd do szkół, rekreacja i kultura) - 34,7%. Uciążliwość innych problemów społecznych występujących na terenie powiatu lubartowskiego nie jest tak bardzo odczuwalna jak wymienionych powyżej, co oczywiście nie oznacza, że problemy te nie występują. Pozostałe problemy przedstawiono w poniższej tabeli w kolejności według stopnia uciążliwości od największej do najmniejszej.

Tabela 25. Skala występowania poszczególnych problemów społecznych w powiecie lubartowskim.

Problem społeczny	Bardzo duży problem	Raczej duży problem	Raczej mały problem	Bardzo mały problem	Brak problemu	Nie wiem
Brak dostępu do specjalistycznych usług zdrowotnych w tym poradnictwa psychologicznego	27,5%	40,1%	16,5%	4,8%	4,5%	6,6%
Alkoholizm	13,2%	49,4%	23,7%	2,1%	2,7%	9,0%
Problemy zdrowotne lokalnej społeczności	18,0%	38,0%	21,9%	4,8%	1,8%	15,6%
Trudna sytuacja ludzi starszych	14,7%	37,1%	27,2%	5,4%	3,9%	11,7%
Bezrobocie	11,4%	38,0%	31,4%	7,8%	0,9%	10,5%
Długotrwała lub ciężka choroba	13,5%	35,0%	20,1%	7,2%	1,2%	23,1%
Trudna sytuacja mieszkaniowa (brak mieszkań)	15,3%	31,1%	29,6%	8,4%	3,6%	12,0%
Trudna sytuacja rodzin wielodzietnych i niepełnych	6,3%	36,2%	32,6%	8,1%	3,0%	13,8%
Przemoc w rodzinie	6,0%	33,8%	27,5%	5,7%	2,7%	24,3%
Rozpad rodzin/rodziny niepełne	7,8%	30,8%	28,7%	6,3%	4,2%	22,2%
Ubóstwo (niedostatek środków do życia)	6,0%	32,3%	40,4%	6,6%	2,7%	12,0%
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	8,4%	29,0%	33,5%	9,0%	1,5%	18,6%
Brak dostępu do informacji i poradnictwa	10,5%	24,3%	30,5%	12,3%	7,8%	14,7%
Problemy edukacyjne (szkoły – ich liczba, profil, dostępność, dojazd do szkół, rekreacja i kultura)	9,9%	24,9%	37,7%	14,1%	6,9%	6,6%
Niepełnosprawność	9,3%	23,7%	35,3%	10,5%	1,5%	19,8%
Brak poczucia bezpieczeństwa	7,2%	20,7%	37,1%	15,0%	5,4%	14,7%
Narkomania	6,0%	18,9%	35,0%	10,8%	3,9%	25,4%
Sieroctwo biologiczne i społeczne	3,9%	15,9%	30,2%	12,3%	2,1%	35,6%
Problemy osób opuszczających zakłady karne	3,9%	15,6%	21,6%	13,8%	6,0%	39,2%
Bezdomność	3,0%	11,4%	40,4%	19,2%	4,5%	21,6%

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim
na lata 2021 - 2027*

Problemy emigrantów, repatriantów, uchodźców	5,1%	6,9%	26,9%	13,5%	17,1%	30,5%
Kłęski żywiołowe	2,4%	5,4%	27,5%	20,1%	22,2%	22,5%

IV.4. Ocena działań podejmowanych na terenie powiatu lubartowskiego w obszarze przeciwdziałania problemom społecznym.

Uczestnicy badania poza wskazaniem skali występowania i uciążliwości poszczególnych problemów społecznych występujących w powiecie lubartowskim poproszeni zostali o ocenę działań podejmowanych na terenie powiatu lubartowskiego, które zmierzałyby do zmniejszenia występowania i dokuczliwości poszczególnych problemów społecznych. Respondentom przedstawiono listę 18 działań podejmowanych w celu przeciwdziałania problemom społecznym w powiecie lubartowskim z prośbą o ocenę - walidację ich skuteczności. Ocena dokonana przez respondentów przebiegała według skali od 1 do 5 gdzie 1 to najniższa ocena, natomiast 5 najwyższa ocena. Wyniki przedstawiono za pomocą średniej ocen – im wyższa ocena tym wyższa (w opinii badanych) skuteczność podejmowanych działań. W tabeli przedstawiono ocenę działań według skali gradujującej od najlepszych ocen do najgorszych. Respondenci najwyżej ocenili działania w zakresie zapewnienia odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży – średnia ocena 3,22 oraz wspieranie rodzin wielodzietnych – średnia ocena także 3,22. Wysokie oceny dotyczyły także takich działań jak: zapewnienie opieki przedszkolnej - 3,13, ochrona macierzyństwa - 2,97, wspieranie rodzin niepełnych - 2,86, wspieranie uczenia się przez całe życie - 2,79 oraz pomoc ofiarom klęsk żywiołowych i zdarzeń losowych - 2,76. Najniżej oceniono działania realizowane w takich obszarach jak: ochrona zdrowia - 2,31, przeciwdziałanie narkomanii - 2,34, przeciwdziałanie dyskryminacji grup mniejszościowych - 2,46, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie - 2,49, przeciwdziałanie alkoholizmowi - 2,49 oraz pomoc uchodźcom i repatriantom - 2,50.

Tabela 26. Ocena działań podejmowanych na terenie powiatu lubartowskiego w obszarze przeciwdziałania problemom społecznym. Ocena w skali od 1 do 5 gdzie 1 to najniższa ocena, natomiast 5 najwyższa ocena – średnie oceny.

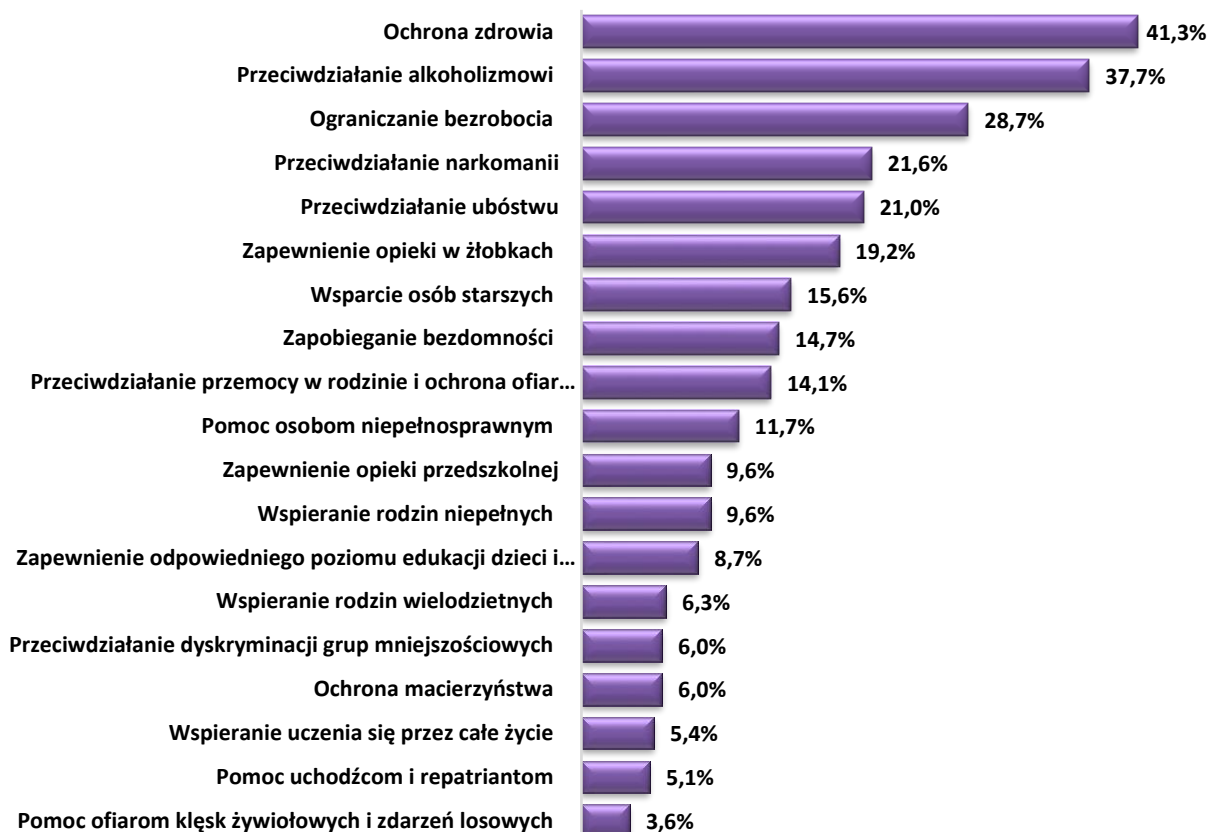
	Średnia ocena
Zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży	3,22
Wspieranie rodzin wielodzietnych	3,22
Zapewnienie opieki przedszkolnej	3,13
Ochrona macierzyństwa	2,97
Wspieranie rodzin niepełnych	2,86
Wspieranie uczenia się przez całe życie	2,79
Pomoc ofiarom klęsk żywiołowych i zdarzeń losowych	2,76

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim
na lata 2021 - 2027*

Zapewnienie opieki w żłobkach	2,69
Ograniczanie bezrobocia	2,69
Pomoc osobom z niepełnosprawnościami	2,69
Przeciwdziałanie ubóstwu	2,64
Wsparcie osób starszych	2,51
Zapobieganie bezdomności	2,51
Pomoc uchodźcom i repatriantom	2,50
Przeciwdziałanie alkoholizmowi	2,49
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie	2,49
Przeciwdziałanie dyskryminacji grup mniejszościowych	2,46
Przeciwdziałanie narkomanii	2,34
Ochrona zdrowia	2,31

Uczestników badania poproszono również o wskazanie działań z obszaru przeciwdziałania problemom społecznym w powiecie lubartowskim, które przynoszą najmniej zadowalające efekty. Każda z badanych osób mogła wskazać 3 odpowiedzi dlatego też suma wskazań jest większa niż 100%. Zdaniem badanych dwa obszary i działania podejmowane w obrębie tych obszarów przynoszą najmniej zadowalające efekty. Te obszary to: ochrona zdrowia oraz przeciwdziałanie alkoholizmowi, które wskazało odpowiednio 41,3% oraz 37,7% respondentów. Wymienione odpowiedzi wskazało zdecydowanie najwięcej badanych osób. 28,7% badanych wymieniło działania w obszarze przeciwdziałania ograniczenia bezrobocia. Co czwarty uczestnik badania wskazał na działania realizowane w obszarze przeciwdziałania narkomanii – 21,6% oraz przeciwdziałania ubóstwu – 21,0% w powiecie lubartowskim. Pozostałe odpowiedzi przedstawiono na wykresie.

Rysunek 9. Które z podejmowanych działań / obszarów przynoszą Pani/Pana zdaniem najmniej zadowalające efekty?

IV.5. Grupy społeczne zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym w powiecie lubartowskim.

Grupy społeczne, które w największym stopniu zagrożone są marginalizacją i wykluczeniem społecznym w powiecie lubartowskim to zdaniem badanych bezdomni i osoby zagrożone bezdomnością – średnia ocena w skali od 1 do 5 wyniosła - 3,56. Trudna sytuacja dotyczy także takich grup społecznych jak: osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie – średnia ocena 3,50, osoby i rodziny dotknięte ubóstwem - 3,49 oraz rodziny z występującą przemocą - 3,47. W tabeli przedstawiono grupy zagrożone marginalizacją społeczną według skali od grup najbardziej zagrożonych do grup w najmniejszym stopniu zagrożonych wykluczeniem.

Tabela 27. Osoby, rodziny, grupy mieszkańców powiatu lubartowskiego, które są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym? Ocena w skali od 1 do 5 gdzie 1 to najniższa ocena, natomiast 5 najwyższa ocena – średnie oceny.

	Średnia ocena
Bezdomni i osoby zagrożone bezdomnością	3,56
Osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie	3,50

Osoby i rodziny dotknięte ubóstwem	3,49
Rodziny z występującą przemocą	3,47
Byli więźniowie powracający z zakładów karnych	3,38
Osoby i rodziny dotknięte bezrobociem	3,27
Osoby z niepełnosprawnościami	3,26
Byli wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych	3,25
Rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	3,21
Mniejszości etniczne i narodowe	3,14
Osoby starsze	3,10
Samotne matki	2,95
Samotne kobiety w ciąży	2,91

IV.6. Problemy rodzin z dziećmi w powiecie lubartowskim.

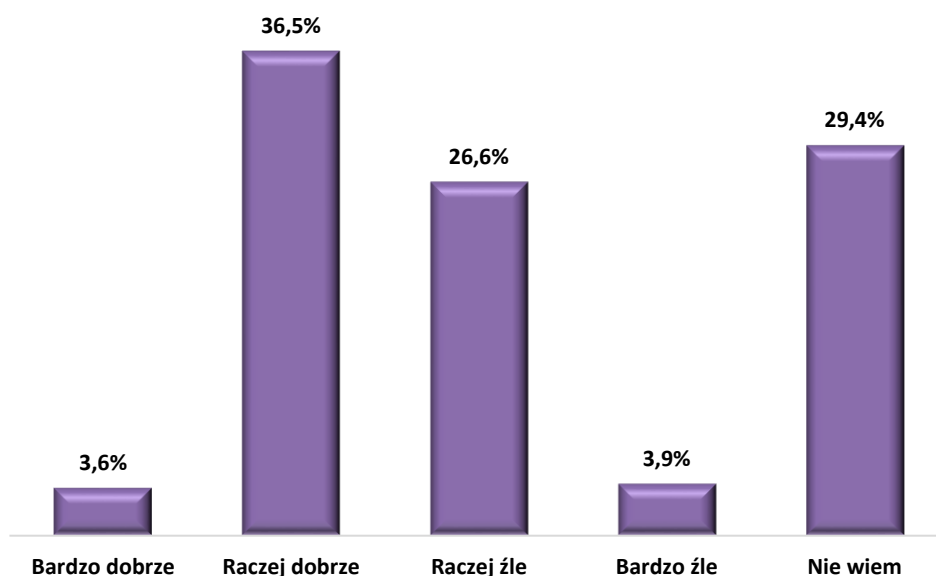
Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy, z którymi borykają się rodziny z dziećmi mieszkające na terenie powiatu lubartowskiego. Każda z badanych osób mogła wskazać maksymalnie trzy dominujące problemy, stąd też suma udzielonych odpowiedzi jest większa niż 100%. Zdaniem ankietowanych dominującymi problemami dotyczącymi rodzin z dziećmi są przede wszystkim brak lub ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę dzieciom do lat 3 i przedszkolną – 46,1% wskazań, brak mieszkania lub trudne warunki mieszkaniowe – 45,5%, ograniczony dostęp rodziców do poradnictwa specjalistycznego - 44,6% wskazań, konflikty rodzinne/rozpad więzi rodzinnych - 44,0% wskazań oraz niewystarczające umiejętności rodzicielskie i wychowawcze – 36,2%. Pozostałe trudności, które spotykają rodziny z dziećmi na terenie powiatu lubartowskiego przedstawione zostały na wykresie.

Rysunek 10. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie powiatu lubartowskiego.

Okazuje się, że zdecydowana znaczna grupa badanych łącznie 40,1% pozytywnie ocenia działania na rzecz rodzin z dziećmi, realizowane na terenie powiatu lubartowskiego. Źle działania te ocenia 30,5% badanych respondentów. Część badanych – 29,4% nie ma zdania w tym aspekcie. Tym samym należy przyjąć, że działania realizowane w tym obszarze wymagają podjęcia odpowiednich działań usprawniających pomoc dedykowaną na rzecz rodzin z dziećmi.

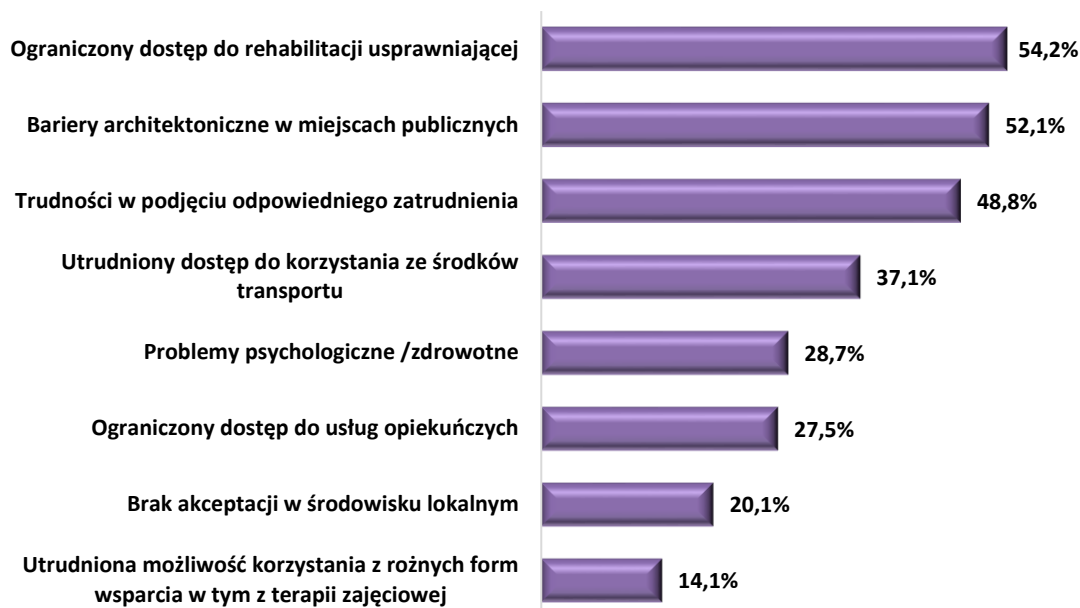
Rysunek 11. Jak Pani/Pan ocenia działania na rzecz rodzin z dziećmi, realizowane na terenie powiatu lubartowskiego?

IV.7. Problemy osób niepełnosprawnych w powiecie lubartowskim.

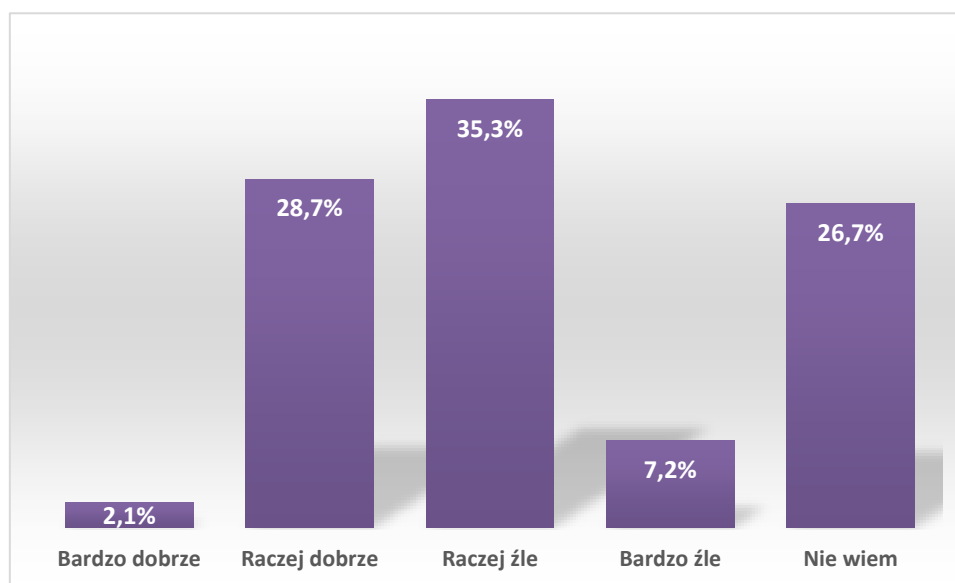
Kolejna ważna kwestia poddana analizie podczas badania mieszkańców dotyczyła problemów, które spotykają osoby niepełnosprawne w powiecie lubartowskim. Zdaniem ankietowanych najważniejsze problemy, które dotyczą osoby niepełnosprawne to: ograniczony dostęp do rehabilitacji usprawniającej – 54,2%, bariery architektoniczne w miejscach publicznych – 52,1%, trudności w podjęciu odpowiedniego zatrudnienia – 48,8%, utrudniony dostęp do korzystania ze środków transportu – 37,1% oraz problemy psychologiczne /zdrowotne – 28,7% wskazań. Wymienione problemy wskazał największy odsetek respondentów, pozostałe trudności przedstawiono na wykresie. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż każdy z badanych mógł wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

Rysunek 12. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie powiatu lubartowskiego.

Uczestnicy badania przeciętnie ocenili działania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane na terenie powiatu lubartowskiego. Według danych łącznie 42,5% badanych źle ocenia działania podejmowane w tym obszarze. Pozytywne oceny stanowiły łącznie 30,8% wszystkich wskazań. Część badanych – 26,7% wskazała odpowiedź *nie wiem / trudno powiedzieć*. Duży odsetek negatywnych wskazań skłania do podjęcia odpowiednich, skutecznych i precyzyjnych działań usprawniających dotychczas realizowaną politykę wobec osób niepełnosprawnych.

Rysunek 13. Jak Pani/Pan ocenia działania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane na terenie powiatu lubartowskiego?

IV.8. Problemu osób starszych w powiecie lubartowskim.

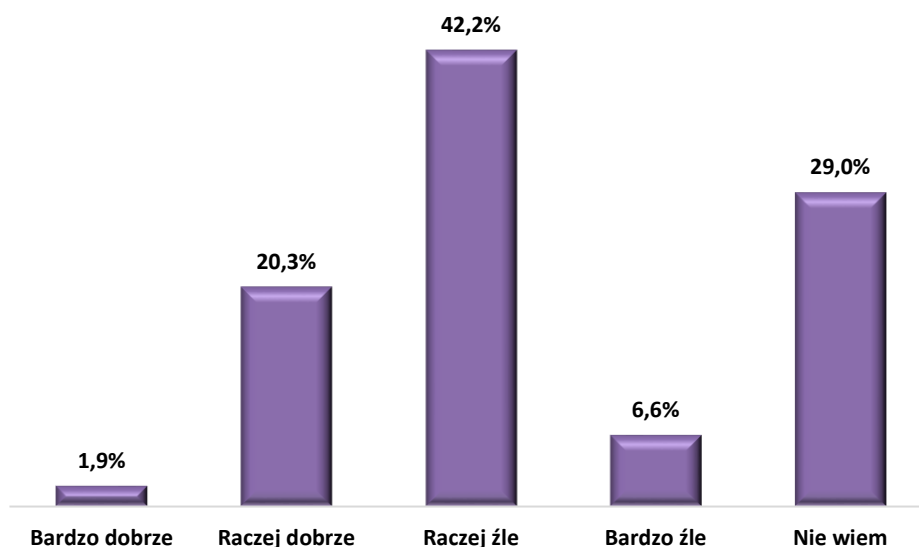
Osoby starsze – seniorzy mieszkający na terenie powiatu lubartowskiego, zdaniem ankietowanych spotykają się z wieloma problemami i trudnościami w codziennym funkcjonowaniu. Najważniejszym problemem jest przede wszystkim ubóstwo / niskie dochody – 57,2% wskazań. Istotną barierą utrudniającą pełną partycypację seniorów w życiu społecznym jest także niepełnosprawność i schorzenia wieku starszego. Taki problem wymieniło – 48,5% badanych. Trudności, na które napotykają seniorzy w codziennym funkcjonowaniu to także: samotność – 37,4% oraz ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów – 35,3%. Ważnymi problemami osób starszych są także brak wsparcia i opieki ze strony rodziny – 31,1% oraz ograniczony dostęp do usług rehabilitacyjnych – 29,0% odpowiedzi. Wszystkie problemy, które zdaniem badanych mieszkańców dotyczą seniorów przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Ze względu na możliwość wskazania maksymalnie trzech odpowiedzi suma nie jest równa 100%.

Rysunek 14. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie powiatu lubartowskiego.

Badane osoby źle oceniają działania na rzecz osób starszych, realizowane na terenie powiatu lubartowskiego. Blisko połowa badanych – łącznie 48,8% wskazała odpowiedzi o negatywnej konotacji. Dobrze działania ocenia 22,2% respondentów. Część badanych osób – 29,0% nie ma zdania w tym temacie. Kolejnym obszarem, który wymaga zmiany dotychczasowych działań jest polityka senioralna w powiecie lubartowskim. Zdaniem badanych dotychczasowe działania nie przynoszą oczekiwanego efektu i zostały negatywnie zweryfikowane.

Rysunek 15. Jak Pani/Pan ocenia działania na rzecz osób starszych, realizowane na terenie powiatu lubartowskiego?

IV.9. Problemy dzieci i młodzieży w powiecie lubartowskim.

Szczegółowej analizie poddano także negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które mieszkańcy najczęściej dostrzegają na terenie powiatu lubartowskiego. Zdaniem największego odsetka respondentów głównymi problemami społecznymi obserwowanymi wśród dzieci i młodzieży są alkohol i papierosy – 52,7% wskazań, brak pozytywnych wzorców i autorytetów – 39,2% oraz depresja i zaburzenia psychiczne dzieci i młodzieży - 32,3% wskazań. Ważnym problemem są także zaniedbania wychowawcze – 30,8%. Badani uważają, że problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży generowane są także przez: bezproduktywne spędzanie wolnego czasu – 29,6% wskazań oraz brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego – 27,5% wskazań. Pozostałe problemy dzieci i młodzieży zaprezentowano na poniższym wykresie. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych pytań każdy z respondentów mógł wymienić maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

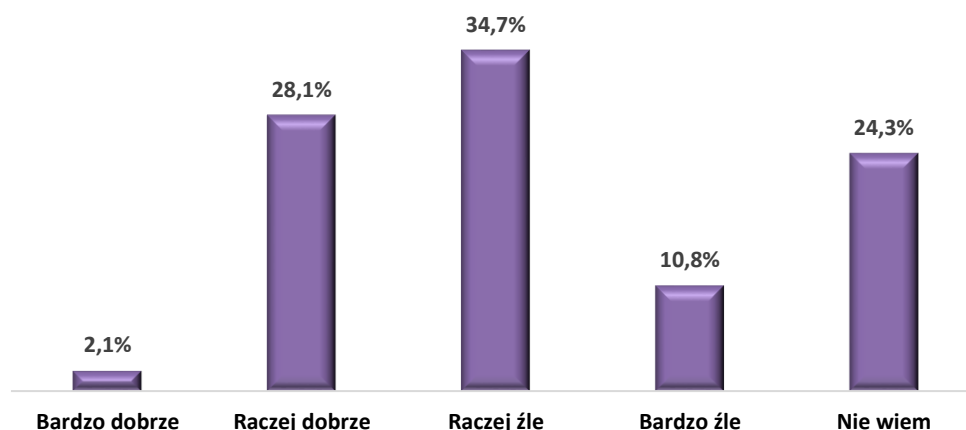
Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie powiatu lubartowskiego.

Uczestnicy badania przeciętnie oceniają działania profilaktyczne i edukacyjne adresowane do dzieci i młodzieży realizowane na terenie powiatu lubartowskiego. Negatywnie działania ocenił większy odsetek badanych – łącznie 45,5%. Pozytywne wskazania stanowiło 30,2% wszystkich odpowiedzi. Brak zdania w tym aspekcie wyraziło 24,3% badanych. Reasumując, wyniki badań wskazują, że konieczne jest podjęcie działań usprawniających, optymalizujących

i skuteczniających w zakresie dotychczas realizowanych i podejmowanych inicjatyw skierowanych do dzieci i młodzieży na terenie powiatu lubartowskiego.

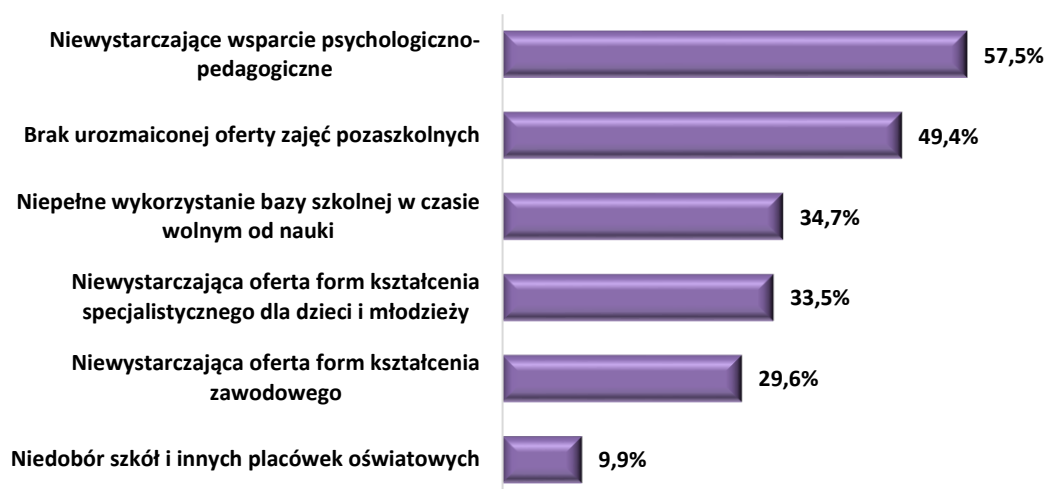
Rysunek 17. Jak Pani/Pan ocenia adresowane do dzieci i młodzieży działania profilaktyczne i edukacyjne, realizowane na terenie powiatu lubartowskiego?

IV.10. Problemy społeczne w edukacji.

W niniejszej części opracowania przedstawione zostały problemy społeczne w obszarze edukacji występujące w powiecie lubartowskim. Każdy z badanych mógł wskazać większą liczbę odpowiedzi stąd też suma odpowiedzi jest większa niż 100%. Ponad połowa badanych za najważniejszy problem w analizowanym obszarze wskazała: niewystarczające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne - 57,5% wskazań. Blisko połowa badanych – 49,4% za istotny problem uznała brak urozmaiconej oferty zajęć pozaszkolnych - 49,4%. Do istotnych problemów zaliczyć należy także: niepełne wykorzystanie bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki - 34,7%, niewystarczającą ofertę form kształcenia specjalistycznego dla dzieci i młodzieży - 33,5% oraz niewystarczającą ofertę form kształcenia zawodowego - 29,6%. Zdecydowanie mniejsza grupa badanych – 9,6% wskazała na niedobór szkół i innych placówek oświatowych – 9,9%.

Rysunek 18. Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszego powiatu?

Uczestnicy badania poproszeni zostali także o wskazanie placówek pomocowych, których brakuje lub ich liczba jest niewystarczająca. Każda z badanych osób mogła wskazać kilka odpowiedzi, dlatego suma jest większa niż 100%. Zdaniem ankietowanych na terenie powiatu lubartowskiego brakuje przede wszystkim takich placówek jak: ośrodek rehabilitacyjny - 44,3% wskazania, placówki specjalistycznego poradnictwa (np. prawnego, psychologicznego, rodzinnego) - 43,4% oraz całodobowy ośrodek opiekuńczo-leczniczy - 35,9% odpowiedzi. Pozostałe rodzaje placówek przedstawione zostały na wykresie.

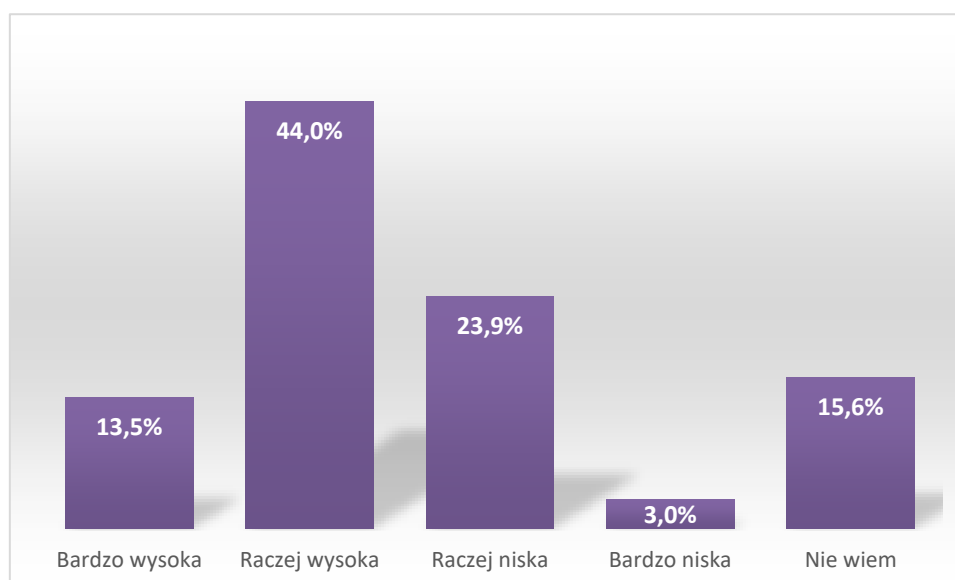
Rysunek 19. Jakiego typu placówek pomocowych Pani/Pana zdaniem brakuje lub ich liczba jest niewystarczająca na terenie powiatu lubartowskiego?

IV.11. Problem uzależnień od alkoholu na terenie powiatu lubartowskiego.

Zdaniem ponad połowy badanych respondentów skala problemu uzależnień od alkoholu na terenie powiatu jest raczej wysoka lub bardzo wysoka. Takie odpowiedzi wskazało łącznie aż 57,5% badanych. Tak wysokie wyniki sugerują, że problem uzależnień od alkoholu jest poważnym problemem społecznym występującym na terenie powiatu lubartowskiego. Nisko skalę problemu oceniło 26,9% badanych. Brak wiedzy w tym temacie wskazało 15,6% badanych.

Rysunek 20. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu na terenie powiatu lubartowskiego?

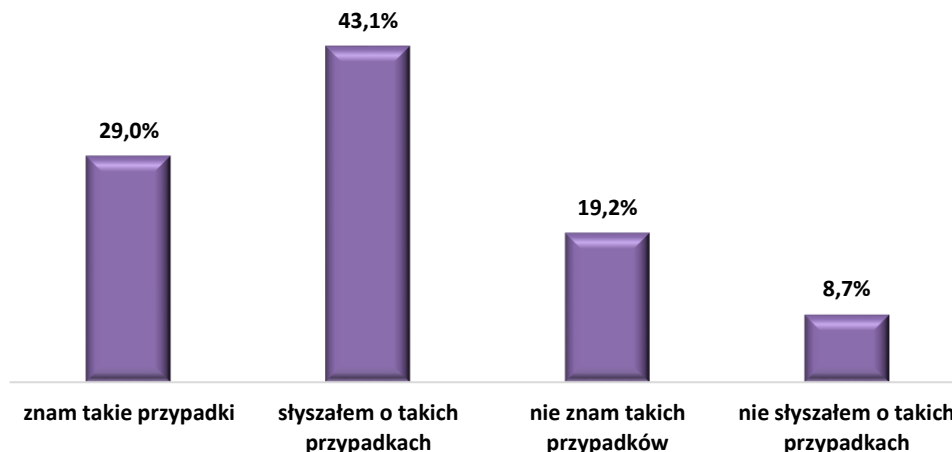

IV.12. Zjawisko przemocy domowej w powiecie lubartowskim.

Dane statystyczne dotyczące przemocy w rodzinie nie odzwierciedlają rzeczywistej skali problemu. Wynika to z faktu, że przemoc w rodzinie jest problemem wrażliwym, trudnym do diagnozowania. Osoby doznające przemocy w rodzinie nie chcą ujawniać problemu, obawiając się reakcji otoczenia, represji ze strony sprawcy, długich i zawiłych procedur prawnych. Taki stan rzeczy znajduje odzwierciedlenie w statystykach prowadzonych przez poszczególne służby. Tymczasem, zgodnie z prezentowanymi danymi zdecydowana większość badanych (łącznie 72,1% ankietowanych), zna takie przypadki gdzie dochodzi do zjawiska przemocy w rodzinie lub słyszało o przypadkach przemocy w rodzinie. Odsetek

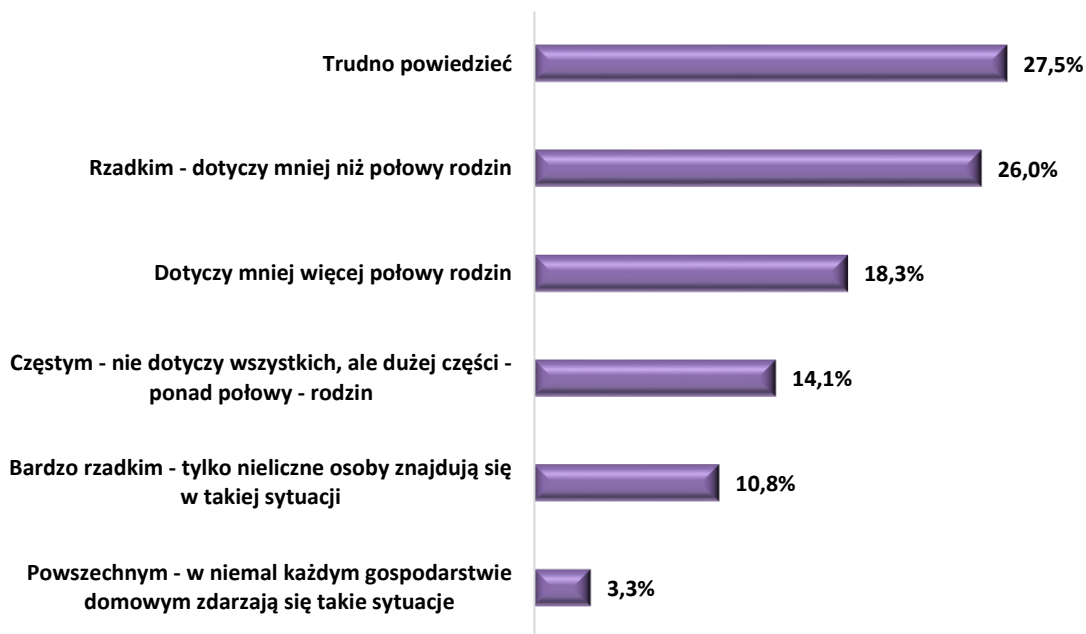
osób, które nie znają lub nie słyszały o takich przypadkach to łącznie 27,9%, w tym 19,2% nie zna takich przypadków, a 8,7% badanych nie słyszało o takich przypadkach.

Rysunek 21. Czy na terenie powiatu lubartowskiego występuje zjawisko przemocy domowej?

Jak wskazały wcześniejsze analizy badane osoby słyszały o przypadkach przemocy domowej lub znają takie przypadki. Warto jednak zauważyć, że częstotliwość występowania oraz skala i zakres tego problemu nie jest powszechna, ale zauważalna. Przemoc domowa nie jest zjawiskiem powszechnym jednak według danych problem ten dotyczy części rodzin. Z zebranych danych wynika, że 36,8% badanych mieszkańców uważa, że problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem bardzo rzadkim (dotyczy tylko nielicznych rodzin) lub rzadkim (dotyczy mniej niż połowy rodzin). Innego zdania było łącznie 35,6% badanych, którzy uważają, że jest to problem często występujący, w tym 18,3% twierdzi, że problem ten dotyczy mniej więcej połowy rodzin. 14,1% badanych uważa, że problem ten dotyczy dużej części - ponad połowy rodzin, natomiast 3,3% uznało, że zjawisko przemocy w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym (niemal w każdym gospodarstwie domowym zdarzają się takie sytuacje). Część badanych – 27,5% nie potrafi ocenić skali, częstotliwości i powszechności występowania zjawiska przemocy na terenie powiatu lubartowskiego.

Rysunek 22. Jak Pan/Pani uważa, czy zjawisko przemocy w rodzinie jest zjawiskiem powszechnie występującym w powiecie lubartowskim?

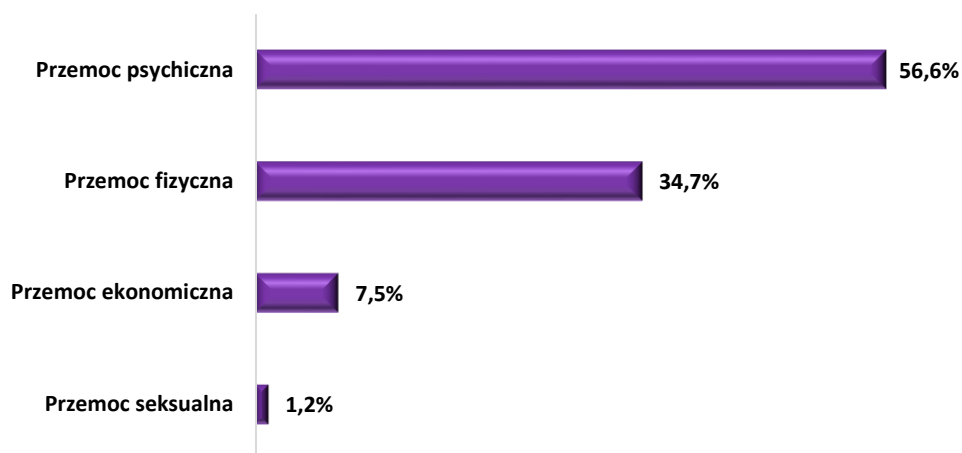

IV.13. Najczęściej spotykane formy przemocy w powiecie lubartowskim.

Przemoc w rodzinie może przyjmować różnorodne formy takie jak: przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, przemoc seksualna oraz przemoc ekonomiczna. Przemoc fizyczna to naruszanie nietykalności fizycznej; zachowania powodujące uszkodzenie ciała lub niosące takie ryzyko, np. bicie, popychanie, szarpanie, kopanie, duszenie, policzkowanie. Przemoc psychiczna to naruszenie godności osobistej; zawiera przymus i groźby, np. obrażanie, wyzywanie, wyśmiewanie, szydzenie, okazywanie braku szacunku, poniżanie w obecności innych osób, kontrolowanie i ograniczanie kontaktu z bliskimi, poddawanie stałej krytyce. Przemoc seksualna to naruszenie intymności; zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowanie aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić, np. wymuszanie pożycia seksualnego, obmacywanie, gwałt, wymuszanie nieakceptowanych zachowań seksualnych. Natomiast przemoc ekonomiczna to pozbawianie środków lub stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np. niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania

długów. Analizując wyniki dotyczące rodzaju spotykanej formy przemocy wśród mieszkańców powiatu lubartowskiego można zauważyć, iż najczęstszą jej formę stanowi przemoc psychiczna, którą wskazało 56,6% respondentów. W następnej kolejności znajduje się przemoc fizyczna - 34,7% wskazań. Mniejszy odsetek badanych zaznaczył w ankiecie przemoc ekonomiczną – 7,5%. Najmniejsza grupa badanych wskazała na przemoc seksualną – 1,2%. Przedstawione powyżej dane mogą w pewnym stopniu nakreślić obraz spotykanych form przemocy w powiecie lubartowskim. Trzeba jednak pamiętać, że ofiary przemocy seksualnej nie zawsze zgłaszają się do odpowiednich służb. Z powodu strachu, wstydu, poczucia winy czy bezradności. Analiza tego typu problemu może być niedoszacowana.

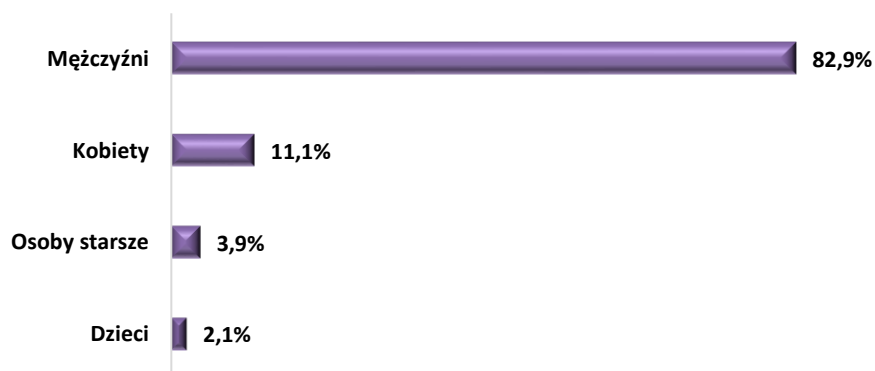
Rysunek 23. Proszę powiedzieć, jakie są najczęściej spotykane formy przemocy w powiecie lubartowskim?

IV.14. Sprawcy przemocy w rodzinie.

Większość respondentów uważa, że sprawcami przemocy domowej są najczęściej mężczyźni – 82,9% wskazań. Takie wyniki wyraźnie i jednoznacznie wskazują, kto jest zdaniem społeczności lokalnej sprawcą przemocy domowej w powiecie lubartowskim. Zdecydowanie mniejszy odsetek badanych – 11,1% jest przekonanych, że inicjatorami przemocy domowej i sprawcami są kobiety. Niewielka grupa badanych odpowiednio 3,9% oraz 2,1% jako sprawców przemocy wskazała osoby starsze oraz dzieci (należy podkreślić, że małoletnie dzieci nie są traktowane jako sprawcy przemocy).

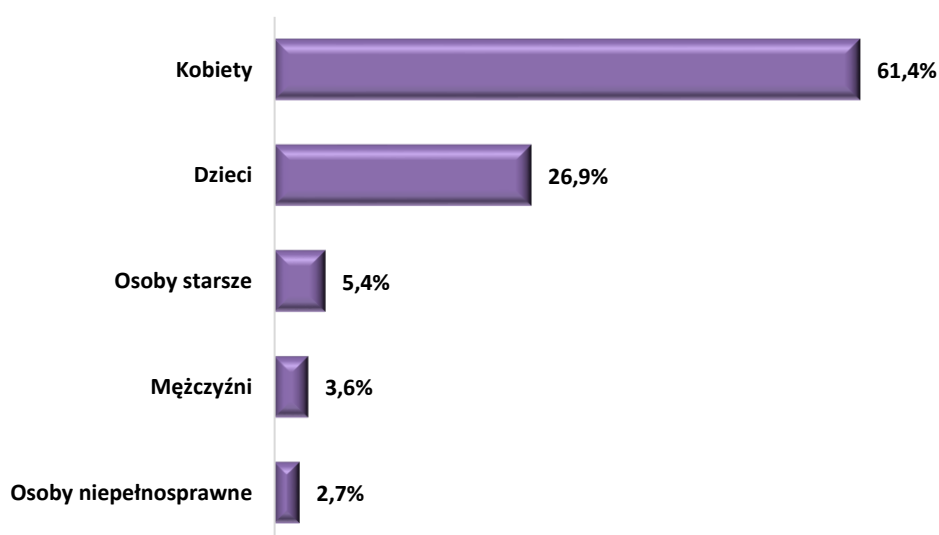
Rysunek 24. Sprawcy przemocy w rodzinie.

IV.15. Ofiary przemocy w rodzinie.

Ponad połowa badanych – 61,4% uważa, że ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety. Przemoc w rodzinie to problem, który dotyczy nie tylko małżonków czy partnerów. Równie często ofiarami przemocy w rodzinie są dzieci. Znaczny odsetek badanych – 26,9% wskazuje osoby niepełnoletnie, jako najczęstsze ofiary przemocy w rodzinie. Niewielki odsetek respondentów 5,4% jest przekonana, że ofiarami przemocy w rodzinie są głównie osoby starsze, 3,6% wskazało na mężczyzn, natomiast 2,7% wskazało osoby niepełnosprawne.

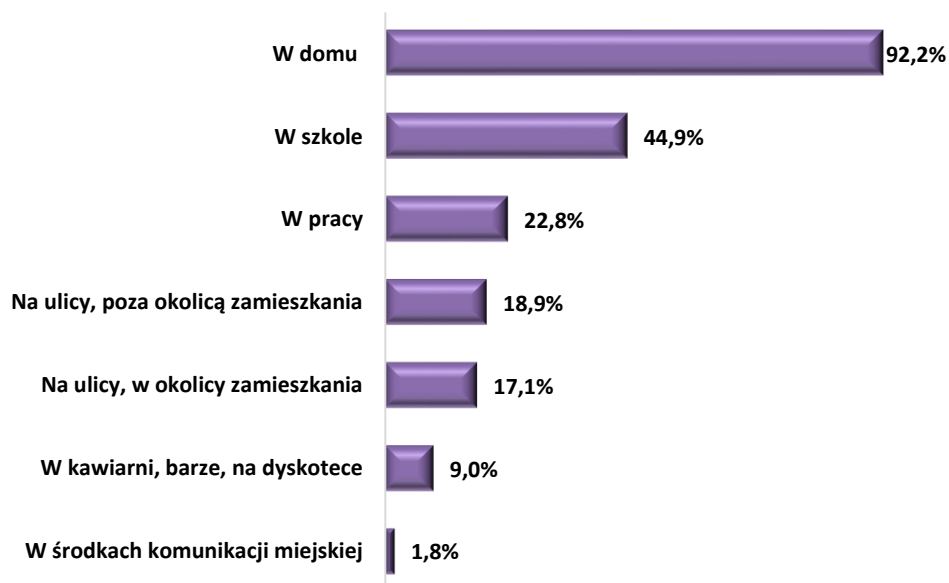
Rysunek 25. Ofiary przemocy w rodzinie.

IV.16. Sytuacja lub miejsce doświadczenia przemocy.

Uczestników badania zapytano o wskazanie miejsc, w których najczęściej dochodzi do występowania zjawiska przemocy psychicznej lub fizycznej. Dane jednoznacznie wskazują, że zjawisko przemocy najczęściej występuje w domu. Taką odpowiedź wskazała niemalże każda z badanych osób – 92,2%. Oznacza to, że zdarzenia przemocy nie mają postronnych świadków i rozgrywają się w zamkniętym środowisku domowym, co utrudnia zarówno samo diagnozowanie jak i przeciwdziałanie przemocy. Przemoc, zdaniem badanych często występuje także w szkole – 44,9% wskazań. Część respondentów uznała, że do stosowania przemocy psychicznej i fizycznej dochodzi w pracy – 22,8%. Do zachowań agresywnych dochodzi często na ulicy poza miejscem zamieszkania – 18,9% odpowiedzi. Inne miejsce to okolice miejsca zamieszkania – 17,1% wskazań. Pozostałe odpowiedzi przedstawiono na wykresie. Suma odpowiedzi na poniższe pytanie jest zdecydowanie większa niż 100% ponieważ, każdy z badanych mógł wskazać kilka miejsc lub sytuacji, w których dochodzi do występowania zjawiska przemocy psychicznej lub fizycznej. Warto w tym miejscu zauważyć, iż każdy z badanych wskazał na występowanie takiej formy przemocy w domu co ukazuje na występowanie istotnego problemu w rodzinach. Takie dane po raz kolejny potwierdzają, że problem przemocy psychicznej i fizycznej w rodzinie nie jest zjawiskiem marginalnym. Na podstawie takich wyników badań powinno podjąć się działania mające na celu uświadamianie konieczności reagowania na przemoc w rodzinie. Istnieje potrzeba upowszechnienia znaczenia i roli świadka przemocy w rodzinie oraz form i sposobów postępowania w sytuacji bycia świadkiem przemocy.

Rysunek 26. W jakiej sytuacji / w jakim miejscu Pani zdaniem najczęściej dochodzi do stosowania przemocy psychicznej i fizycznej?

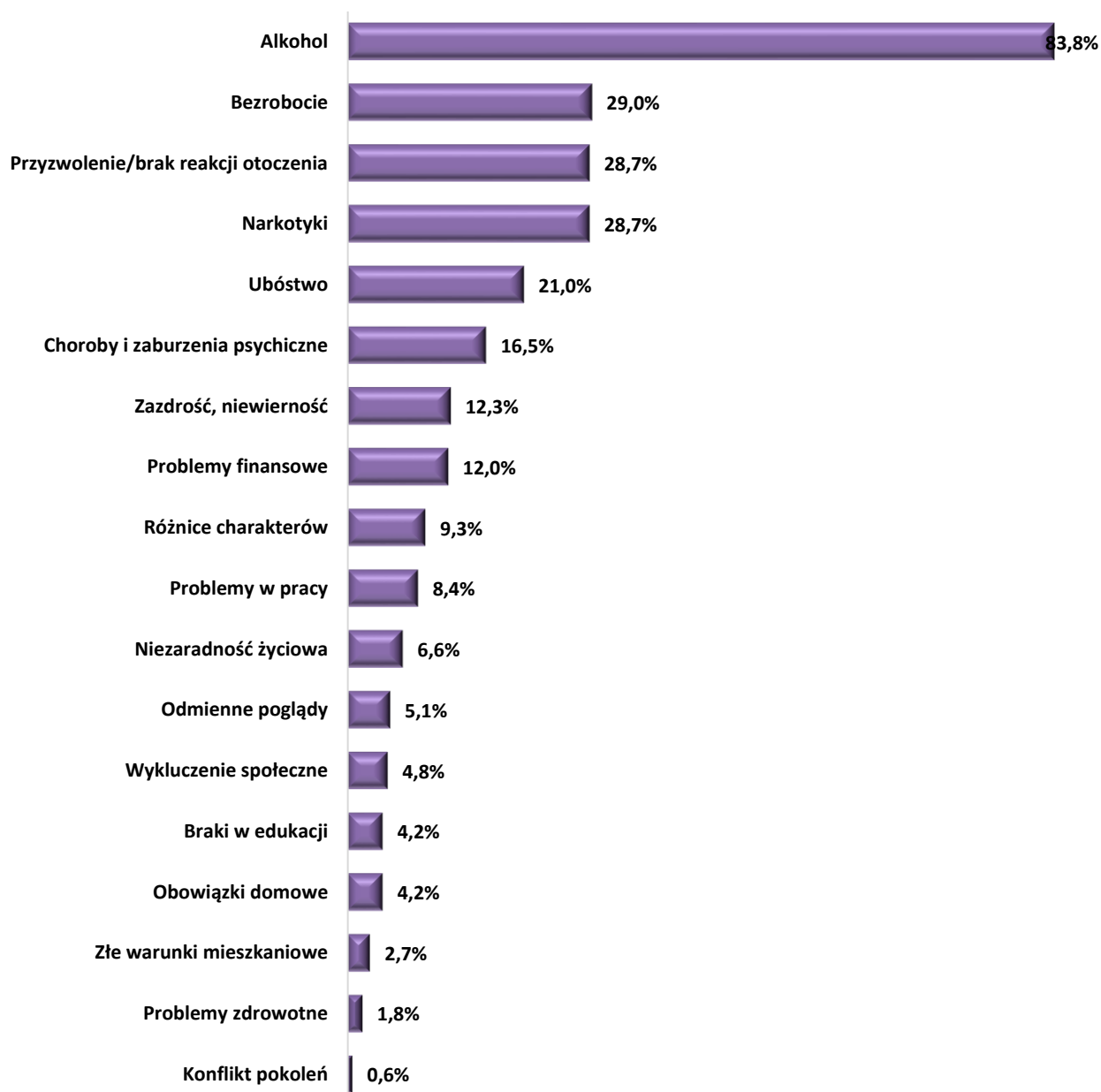

IV.17. Okoliczności sprzyjające wystąpieniu przemocy fizycznej i psychicznej.

Wyniki zamieszczone poniżej wskazują, jakie czynniki zdaniem respondentów mogą determinować i powodować wystąpienie przemocy fizycznej lub psychicznej w rodzinie. Poglądy badanych nie odbiegają od rozpowszechnionych, stereotypowych przekonań na temat okoliczności sprzyjających występowaniu przemocy w rodzinie. Takie okoliczności to w opinii badanych przede wszystkim nadużywanie alkoholu. 83,8% badanych wskazało, że nadużywanie alkoholu jest najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie. Rzeczywiście, przemocy w rodzinie często towarzyszy uzależnienie od alkoholu, nie udowodniono jednak związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy tymi zjawiskami. Jak potwierdzają doświadczenia z pracy z osobami stosującymi przemoc, uzależnionymi od alkoholu, nie jest prawdą, że zatrzymanie uzależnienia jest równoznaczne z zaprzestaniem stosowania przemocy w rodzinie. Aby powstrzymać przemoc w środowisku domowym nie wystarczy poddać się leczeniu uzależnienia. Konieczne wydaje się kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do uczestnictwa w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. Natomiast ofiary przemocy domowej powinny mieć możliwość korzystania m.in. z form pomocy w postaci spotkań grupy wsparcia lub indywidualnych sesji z psychoterapeutów. Przemoc może być także silnie generowana przez bezrobocie. Taką opinię wskazało – 29,0% badanych.

Innymi czynnikami, które zdaniem badanych mogą być przyczynami wystąpienia zjawiska przemocy w rodzinie to: przyzwolenie/brak reakcji otoczenia – 28,7% wskazań, zażywanie narkotyków także – 28,7% wskazań oraz ubóstwo – 21,0% odpowiedzi. Pozostałe odpowiedzi przedstawiono na wykresie. W tym miejscu należy zaznaczyć, iż każdy z badanych mógł wymienić maksymalnie trzy odpowiedzi, stąd też suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 27. Okoliczności sprzyjające wystąpieniu przemocy psychicznej w rodzinie.

V. Analiza SWOT

W wyniku diagnozy sytuacji społecznej powiatu lubartowskiego dokonano analizy SWOT. Celem analizy SWOT jest określenie i analiza czynników pod kątem pozytywnego i negatywnego wpływu na rozwój powiatu.

MOCNE STRONY

- otwartość na problemy społeczne,
- likwidacja barier indywidualnych osób niepełnosprawnych,
- efektywność instytucji w pozyskiwaniu środków z Funduszu Pracy,
- otwartość instytucji do współpracy,
- umiejętność pozyskiwania środków z zewnątrz (dotacje, środki PFRON, środki UE),
- dostępność do zmiany kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych oraz podniesienia kwalifikacji zawodowych, zdobycia zawodu i nowej pracy,
- dobra infrastruktura i profesjonalizm kadr pomocy społecznej, oświaty,
- wzrost oferty usług rynku pracy poprzez pozyskiwanie środków unijnych,
- dostęp do niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej,
- sprawnie działające jednostki odpowiedzialne za bezpieczeństwo publiczne,
- promowanie rodzicielstwa zastępczego,
- zwiększenie zakresu usług realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej,
- oferta licznych, cyklicznych imprez kulturalnych,
- umiejętność diagnozowania negatywnych zjawisk społecznych występujących w powiecie,
- upowszechnianie zasad bezpiecznego życia i rozwoju,
- duża liczba podmiotów i instytucji zaangażowanych w działania oraz rozwiązywania problemów na rzecz osób niepełnosprawnych,
- różnorodność form wsparcia dla osób bezrobotnych proponowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Lubartowie,
- wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie profilaktyki i zdrowego stylu życia,
- uwzględnianie problematyki niepełnosprawności w działaniach administracji publicznej,

- podejmowanie działań interdyscyplinarnych na rzecz polityki społecznej i rozwiązywania problemów społecznych,
- otwartość na współpracę JST z NGO,
- organizacje wspierające,
- „profesjonalizacja” organizacji,
- duża liczba NGO i grup nieformalnych,
- organizacja dużych wydarzeń o zasięgu powiatowym /ogólnopolskim,
- organizacje odpowiadają na potrzeby społeczności lokalnej,
- wysoka motywacja osób pracujących w organizacjach,
- podejmowanie inicjatyw angażując środki własne organizacji,
- umiejętność pozyskiwania środków i inwestowanie ich na gruncie lokalnym,
- obecność/funkcjonowanie dużych NGO wspierających mniejsze (porady prawne, księgowość),
- realizacja obowiązku konsultacji aktów prawnych jako dobrej praktyki,
- różnorodność oferty edukacyjnej,
- wysokie wyniki nauczania części szkół (egzamininy zewnętrzne),
- otwartość na potrzeby społeczeństwa,
- elastyczność – zmiana oferty edukacyjnej dostosowana do potrzeb rynku,
- właściwa polityka kadrowa,
- bezpieczna szkoła,
- mobilność, dyspozycyjność kadry pedagogicznej,
- aspiracje edukacyjne uczniów i rodziców,
- różnorodność oferty zajęć pozalekcyjnych,
- praktyki zawodowe umożliwiające zapoznanie się z pracą w wybranym zawodzie,
- duża oferta konkursów, olimpiad i zawodów sportowych,
- osiągnięcia sportowe,
- pozyskiwanie środków unijnych,
- szeroka oferta edukacyjna w zakresie nauki języków obcych,
- duże zaangażowanie nauczycieli w pracę wychowawczą z uczniami.

SŁABE STRONY

- roszczeniowa postawa klientów pomocy społecznej,

- niska dostępność specjalistycznego wsparcia i terapii dla osób potrzebujących,
- niewystarczająca ilość ofert pracy dla osób niepełnosprawnych,
- niewystarczające instrumenty wspomagające opiekunów osób niepełnosprawnych,
- niewystarczająca reakcja społeczna na przemoc w rodzinie,
- wzrost zapotrzebowania na specjalistyczne usługi psychiatryczne, opiekuńcze, lecznicze,
- niewystarczająca w stosunku do potrzeb opieka paliatywna oraz geriatryczna,
- brak miejsc hostelowych dla ofiar przemocy i osób w trudnej sytuacji życiowej,
- zbyt niska oferta płacy,
- niestabilna sytuacja na rynku pracy,
- niewystarczający dostęp do specjalistycznych usług zdrowotnych i opiekuńczych,
- ograniczone środki na rzecz pomocy społecznej,
- wysoki poziom bezrobocia ukrytego,
- ograniczenia finansowe osób starszych wynikające z niskich rent i emerytur,
- wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- wielopropblemowość rodzin,
- mała liczba jednostek specjalistycznego poradnictwa na poziomie gminy i powiatu,
- bariery architektoniczne,
- nadmierne oparcie działalności na funduszach projektowych generujące nietrwałość i brak stabilizacji,
- osłabienie więzi społecznych, rodzinnych,
- niedostateczne zasoby lokali socjalnych i komunalnych,
- niewystarczająca dostępność do ośrodków terapii uzależnień,
- niedostateczna liczba ośrodków wsparcia dziennego dla dzieci, młodzieży, seniorów i osób niepełnosprawnych.
- niedostatecznie wykształcona kadra zarządzająca w organizacjach,
- niedostateczna współpraca i realizacja wspólnych inicjatyw,
- marginalizacja sektora organizacji pozarządowych,
- ograniczone środki własne,
- nieznamość funkcjonowania działalności organizacji, zły odbiór,
- konkurencja, zamiast współpracy między organizacjami,

- niska aktywność społeczna,
- brak budżetu obywatelskiego,
- brak inicjatyw lokalnych,
- niska wiedza w zakresie pozyskiwania środków, prawa, itd.
- brak szkolnych ośrodków kariery i doradcy zawodowego w placówkach i szkołach,
- niewystarczająca współpraca z przedsiębiorcami – „mini targi pracy”,
- duży odsetek uczniów dojeżdżających,
- niewystarczająca organizacja różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- brak etatu psychologa szkolnego,
- brak wiary w możliwość osiągnięcia sukcesu i motywacji do wytrwałej pracy,
- niska aktywność społeczna,
- słaba współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- mentalność kulturowa, społeczna,
- czas oczekiwania na terapię,
- niewystarczająca współpraca z rodzicami,
- brak środków na pedagogizację rodziców,
- wyuczona bezradność rodziców.

SZANSE

- nowe źródła i instrumenty wsparcia rozwoju zasobów ludzkich ze środków Unii Europejskiej,
- wzrost kwalifikacji kadry instytucji zajmujących się problematyką społeczną,
- wykorzystanie funduszy unijnych jako dodatkowego źródła finansowania,
- wzrost kompetencji kadr,
- zwiększenie integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych,
- poszerzenie oferty wsparcia dla osób opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo – wychowawcze w integracji ze środowiskiem przy użyciu środków zewnętrznych,
- rozwój i wzmocnienie systemu rodzinnej pieczy zastępczej,
- kampanie społeczne na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań na rzecz ofiar i sprawców przemocy,
- szerokie partnerstwo instytucji pomocowych,

- możliwość pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych,
- działania na rzecz aktywizacji osób z grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy,
- realizacja programów gminnych i powiatowych,
- rozwój współpracy międzysektorowej oraz publiczno-społecznej w zakresie działań na rzecz aktywnej integracji oraz realizacji usług społecznych,
- tworzenie grup wsparcia dla dzieci , młodzieży i dorosłych,
- poszerzenie oferty terapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- możliwość tworzenia partnerstw międzysektorowych,
- nowe fundusze / nowy okres finansowania, nowe formy finansowania,
- przychylność samorządów lokalnych,
- możliwość skorzystania z form współpracy międzynarodowej,
- zasoby ludzkie – wzrost aktywności młodych ludzi, społeczności lokalnych i grup nieformalnych,
- wzrost poziomu, informacji i edukacji,
- rozwój społeczeństwa obywatelskiego (wzrost świadomości),
- rozwój infrastruktury (świetlice, biblioteki, obiekty sportowe),
- tworzenie dokumentów strategicznych przez JST we współpracy z NGO,
- zmiana świadomości władz lokalnych,
- zmiana relacji na partnerskie między JST a organizacjami,
- osobisty potencjał uczniów,
- lepszy dostęp do informacji,
- możliwość doksztalcania się nauczycieli,
- możliwość nauki języków obcych w szkole i poza nią,
- duża aktywność szkół w realizacji projektów unijnych,
- rozwój technologii informatycznej,
- reforma programowa,
- kwalifikacyjne kursy zawodowe – uzupełnianie kwalifikacji, zwiększanie,
- zdobywanie nowych kompetencji.

ZAGROŻENIA

- możliwy wzrost bezrobocia,
- wysokie koszty tworzenia infrastruktury dla osób niepełnosprawnych ułatwiających dostęp do instytucji,
- zmniejszenie środków finansowych z PFRON,
- ujemny przyrost naturalny,
- starzenie się społeczeństwa,
- brak jednolitych wykładni przepisów prawa,
- postępująca degradacja wartości rodziny,
- rozluźnienie więzi rodzinnych wynikających z migracji zarobkowych,
- niskie nakłady na opiekę medyczną,
- występowanie zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności społecznej,
- niski poziom umiejętności wychowawczych rodziców,
- postępujący kryzys rodziny oraz występowanie przemocy w rodzinie,
- ukrywanie zjawiska przemocy domowej i rówieśniczej,
- brak motywacji do podnoszenia poziomu wiedzy,
- zagrożenie demograficzne – starzejące się społeczeństwo,
- przestępczość i patologie społeczne,
- koncentracja problemów w rodzinach korzystających z pomocy społecznej – narastanie zjawiska „wyuczonej bezradności”,
- pogłębianie się zjawisk długotrwałego korzystania z pomocy społecznej (uzależnienie od pomocy społecznej), dziedziczenia biedy i niekorzystnych postaw społecznych oraz bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- obniżenie jakości świadczonych usług przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej wynikające z braku dodatkowych środków na utrzymanie zatrudnienia,
- kryzys gospodarczy i ryzyko mniejszej ilości środków finansowych w systemie ochrony zdrowia (mniejsza dostępność do świadczeń),
- zbyt skomplikowane procedury ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe,
- niejednoznaczne i niespójne przepisy prawne, powodujące ich różną interpretację,
- niski poziom przedsiębiorczości,
- niski poziom zaufania społecznego do instytucji państwowych
- niewystarczający poziom współpracy,

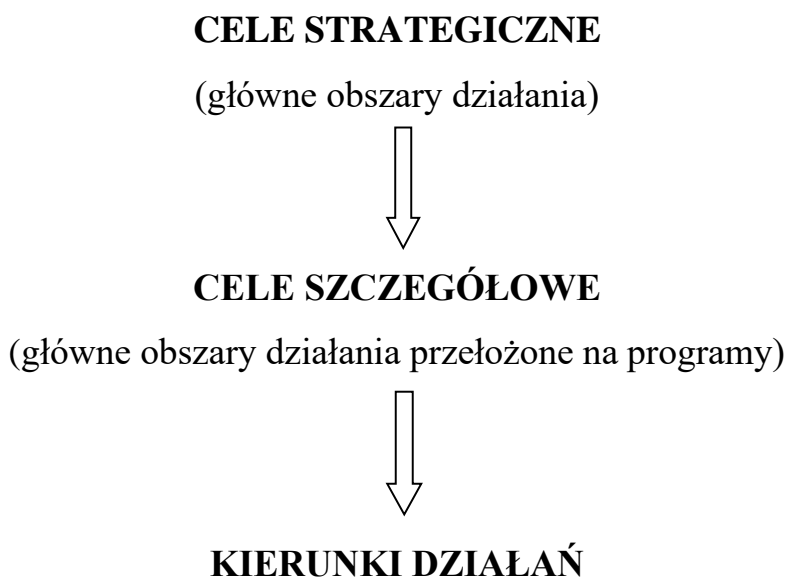
- niewystarczający poziom finansowania (wkłady własne),
- niewielkie zaangażowanie w działalność społeczną szczególnie młodych ludzi,
- uzależnienie od finansowania z JST (brak alternatyw),
- lobby (związane z dużą liczbą NGO tego samego obszaru),
- niewystarczająca profilaktyka w dziedzinie uzależnień,
- niewystarczająca wiedza nt. przemocy,
- niewystarczająca wiedza nt. finansowania zewnętrznego,
- niewykorzystanie możliwości zewnętrznego finansowania,
- migracja młodzieży do większych miast,
- skomplikowane procedury prawne i organizacyjne odstraszać od podjęcia inicjatyw lokalnych,
- niski poziom rozwoju gospodarczego na terenie powiatu,
- brak zainteresowania pracodawców przyjmowaniem uczniów na praktyki,
- brak spójności między edukacją a rynkiem pracy,
- niż demograficzny,
- migracja zdolnej młodzieży do większych miast,
- problemy rodzin,
- mały rynek pracy,
- uzależnienia (alkohol, nikotyna, narkotyki),
- porzucanie szkoły w trakcie kształcenia,
- niska frekwencja w części szkół,
- brak wiary w to, że dobre wykształcenie poprawi sytuację absolwenta na rynku pracy,
- brak kwalifikacji do nauki zawodu wśród pracodawców,
- niewystarczająca aktywność Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie we współpracy ze szkołami.

VI. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021-2027 – część programowa.

STRATEGIA nazywamy zaplanowany i często realizowany w praktyce sposób osiągnięcia jakiegoś wyznaczonego celu.

Celem *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021-2027* jest wytyczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przewyciężenia określonych problemów społecznych. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych zastanych wynikających ze specyfiki powiatu lubartowskiego. Zebrany materiał źródłowy oraz analiza badań ankietowych przeprowadzonych wśród przedstawicieli instytucji zajmujących się problematyką społeczną pozwolił wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych występujących na terenie powiatu lubartowskiego. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2021-2027 co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań wspierających osoby i rodziny w procesie odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku. Przedstawionych w *Strategii* propozycji cząstkowych działań możliwych do zrealizowania w ramach poszczególnych celów głównych nie należy traktować jako rejestru zadań do wykonania. Mają one znaczenie inspiracji i wskazań co do kierunku planowania operacyjnego przy realizacji celów strategicznych. Z tego względu propozycje programów są przedstawione skrótowo, w sposób szkicowy, jako zarys programów, które należy dopiero rozwinąć i nadać formę projektu. Do wyznaczenia celów strategicznych (głównych obszarów działania), które stanowią najważniejsze problemy społeczne w powiecie lubartowskim wymagające interwencji wykorzystano wiele źródeł. Podstawę do wypracowania celów strategicznych, celów szczegółowych oraz kierunków działań stanowiły zarówno dane statystyczne, między innymi informacje o korzystających z pomocy i wsparcia w powiecie lubartowskim oraz informacje od pracowników jednostek, które będą w późniejszych etapach realizowali przyjętą strategię oraz osób mających na co dzień kontakt z potencjalnymi beneficjentami. Wyłonione zagadnienia zostały pogrupowane w obszary problemowe i oszacowane pod względem natężenia ich występowania i znaczenia dla sytuacji społecznej w powiecie. Na podstawie powyższej metodologii tworzenia części programowej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021-2027* przyjęte zostały obszary priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w powiecie. Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie powiatu lubartowskiego powinny być:

opieka nad dzieckiem i rodziną, w tym nad rodzinami zastępczymi, przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom, bezrobociu, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz wspieranie osób niepełnosprawnych i osób starszych. Ujęcie w Strategii instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, jako realizatorów poszczególnych zadań określonych w celach strategicznych nie wymagało przeprowadzenia konsultacji. Realizacja zadań została określona w regulaminach i Statutach poszczególnych jednostek. Plan wdrażania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021-2027* prezentuje się następująco:

Wdrażanie strategii opierać się będzie na realizacji 4 celów strategicznych:

- I. Opieka nad dzieckiem i rodziną, w tym nad rodzinami zastępczymi w powiecie lubartowskim.***
- II. Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w powiecie lubartowskim.***
- III. Przeciwdziałanie powstawaniu zjawiska bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego w powiecie lubartowskim.***
- IV. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej w powiecie lubartowskim.***

Cel strategiczny I. Opieka nad dzieckiem i rodziną, w tym nad rodzinami zastępczymi w powiecie lubartowskim.

Działania zawarte w tym celu strategicznym dotyczyć będą wszechstronnego, kompleksowego wsparcia rodziny w realizacji jej funkcji poprzez pracę adekwatną do potrzeb, tym m.in.: wzmocnienie wydolności opiekuńczo-wychowawczej rodziców, niwelowanie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich. Dziecku, któremu rodzina biologiczna nie jest w stanie zapewnić opieki i wychowania należy zapewnić opiekę zastępczą. Należy kłaść nacisk na promocję i rozwijanie rodzinnych form pieczy zastępczej oraz kompleksową pracę z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dziecka do domu rodzinnego. Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wspieranie funkcjonujących rodzin przyczyni się do wzmocnienia obecnego systemu opieki. W celu właściwego pełnienia powierzonej funkcji rodzice zastępczy powinni być wspierani przez instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny.

Cel szczegółowy 1.: Wspieranie rodziny we właściwym pełnieniu jej funkcji.

Kierunki działań:

- ✓ Systematyczna praca z rodzinami mającymi problemy opiekuńczo – wychowawcze polegające m.in. na diagnozie: deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo – wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym.
- ✓ Rozbudowa sieci poradnictwa rodzinnego oraz prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów w rodzinie.
- ✓ Promocja i realizacja programów profilaktycznych, terapeutycznych, psychoedukacyjnych, skierowanych do rodziców i dzieci.
- ✓ Współpraca z podmiotami pracującymi na rzecz rodziny.

Cel szczegółowy 2.: Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej

Kierunki działań:

- ✓ Prowadzenie akcji informacyjnej o formach rodzicielstwa zastępczego.
- ✓ Organizowanie szkoleń i kwalifikowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

- ✓ Zapewnienie pomocy i wsparcia dla rodzin zastępczych, w szczególności w formie szkoleń, grup wsparcia, spotkań integracyjnych lub okolicznościowych, specjalistycznego poradnictwa, udziału w projektach.
- ✓ Wsparcie rodzin zastępczych poprzez objęcie pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.
- ✓ Finansowanie pieczy zastępczej.
- ✓ Uwzględnianie w konsultacjach interdyscyplinarnych z przedstawicielami służb społecznych i sądowych z terenu powiatu lubartowskiego zasadności utworzenia placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego.
- ✓ Doskonalenie umiejętności oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników podmiotów realizujących zadania z zakresu wsparcia i pomocy systemu pieczy zastępczej poprzez szkolenia, konferencje, superwizje, seminaria.

Cel szczegółowy 3.: Pomoc i wsparcie usamodzielnianych wychowanków opuszczających rodziny zastępcze.

Kierunki działań:

- ✓ Pomoc w tworzeniu programów usamodzielnienia, monitorowanie ich realizacji i aktualizacja.
- ✓ Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa oraz zapewnienie pomocy koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.
- ✓ Przyznawanie pomocy finansowej dla wychowanków.
- ✓ Wzmocnienie procesu usamodzielnienia i kompetencji społecznych wychowanków (szkolenia, warsztaty, udział w projektach , w tym unijnych).

Cel szczegółowy 4.: Współpraca z rodziną biologiczną celem powrotu dziecka do środowiska rodzinnego.

Kierunki działań:

- ✓ Współpraca pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny w celu powrotu dziecka do rodziny naturalnej, w tym spotkania i konsultacje asystentów rodzin z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej.
- ✓ Nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów między dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej i ich rodzicami biologicznymi.

- ✓ Pomoc w przywróceniu równowagi w rodzinie, realizacja planów pomocy dziecku i rodzinie; indywidualne rozmowy z rodzinami, wsparcie psychologiczno - pedagogiczne, dostęp do poradnictwa specjalistycznego.

Cel szczegółowy 5.: Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży

Kierunki działań:

- ✓ Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwój jednostek oświatowych i kulturalnych.
- ✓ Współpraca ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych.
- ✓ Realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych.
- ✓ Uświadomienie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży.
- ✓ Stymulowanie aktywności twórczej, rozbudzanie aspiracji edukacyjnych młodzieży.

<h3>Cel strategiczny II. Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w powiecie lubartowskim.</h3>

W społeczeństwie powiatu lubartowskiego zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych i starszych. Konieczne jest więc stworzenie warunków, które prowadzić będą do zwiększenia integracji ze środowiskiem lokalnym, a w efekcie poprawy życiowej samodzielności osób z niepełnosprawnością i osób starszych, jak również ich rodzin oraz do wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Ważne jest również podjęcie działań mających na celu zwiększenie dostępu do wczesnej rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych, jak również objęcie wsparciem ich rodzin.

Cel szczegółowy 1.: Podejmowanie działań w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością.

Kierunki działań:

- ✓ Poprawa jakości życia dziecka z niepełnosprawnością.
- ✓ Udzielanie pomocy rodzicom w tworzeniu jak najlepszych warunków do rozwoju dziecka z niepełnosprawnością.
- ✓ Wczesna, kompleksowa profilaktyka niepełnosprawności, przygotowanie i pomoc rodzinom w rehabilitacji dziecka.

Cel szczegółowy 2.: Zapewnienie osobom z niepełnosprawnością uczestnictwa w życiu społecznym poprzez realizację zadań finansowanych przez PFRON, dostosowanie przestrzeni do ich potrzeb.

Kierunki działań:

- ✓ Realizacja działań w ramach zadań dofinansowanych ze środków PFRON, w tym m.in.: ułatwianie dostępu do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidacja barier w komunikowaniu się, technicznych i architektonicznych według indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych.
- ✓ Realizacja programów celowych na rzecz osób niepełnosprawnych.
- ✓ Zwiększenie dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych.
- ✓ Umożliwienie osobom niepełnosprawnym (w szczególności poruszającym się na wózkach inwalidzkich) pełnego uczestnictwa w życiu społecznym poprzez rozwijanie właściwych dla nich form transportu.
- ✓ Opracowanie bazy informacyjnej o świadczeniodawcach, udzielanych zabiegach i warunkach korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne.

Cel szczegółowy 3.: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych oraz osób starszych w powiecie lubartowskim.

Kierunki działań:

- ✓ Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego dla osób niepełnosprawnych i rodzin opiekujących się nimi oraz dla osób starszych.
- ✓ Inicjowanie działań w zakresie tworzenia sprzyjających warunków do zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym w warunkach pracy chronionej lub Zakładzie Aktywizacji Zawodowej itp.
- ✓ Inicjowanie i realizacja projektów oraz programów na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo.
- ✓ Stworzenie możliwości korzystania z usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych w tym pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji w tym w środowiskowym domu samopomocy, warsztatach terapii zajęciowej.

- ✓ Zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.
- ✓ Zwiększenie możliwości składania wniosków przez osoby niepełnosprawne w formie elektronicznej.
- ✓ Rozwój bazy wsparcia środowiskowego dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Upowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych oraz dostępnych formach pomocy za pośrednictwem Internetu i mediów lokalnych. Opracowywanie i rozpowszechnianie informatorów dotyczących organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
- ✓ Wspieranie grup samopomocowych.
- ✓ Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i osoby niepełnosprawne, zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów.
- ✓ Podejmowanie współpracy z samorządami gminnymi, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi działającymi na rzecz osób starszych w celu kreowania polityki senioralnej w powiecie lubartowskim.
- ✓ Doksztalcanie kadr pomocy społecznej, pracowników instytucji w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych i osób starszych.

Cel strategiczny III. Przeciwdziałanie powstawaniu zjawiska bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego w powiecie lubartowskim.

Bezrobocie i wynikające z niego ubóstwo są jednymi z najbardziej znaczących składników przyczyniających się do wykluczenia społecznego. Czynniki te przyczyniają się do zwiększania dystansu pomiędzy poszczególnymi warstwami społecznymi, powodują niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Ubóstwo jest najczęstszą przyczyną kwalifikującą do świadczeń pomocy społecznej przyznawanych przez ośrodki pomocy społecznej w powiecie lubartowskim. W związku z powyższym konieczne jest podjęcie określonych działań mających na celu minimalizowanie skali zjawiska bezrobocia i ubóstwa w powiecie lubartowskim. Wskazane jest podnoszenie poziomu aktywności zawodowej, przygotowanie do podjęcia pracy oraz aktywizowanie osób bezrobotnych i poszukujących pracy w powiecie.

Cel szczegółowy 1.: Minimalizowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego w powiecie lubartowskim.

Kierunki działań:

- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej niezbędnej do zapewnienia właściwej egzystencji osób dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
- ✓ Organizowanie akcji społecznych i włączenie organizacji pozarządowych i stowarzyszeń do działań ukierunkowanych na rzecz osób i rodzin dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
- ✓ Wspieranie i pomoc w rozwijaniu wolontariatu, jako formy pomocy na rzecz osób potrzebujących.
- ✓ Umożliwianie większej dostępności do fachowej i rzetelnej pomocy: prawnej, psychologicznej, psychiatrycznej, doradczej.
- ✓ Wspieranie oddolnych inicjatyw lokalnych na rzecz osób dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
- ✓ Objęcie opieką pedagogiczno-psychologiczną dzieci z rodzin dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Cel szczegółowy 2.: Podnoszenie poziomu aktywności zawodowej, przygotowanie do podjęcia pracy oraz aktywizowanie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Kierunki działań:

- ✓ Pomoc bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu zatrudnienia poprzez usługi rynku pracy tj. pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe oraz organizacje szkoleń.
- ✓ Aktywizacja bezrobotnych poprzez szereg instrumentów rynku pracy m.in. kierowanie do odbycia stażu, prace interwencyjne, roboty publiczne, dofinansowania do rozpoczęcia działalności gospodarczej oraz refundacja pracodawcom kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy dla bezrobotnego.
- ✓ Przyznanie wsparcia finansowego pracodawcy na zatrudnienie osób bezrobotnych.

Cel szczegółowy 3.: Wzrost aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy.

Kierunki działań:

- ✓ Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych – PFRON, organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy na rzecz bezrobotnych

niepełnosprawnych oraz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu.

- ✓ Wsparcie finansowe pracodawców tworzących miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych figurujących w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie.
- ✓ Realizacja projektów i programów na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo.

Cel szczegółowy 4.: Współpraca z samorządami lokalnymi na rzecz aktywizacji zawodowej.

Kierunki działań:

- ✓ Bieżący monitoring sytuacji osób bezrobotnych, współpraca z OPS, opracowanie wspólnych projektów i programów aktywizacji bezrobotnych.
- ✓ Organizowanie prac społecznie użytecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- ✓ Organizacja spotkań informacyjnych dotyczących możliwości aktywizacji w gminach i sołectwach.
- ✓ Dostosowanie kierunków kształcenia w powiecie do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Cel strategiczny IV. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej w powiecie lubartowskim.

Ważnymi problemami społecznymi występującymi na terenie powiatu lubartowskiego są niewątpliwie problemy uzależnień i przemocy domowej. Uzależnienia – w tym alkoholizm i narkomania – niosą za sobą poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego. Powszechnie znana jest skala trudności w leczeniu, rehabilitacji i readaptacji osób uzależnionych. Efektywność leczenia osób uzależnionych jest niska, natomiast ryzyko wystąpienia u nich szkód – bardzo wysokie. Szkody powodowane zarówno przez alkoholizm czy narkomanię, jak i ryzykowne oraz szkodliwe przyjmowanie substancji psychoaktywnych występują w wielu wymiarach. Problem uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych stale utrzymuje tendencję wzrostową. Równie istotny jest problem przemocy domowej. Warto zwrócić uwagę, iż dane statystyczne dotyczące przemocy domowej nie obrazują stanu faktycznego. Przemoc w rodzinie należy do zjawisk, w których obiektywna diagnoza społeczna

jest utrudniona. Złożony kontekst czynników kulturowych i społecznych sprawia, że źródła informacji o problemie ukazują jedynie fragment rzeczywistego obrazu zjawiska. Skalę zjawiska przemocy w rodzinie jest niezwykle trudno oszacować, ponieważ nie wszystkie akty przemocy oraz sytuacje przemocowe są ujawniane.

Cel szczegółowy 1.: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.

Kierunki działań:

- ✓ Zwiększanie dostępności do terapii uzależnień dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym szczególnie od alkoholu.
- ✓ Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych i prewencyjnych w sferze przemocy w rodzinie.
- ✓ Zabezpieczenie niezbędnych środków na pomoc społeczną ukierunkowaną na wsparcie osób i rodzin dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie powiatu lubartowskiego do wspierania działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.
- ✓ Realizacja programów profilaktyczno- edukacyjno - informacyjnych.
- ✓ Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla rodzin i osób stosujących przemoc w rodzinie.
- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem.
- ✓ Organizacja akcji lokalnych lub udział w ogólnokrajowych kampaniach społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- ✓ Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel szczegółowy 2.: Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, w szczególności przez dzieci i młodzież.

Kierunki działań:

- ✓ Rozwijanie edukacji publicznej mającej na celu informowanie o społecznych, zdrowotnych i ekonomicznych skutkach związanych z używaniem alkoholu.
- ✓ Promowanie zdrowego stylu życia w trzeźwości i abstynencji.

- ✓ Wspieranie działań edukacyjnych w zakresie wdrażania skutecznych programów profilaktycznych w pracy z młodzieżą.
- ✓ Wspieranie programów edukacyjnych skierowanych do rodziców mających na celu zaangażowanie ich w oddziaływania profilaktyczne wobec dzieci.
- ✓ Propagowanie programów profilaktyczno – interwencyjnych zaadresowanych do dzieci i młodzieży oraz do grup ryzyka.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji pozarządowych oraz stowarzyszeń do promowania działań z zakresu rozwiązywania problemów związanych z używaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych przez mieszkańców powiatu lubartowskiego.

VII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021-2027.

Realizacja poszczególnych celów strategicznych oraz celów szczegółowych odbędzie się przy udziale wskazanych w poniższej części realizatorów, w określonym czasie. Wskazane zostały źródła finansowania poszczególnych celów szczegółowych oraz wskaźniki mierzące realizację celu.

<p>Cel strategiczny I. Opieka nad dzieckiem i rodziną, w tym nad rodzinami zastępczymi w powiecie lubartowskim.</p>
--

I.1. Cel szczegółowy: Wspieranie rodziny we właściwym pełnieniu jej funkcji.

Realizatorzy:

- ✓ **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie**
- ✓ Samorządy powiatowy i gminne
- ✓ ośrodki pomocy społecznej
- ✓ placówki oświatowe i kulturalne
- ✓ Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Lubartowie
- ✓ Komenda Powiatowa Policji w Lubartowie
- ✓ kuratorzy sądowi
- ✓ specjaliści (np. psycholog, pedagog, prawnik)
- ✓ parafie
- ✓ media
- ✓ organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

- ✓ Budżet Powiatu
- ✓ Budżet Gminy
- ✓ Budżet Państwa
- ✓ Środki zewnętrzne
- ✓ Fundusze UE

Czas realizacji:

- ✓ Praca ciągła 2021-2027

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba rodzin objętych wsparciem i rodzaje tego wsparcia.
- ✓ Liczba realizowanych programów.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba podjętych interwencji.

I.2. Cel szczegółowy: Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej.

Realizatorzy:

- ✓ **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie**
- ✓ Samorządy powiatowy i gminne
- ✓ ośrodki pomocy społecznej
- ✓ specjaliści (np. psycholog, pedagog, prawnik)
- ✓ organizacje pozarządowe
- ✓ sąd rejonowy
- ✓ kuratorzy sądowi
- ✓ opiekunowie usamodzielnień
- ✓ rodziny zastępcze

Źródła finansowania:

- ✓ Budżet Powiatu
- ✓ Budżet Gminy
- ✓ Budżet Państwa
- ✓ Środki zewnętrzne
- ✓ Fundusze UE

Czas realizacji:

- ✓ Praca ciągła 2021-2027

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zorganizowanych różnych form wsparcia dla rodzin zastępczych.
- ✓ Liczba rodzin objętych specjalistycznym wsparciem i rodzaje tego wsparcia.

- ✓ Liczba wypłaconych poszczególnych świadczeń dla rodzin zastępczych i wychowanków pieczy zastępczej.
- ✓ Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
- ✓ Liczba pozyskanych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
- ✓ Liczba nowoutworzonych rodzin zastępczych.
- ✓ Liczba posiedzeń zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej.

I.3. Cel szczegółowy: Pomoc i wsparcie usamodzielnianych wychowanków opuszczających rodziny zastępcze.

Realizatorzy:

- ✓ **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie**
- ✓ ośrodki pomocy społecznej
- ✓ specjaliści (np. psycholog, pedagog, prawnik)
- ✓ sąd rejonowy
- ✓ opiekunowie usamodzielnień
- ✓ rodziny zastępcze

Źródła finansowania:

- ✓ Budżet Powiatu
- ✓ Budżet Gminy
- ✓ Budżet Państwa
- ✓ Środki zewnętrzne
- ✓ Fundusze UE

Czas realizacji:

- ✓ Praca ciągła 2021-2027

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba utworzonych programów usamodzielnienia.
- ✓ Liczba wypłaconych poszczególnych świadczeń dla rodzin zastępczych i wychowanków pieczy zastępczej.
- ✓ Liczba szkoleń, warsztatów, projektów.
- ✓ Liczba udzielonych porad.

I.4. Cel szczegółowy: Współpraca z rodziną biologiczną celem powrotu dziecka do środowiska rodzinnego.

Realizatorzy:

- ✓ **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie**
- ✓ ośrodki pomocy społecznej
- ✓ specjaliści (np. psycholog, pedagog, prawnik)
- ✓ sąd rejonowy
- ✓ kuratorzy sądowi
- ✓ rodziny zastępcze

Źródła finansowania:

- ✓ Budżet Powiatu
- ✓ Budżet Gminy
- ✓ Budżet Państwa
- ✓ Środki zewnętrzne
- ✓ Fundusze UE

Czas realizacji:

- ✓ Praca ciągła 2021-2027

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba spotkań asystentów rodzin z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej.
- ✓ Liczba zorganizowanych spotkań rodzic biologiczny – dziecko.
- ✓ Liczba indywidualnych rozmów z rodzinami.

I.5. Cel szczegółowy: Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

Realizatorzy:

- ✓ **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie**
- ✓ jednostki oświatowe i kulturalne
- ✓ Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Lubartowie
- ✓ kuratorzy sądowi
- ✓ specjaliści (np. psycholog, pedagog, prawnik),

Źródła finansowania:

- ✓ Budżet Powiatu
- ✓ Budżet Gminy

- ✓ Budżet Państwa
- ✓ Środki zewnętrzne
- ✓ Fundusze UE

Czas realizacji:

- ✓ Praca ciągła 2021-2027

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba osób objętych wsparciem, przedział wiekowy.
- ✓ Liczba programów, inicjatyw, projektów, działań realizowanych w placówkach oświatowych i kulturalnych i ich rodzaje, nazwy, główne cele.

**Cel strategiczny II. Wspieranie i aktywizacja osób
niepełnosprawnych i starszych w powiecie lubartowskim.**

II.1. Cel szczegółowy: Podejmowanie działań w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością.

Realizatorzy:

- ✓ **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie**
- ✓ ośrodki pomocy społecznej
- ✓ Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności
- ✓ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lubartowie

Źródła finansowania:

- ✓ Budżet Powiatu
- ✓ Budżet Gminy
- ✓ Budżet Państwa
- ✓ Środki zewnętrzne
- ✓ Fundusze UE

Czas realizacji:

- ✓ Praca ciągła 2021-2027

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju.
- ✓ Liczba porad.

II.2. Cel szczegółowy: Zapewnienie osobom z niepełnosprawnością uczestnictwa w życiu społecznym poprzez realizację zadań finansowanych przez PFRON, dostosowanie przestrzeni do ich potrzeb.

Realizatorzy:

- ✓ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie
- ✓ ośrodki pomocy społecznej
- ✓ Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- ✓ Powiatowy Urząd Pracy w Lubartowie
- ✓ Urzędy Miejskie i Urzędy Gminy
- ✓ organizacje pozarządowe
- ✓ Warsztaty Terapii Zajęciowej
- ✓ ośrodki zdrowia
- ✓ specjalistyczne placówki zdrowotne

Źródła finansowania:

- ✓ Budżet Powiatu
- ✓ Budżet Gminy
- ✓ Budżet Państwa
- ✓ Środki zewnętrzne
- ✓ Fundusze UE

Czas realizacji:

- ✓ Praca ciągła 2021-2027

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba osób, którym udzielono pomocy w ramach środków PFRON.
- ✓ Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej.
- ✓ Liczba osób korzystających z dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w związku z indywidualnymi potrzebami.

II.3. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych oraz osób starszych w powiecie lubartowskim.

Realizatorzy:

- ✓ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie

- ✓ ośrodki pomocy społecznej
- ✓ domy pomocy społecznej
- ✓ Środowiskowy Dom Samopomocy w Lubartowie
- ✓ Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- ✓ Urzędy Miejskie i Urzędy Gminy
- ✓ organizacje pozarządowe
- ✓ Warsztaty Terapii Zajęciowej
- ✓ ośrodki zdrowia
- ✓ specjalistyczne placówki zdrowotne
- ✓ organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

- ✓ Budżet Powiatu
- ✓ Budżet Gminy
- ✓ Budżet Państwa
- ✓ środki PFRON
- ✓ Środki zewnętrzne
- ✓ Fundusze UE

Czas realizacji:

- ✓ Praca ciągła 2021-2027

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba programów, inicjatyw, projektów, działań realizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych, ich rodzaje, nazwy, główne cele.
- ✓ Liczba osób objętych wsparciem, przedział wiekowy.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba uczestników środowiskowych form wsparcia.
- ✓ Liczba wniosków złożonych w formie elektronicznej przez osoby niepełnosprawne.
- ✓ Liczba asystentów osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Liczba szkoleń, liczba przeszkolonych pracowników.

Cel strategiczny III: Przeciwdziałanie powstawaniu zjawiska bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego w powiecie lubartowskim.

III.1. Cel szczegółowy: Minimalizowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego w powiecie lubartowskim.

Realizatorzy:

- ✓ **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie**
- ✓ ośrodki pomocy społecznej
- ✓ Urzędy Miejskie i Urzędy Gminy
- ✓ organizacje pozarządowe
- ✓ placówki oświatowe
- ✓ Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Lubartowie
- ✓ ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

- ✓ Budżet Powiatu
- ✓ Budżet Gminy
- ✓ Budżet Państwa
- ✓ Środki zewnętrzne
- ✓ Fundusze UE

Czas realizacji:

- ✓ Praca ciągła 2021-2027

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba osób i rodzin objętych wsparciem.
- ✓ Liczba udzielonych porad psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba wydanych paczek żywnościowych.

III.2. Cel szczegółowy: Podnoszenie poziomu aktywności zawodowej, przygotowanie do podjęcia pracy oraz aktywizowanie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Realizatorzy:

- ✓ **Powiatowy Urząd Pracy w Lubartowie**

Źródła finansowania:

- ✓ Budżet Powiatu
- ✓ Budżet Gminy
- ✓ Budżet Państwa
- ✓ Środki Funduszu Pracy
- ✓ Fundusze UE

Czas realizacji:

- ✓ Praca ciągła 2021-2027

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba osób objętych pomocą.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych zaktywizowanych poprzez instrumenty rynku pracy.
- ✓ Liczba osób korzystających z poradnictwa zawodowego.
- ✓ Liczba przeszkolonych osób bezrobotnych.

III.3. Cel szczegółowy: Wzrost aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy.

Realizatorzy:

- ✓ **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie**
- ✓ Powiatowy Urząd Pracy w Lubartowie
- ✓ organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

- ✓ Budżet Powiatu
- ✓ Budżet Gminy
- ✓ Budżet Państwa
- ✓ środki PFRON
- ✓ Fundusze UE

Czas realizacji:

- ✓ Praca ciągła 2021-2027

Wskaźniki do osiągnięcia:

- ✓ Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z dofinansowania.
- ✓ Liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w programach i projektach.
- ✓ Liczba osób niepełnosprawnych zaktywizowanych poprzez instrumenty rynku pracy.

- ✓ Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z poradnictwa zawodowego.
- ✓ Liczba przeszkolonych osób bezrobotnych.

III.4. Cel szczegółowy: Współpraca z samorządami lokalnymi na rzecz aktywizacji zawodowej.

Realizatorzy:

- ✓ **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie**
- ✓ Powiatowy Urząd Pracy w Lubartowie
- ✓ kuratorzy sądowi

Źródła finansowania:

- ✓ Budżet Powiatu
- ✓ Budżet Gminy
- ✓ Budżet Państwa
- ✓ środki PFRON
- ✓ Fundusze UE

Czas realizacji:

- ✓ Praca ciągła 2021-2027

Wskaźniki do osiągnięcia:

- ✓ Liczba instytucji wspierających osoby bezrobotne.
- ✓ Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym realizujących prace społecznie użyteczne.

<p style="text-align: center;">CEL STRATEGICZNY IV: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej w powiecie lubartowskim.</p>

IV.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.

Realizatorzy

- ✓ **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie**
- ✓ ośrodki pomocy społecznej
- ✓ Gminne i Miejskie Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przemocy w Rodzinie

- ✓ organizacje pozarządowe
- ✓ Urzędy Miejskie i Urzędy Gminy
- ✓ ośrodki zdrowia
- ✓ organizacje pozarządowe
- ✓ Komenda Powiatowa Policji w Lubartowie
- ✓ Kuratorzy

Źródła finansowania:

- ✓ Budżet Powiatu
- ✓ Budżet Gminy
- ✓ Budżet Państwa
- ✓ Środki zewnętrzne
- ✓ Fundusze UE

Czas realizacji:

- ✓ Praca ciągła 2021-2027

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Procedura „Niebieskie Karty” – liczba.
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą Grup Roboczych.
- ✓ Liczba interwencji w związku z przemocą.
- ✓ Liczba podmiotów udzielających wsparcia.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba osób, którym udzielono pomocy.
- ✓ Liczba opracowanych materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii, inicjatyw.

IV.2. Cel szczegółowy: Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, w szczególności przez dzieci i młodzież.

Realizatorzy:

- ✓ **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie**
- ✓ ośrodki pomocy społecznej
- ✓ placówki oświatowe

- ✓ Poradnia Psychologiczno-Psychologiczna w Lubartowie
- ✓ Gminne i Miejskie Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych organizacje pozarządowe
- ✓ Urzędy Miejskie i Urzędy Gminy
- ✓ ośrodki zdrowia
- ✓ Komenda Powiatowa Policji w Lubartowie
- ✓ Kuratorzy

Źródła finansowania:

- ✓ Budżet Powiatu
- ✓ Budżet Gminy
- ✓ Budżet Państwa
- ✓ Środki zewnętrzne
- ✓ Fundusze UE

Czas realizacji:

- ✓ Praca ciągła 2021-2027

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba podmiotów udzielających wsparcia.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba osób, którym udzielono pomocy.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń.
- ✓ Liczba opracowanych materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii, podjętych inicjatyw.

VIII. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Lubartowskiego na lata 2021 – 2027.

Monitorowanie realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Lubartowskiego na lata 2021 - 2027* planowane jest poprzez okresową ocenę stopnia osiągnięcia określonych kierunków priorytetowych i stopnia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Za wykonywanie zbiorczych sprawozdań, gromadzenie i upowszechnianie zbiorczych danych z zakresu monitorowania stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiedzialne będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie. Zadaniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie będzie nadzór nad wdrażaniem Strategii, koordynowanie działań związanych z realizacją Strategii oraz opracowywanie i zgłaszanie propozycji zmian, które należy wprowadzić w Strategii. Monitorowanie realizacji zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych planowane jest poprzez coroczne składanie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie sprawozdania z realizacji zadań wynikających z obowiązującej Strategii w dokumencie jakim jest ocena zasobów pomocy społecznej.

Opracowana strategia umożliwi inicjowanie i wdrażanie różnorodnych rozwiązań mających na celu poprawę sytuacji życiowej osób i grup społecznych wymagających okresowego i długofalowego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych. Przyjęcie tego dokumentu umożliwi budowanie na terenie powiatu zintegrowanego systemu pomocy społecznej i pozwoli na pozyskiwanie środków unijnych. Nie można pominąć faktu, że podstawowym warunkiem wdrażania Strategii jest dobra współpraca samorządu, instytucji publicznych i organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu lubartowskiego włączających się w realizację Strategii. Założono, że cele będą realizowane do 2027 roku. Nie oznacza to jednak, że jest to dokument zamknięty. Strategię można, a nawet wydaje się konieczne jej modyfikowanie pod wpływem zmieniających się warunków.

Ewaluacja Strategii posłuży do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w powiecie lubartowskim oraz będzie narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji kształtu polityki i pomocy społecznej Powiatu w kolejnych latach.

W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie opracowany raport zawierający osiągnięcie założonych wartości wskaźników realizacji działań.

Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli dokonać oceny w jakim stopniu założone wskaźniki zostały osiągnięte oraz ukarże poniesione nakłady finansowe. W efekcie końcowym ewaluacja pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone cele i kierunki działań były dobrze zaplanowane.

Podsumowanie

Opracowana Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021-2027 pozwoli na celowe, systematyczne i planowe dążenie do osiągnięcia wytyczonych celów strategicznych. Cele strategiczne sformułowane zostały w oparciu o analizę sytuacji społecznej powiatu lubartowskiego. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma służyć harmonijnemu rozwojowi powiatu lubartowskiego oraz poprawie jakości życia. Jednocześnie ma na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu pewnych grup ludności oraz pomocy w przewyciężaniu problemów społecznych. Sukces w działaniach na rzecz wdrażania Strategii będzie zapewniony tylko wówczas, gdy zawiązane i realizowane będzie szeroko rozumiane partnerstwo wielu instytucji.

Spis rysunków

<i>Rysunek 1. Mapa Powiatu Lubartowskiego. (źródło: http://www.starostwo2.home.pl/portal/index.php/o-powiecie/mapy/mapa-powiatu).</i>	25
<i>Rysunek 2. Liczba mieszkańców powiatu lubartowskiego w latach 2011 – 2020 r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego)</i>	28
<i>Rysunek 3. Przyrost naturalny w powiecie lubartowskim w latach 2011 – 2020. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).</i>	31
<i>Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w powiecie lubartowskim w latach 2011-2020. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).</i>	32
<i>Rysunek 5. Liczba podmiotów gospodarczych w powiecie lubartowskim na koniec grudnia w latach 2011 – 2020 r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych REGON).</i>	36
<i>Rysunek 6. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminach powiatu lubartowskiego w 2020 roku. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS).</i>	73
<i>Rysunek 7. Czy jest Pani/Pan zadowolony(a) z warunków życia w powiecie lubartowskim?</i>	75
<i>Rysunek 8. Czy powiat lubartowski jest dobrym miejscem do życia?</i>	76
<i>Rysunek 9. Które z podejmowanych działań / obszarów przynoszą Pani/Pana zdaniem najmniej zadowalające efekty?</i>	81
<i>Rysunek 10. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie powiatu lubartowskiego.</i>	82
<i>Rysunek 11. Jak Pani/Pan ocenia działania na rzecz rodzin z dziećmi, realizowane na terenie powiatu lubartowskiego?</i>	83
<i>Rysunek 12. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie powiatu lubartowskiego.</i>	84
<i>Rysunek 13. Jak Pani/Pan ocenia działania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane na terenie powiatu lubartowskiego?</i>	85
<i>Rysunek 14. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie powiatu lubartowskiego.</i>	86
<i>Rysunek 15. Jak Pani/Pan ocenia działania na rzecz osób starszych, realizowane na terenie powiatu lubartowskiego?</i>	86
<i>Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie powiatu lubartowskiego.</i>	87
<i>Rysunek 17. Jak Pani/Pan ocenia adresowane do dzieci i młodzieży działania profilaktyczne i edukacyjne, realizowane na terenie powiatu lubartowskiego?</i>	88
<i>Rysunek 18. Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszego powiatu?</i>	89
<i>Rysunek 19. Jakiego typu placówek pomocowych Pani/Pana zdaniem brakuje lub ich liczba jest niewystarczająca na terenie powiatu lubartowskiego?</i>	89
<i>Rysunek 20. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu na terenie powiatu lubartowskiego?</i>	90
<i>Rysunek 21. Czy na terenie powiatu lubartowskiego występuje zjawisko przemocy domowej?</i>	91
<i>Rysunek 22. Jak Pan/Pani uważa, czy zjawisko przemocy w rodzinie jest zjawiskiem powszechnie występującym w powiecie lubartowskim?</i>	92
<i>Rysunek 23. Proszę powiedzieć, jakie są najczęściej spotykane formy przemocy w powiecie lubartowskim?</i>	93

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim
na lata 2021 - 2027*

<i>Rysunek 24. Sprawcy przemocy w rodzinie.....</i>	<i>94</i>
<i>Rysunek 25. Ofiary przemocy w rodzinie.....</i>	<i>94</i>
<i>Rysunek 26. W jakiej sytuacji / w jakim miejscu Pani zdaniem najczęściej dochodzi do stosowania przemocy psychicznej i fizycznej?</i>	<i>96</i>
<i>Rysunek 27. Okoliczności sprzyjające wystąpieniu przemocy psychicznej w rodzinie.....</i>	<i>97</i>

Spis tabel

<i>Tabela 1. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu lubartowskiego w latach 2016-2020. (źródło: opracowanie na podstawie danych PCPR w Lubartowie)</i>	<i>22</i>
<i>Tabela 2. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu lubartowskiego w latach 2016-2020. (źródło: opracowanie na podstawie danych PCPR w Lubartowie)</i>	<i>22</i>
<i>Tabela 3. Usamodzielniani wychowankowie z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2020. (źródło: opracowanie na podstawie danych PCPR w Lubartowie)</i>	<i>22</i>
<i>Tabela 4. Podstawowe dane charakteryzujące gminy powiatu lubartowskiego. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).</i>	<i>26</i>
<i>Tabela 5. Charakterystyka gmin powiatu lubartowskiego na koniec 2020 roku. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego)</i>	<i>27</i>
<i>Tabela 6. Liczba mieszkańców powiatu lubartowskiego w latach 2011 – 2020 r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).</i>	<i>28</i>
<i>Tabela 7. Liczba ludności w poszczególnych gminach powiatu w latach 2011 – 2020. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).</i>	<i>29</i>
<i>Tabela 8. Ludność powiatu lubartowskiego oraz województwa lubelskiego według kategorii na koniec 2020 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).</i>	<i>30</i>
<i>Tabela 9. Udział procentowy ludności według wieku w poszczególnych gminach powiatu - stan na koniec grudnia 2020 roku. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).....</i>	<i>30</i>
<i>Tabela 10. Przewidywane zmiany liczby ludności w powiecie lubartowskim w latach 2030-2050. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).</i>	<i>33</i>
<i>Tabela 11. Dochody i wydatki budżetu powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 roku w powiatach województwa lubelskiego. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).</i>	<i>33</i>
<i>Tabela 12. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej w powiatach województwa lubelskiego w 2020 roku. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).</i>	<i>34</i>
<i>Tabela 13. Zarejestrowane przedsiębiorstwa w poszczególnych gminach powiatu lubartowskiego na dzień 31.12.2020 r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych REGON).</i>	<i>36</i>
<i>Tabela 14. Struktura podmiotów gospodarczych z uwzględnieniem liczby zatrudnionych pracowników na dzień 31.12.2020 r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych REGON).</i>	<i>37</i>
<i>Tabela 15. Branże i liczba podmiotów w powiecie lubartowskim na dzień 31.12.2020 r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych REGON).</i>	<i>37</i>
<i>Tabela 16. Struktura zatrudnienia w powiecie lubartowskim w 2020 roku ze względu na sektor działalności PKD. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).</i>	<i>38</i>
<i>Tabela 17. Pracujący na 1 000 ludności w gminach powiatu lubartowskiego w latach 2015 – 2020. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).</i>	<i>39</i>
<i>Tabela 18. Wykaz stowarzyszeń i OPP funkcjonujących na terenie powiatu lubartowskiego w 2021 r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Lubartowie).</i>	<i>44</i>

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim
na lata 2021 - 2027*

<i>Tabela 19. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w powiecie lubartowskim w 2019 i 2020 roku. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS.)</i>	70
<i>Tabela 20. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w powiecie lubartowskim w 2019 i 2020 roku. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS.)</i>	71
<i>Tabela 21. Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej powiecie lubartowskim w 2019 i 2020 roku. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS.)</i>	71
<i>Tabela 22. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej w 2020. Liczba rodzin. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)</i>	72
<i>Tabela 23. Wskaźnik deprywacji lokalnej w gminach powiatu lubartowskiego w 2020 roku. (opracowanie na podstawie danych OPS)</i>	73
<i>Tabela 24. Ocena warunków życia w powiecie lubartowskim pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej</i>	77
<i>Tabela 25. Skala występowania poszczególnych problemów społecznych w powiecie lubartowskim</i>	78
<i>Tabela 26. Ocena działań podejmowanych na terenie powiatu lubartowskiego w obszarze przeciwdziałania problemom społecznym. Ocena w skali od 1 do 5 gdzie 1 to najniższa ocena, natomiast 5 najwyższa ocena – średnie oceny</i>	79
<i>Tabela 27. Osoby, rodziny, grupy mieszkańców powiatu lubartowskiego, które są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym? Ocena w skali od 1 do 5 gdzie 1 to najniższa ocena, natomiast 5 najwyższa ocena – średnie oceny</i>	81